

J ā n š i k n D R Ā Š

50 let
vojenského
uměleckého
souboru

JAN ŠIK

ONDŘAŠ

50 let vojenského uměleckého souboru

Ministerstvo obrany České republiky
Praha, září 2004

Děkujeme všem níže uvedeným kolegům za pomoc a spolupráci při tvorbě publikace:

*Celkové sestavení a výběr fotografií – Hana Maděrová a Čestmír Komárek
Přívodní texty – Ivana Fabíšiková, Dagmar Jurášková, Aleš Kopka, Michal Kováč,
Hana Maděrová, Jiří Majkus, Ladislav Šimeček
Fotografie a podklady pro přebledy – archiv VUS Ondráš Brno
a soukromé archivy autorů příspěvků*

Na následujících stránkách vám chceme připomenout 50 let folklorních tradic Vojenského souboru písní a tanců Jánošík a jeho pokračovatele – Vojenského uměleckého souboru Ondráš Brno. Abychom mohli lépe připomenout dosavadní bohatou uměleckou činnost Jánošíka i Ondráše, vydáme se na procházku jednotlivými obdobími. Věříme, že dříve narození si s vřelostí zavzpomínají na období, které ani zdaleka nenasvědčovalo tomu, že jednou

(a netrvalo to ani tak dlouho) bude Jánošík – Ondráš patřit mezi špičkovou umělecká tělesa, která reprezentují naše lidové umění nejen doma, ale i daleko za hranicemi vlasti.

Půl století je velmi dlouhá doba, pamětníků ubývá a dostupné prameny mají v jednotlivých fázích ži-

vota souboru nestejný rozsah. Proto jsme se obrátili i na bývalé členy, hosty, externí spolupracovníky s prosbou, aby napsali pár řádků o působení v souboru či o spolupráci s ním, případně vyjádřili svůj názor na naši nynější činnost a podobu. Bývalí i současní členové vzpomínali, poskytli fotografie, napsali, vedli kroniky... Příspěvky těch, kteří odpověděli, si můžete přečíst na následujících stránkách. Není možné uvést na tomto místě všechny jmenovitě, avšak všem – i nejmenovaným – patří náš dík.

Dožít se ve zdraví a v plné síle padesáti let je obdivuhodné.

Tím více, dožije-li se tohoto věku zbojník, jehož život leží často v rukou někoho jiného. Našemu Ondráši se to podařilo.

Velký podíl na tom má jeho slovenský bratr Jánošík, který mu ukázal, jakou cestou má jít.

Ta cesta však nebyla vždy snadná a přímočará a bylo nutno na ní zdolat mnohé překážky.

Přeji proto Ondráši, aby na své cestě mohl pokračovat, aby i nadále rozdával radost a šířil dobré jméno své země a aby ti, kteří mají jeho život ve svých rukou, mu nedali zahynout.

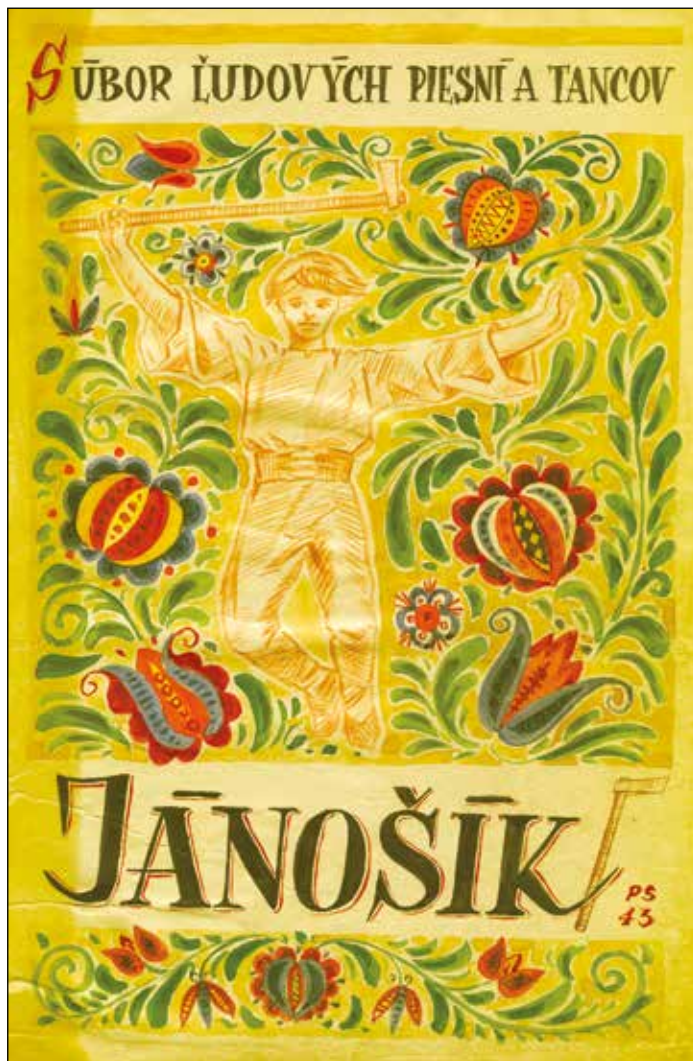
*Pplk. Aleš Krkoška,
ředitel Vojenského uměleckého souboru Ondráš Brno*

PROČ PRÁVĚ JÁNOŠÍK A ONDRÁŠ?

Na začátku dejme slovo dějepiscům:

JURAJ JÁNOŠÍK

...pocházel ze slovenské vesničky Terchové a vše nasvědčovalo tomu, že se vydá na dráhu kněze. Osud však tomu chtěl jinak. Sestavil družinu odhodlaných chlapců – zbojníků, která v letech 1711 až 1713 bojovala proti panskému útlaku na severozápadním Slovensku. Jánošík, který podle legendy „bohatým bral a chudým dával“, byl však chycen a v roce 1713 v Liptovském Mikuláši popraven. Jánošíkova tradice měla protifeudální, později národně osvobozenecký obsah a rozšířila se do všech okolních zemí. Symbol Jánošíka se stal základní myšlenkou řady folklorních souborů, a to jak v názvech, tak i v programech, po celém Slovensku. I Vojenský soubor písní a tanců Jánošík vycházel z této tradice a stal se v českých zemích reprezentativním symbolem slovenské kultury a folkloru.

O ONDRÁŠI LEGENDY ŘÍKAJÍ

...v Janovicích u Frýdku se stala podivná věc. Před stavení fojta Ondřeje Šebesty spadla ohnivá koule. Právě v té chvíli se narodil fojtové ženě syn, kterému dali jméno Ondráš. Dobře se učil a po ukončení studií se dal na vojnu, nakonec se vrátil s mnoha životními zkušenostmi zpět pod Lysou horu. Nesnášel bezpráví, a proto si tajně naverboval mladé muže, kterým se postavil do čela. Vzbouření bylo sice potlačeno, ale Ondráš se stal symbolem svobody. Císař Josef II. robotu podstatně snížil a nevolnictví zrušil. Vzbouřencům bylo odpuštěno, ale na Ondrášovu hlavu byla vypsána odměna 100 dukátů. A dívka jménem Dorotka byla prý důvodem k tomu, že kamarád Juráš Ondráše zradil a o odměnu se přihlásil. Ondrášova vzpoura se připomíná jako boj proti bezpráví a za svobodu života.

(Čerpáno z knihy Staré pověsti a legendy od L. Mašínové.)

JAK TRADICE VOJENSKÉHO SOUBORU PÍSNÍ A TANCŮ JÁNOŠÍK ZAČALA

Vojín Jozef Hospodárik pravděpodobně v prosinci roku 1954 zapsal na první stranu budoucí první kroniky souboru tato slova:

Súbor ľudových piesní a tancov „Jánošík“ PS 43 Olomouc

Z podnetu desiatnika Teššinyho a desiatnika Šeböka bol u našej jednotky založený 15. decembra 1954 tanečný krúžok, ktorého členmi okrem spomenutých dvoch poddôstojníkov stali sa všetko mladí chlapci – nováčikovia. I keď mnohí z nás v podobnom súbore v civile nepracovali, vynaložíme všetko úsilie na to, aby sa z nášho súboru stal dobrý, kamarátsky kolektív, obetujeme preň väčšinu voľného času, aby sme dosiahli čo najlepšej úrovne prejavu radosti zo života piesňou a tancom.

Máme jeden cieľ: zoznamovať vojakov, ako i civilné obyvateľstvo s krásnymi tancami a piesňami nášho podtatranského ľudu, dôstojne a čestne reprezentovať útvar a stať sa nositeľmi tých najúprimnejších bratských vzťahov medzi národmi našej republiky.

Za členov krúžku voj. Jozef Hospodárik

Před Vánocemi roku 1954 se skupinka chlapců ze Slovenska, kteří nastoupili základní vojenskou službu do Hanáckých kasáren v Olomouci, rozhodla připravit pro své kamarády sváteční vystoupení, ve kterém by jim zpěvem a tancem přiblížili svůj rodný kraj. Protože se jednalo převážně o chlapce z Horehroní a Liptova, čerpal jejich program zejména z regionů středního Slovenska, tj. Horehroní, Detvy a Liptova. Tancovaly se chlapecké tance pod názvy Šórový, Detva, Zbojník. Dobrý nápad i jeho úspěšná realizace – to byl základ nově vznikajícího souboru Jánošík (Juraj Kováč, Ján Molent, Michal Čupka, Ján Teššiny a Eugen Šebök).

Divadlo – cirkus!

Narukoval som nie z vôle mojej, ale z vôle zákona do staroterezínskych kasární na Tabulaku v Olomouci. V prijímači nás bolo okolo dvetisíc Stredoslovákov. Asi tak po týždni musela každá čata ukázať dačo, čo sa malo podobať kultúrnemu programu. Aj keď som bol bez hlasu, ktorý som stratil pri odobierke vo Zvolene a v Závadke pri muzike, spolu s kamarátom Ferkom Maruškinom z Polomky sme zabávali celý prijímač. Dohola vystrihaní – hlavy nám viac svietili ako rozmýšľali, ale slová zneli z vyblednutých tvári zúbožených vojačikov, ktorí viac pripomínali smrtky a nie pýchu armády – sme spríjemňovali ťažký život „novobrancom“. Ferko Maruškin, môj spolužiak z mešťanky v Polomke, bol vskutku „novodobý Švejk“. Pôsobil dojemom neohrabanca, ale hýril nápadmi a svojským humorom, ktorý som čiastočne podporoval i ja, rozosmieval nielen vojakov, ale i samotných dôstojníkov. A tak sa stalo, že môjho Ferka po prijímači odvelili do iných kasární a mňa si ponechali v Poddôstojníckej škole ako ozdobu. Keď som položil otázku môjmu veliteľovi čaty, že prečo vojak Maruškin bol prerađený, bola jednoznačná odpoveď – preto, že by si s nami dvoma neporadil ani Suvorov a že by sme z kasární urobili divadlo – cirkus! Jedného dňa si ma zavolať kpt. Lefler a položil mi takúto otázku: „Kováču, vy jste herec?“ „Čo ja viem, súdruh kapitán, či som herec, ale som účinkoval v Stredoslovenskom divadle vo Zvolene...“ (teraz Divadlo Jozefa Gregora Tajovského Zvolen).

„No tak uděláš něco na naši škole!“

„Nerozumím tomu, súdruh kapitán. To ako mám vytvoriť divadlo? Tam potrebujem aj ženy. A my sme tu sami Slováci, budeme hovoriť slovensky a ženy česky?“

„To je pravda. Tak co navrhuješ?“

„Urobme súbor, tam nemusí nikto hovoriť – okrem mňa (to som si však iba myslel), všetci budeme tancovať.“ Bol som už vedúcim súboru na Strednej škole poľnohospodárskej v Spišskej Novej Vsi a tiež som tancoval v divadle.

„My tě pošleme do Prahy na školení do Domu armády.“

A tak sa aj stalo. Počas môjho pobytu v Prahe chlapi Horehronci urobili všetky možné prípravy, vytvorila sa hudba pod vedením Janka Molenta. Oto Giertli z Balogu, Fero Babela a Miško Ďurica z Heľpy zohnali kroje, ja som kdesi vyhrabal metodický časopis, kde bol rozpis Zbojníckeho tanca. Organizačne nám veľmi pomáhali des. Šebök, lesný inžinier z Liptova, a desiatnik Teššiny.

Na Vianoce 1954 sme sa už zabávali vlastným programom. Potom nasledovali súťaže, ktoré nás nútili dotvárať program. Z tanečníkov sa podujal nacvičiť tanec „Cimruška“ rodák z Važca Miško Čupka, ja som nacvičil horehronský „Šórový“, ktorý sa stal podnetom pre vytvorenie miesta i pre dievčatá – a tak vznikla chýrna to „Horehronská veselica“. Prvé kroky ku sláve! Veľkou náhradou kamarátskou za Ferka Maruškina z Polomky sa mi stal Ferko Babela, tanečník skvelý a z Heľpy. Bol opakom Maruškina. Drevorubač – koniar, svalovec, no skrátka „húžva chlap“.

Armádný film Praha natočil o našom súbore film „S puškou a valaškou“, bol to stredometrážny farebný film. Keď ho premietali, v Prahe v tom čase študoval filmovú réžiu Jožko Medveď z Horehronia – Brežňan. Neskôr začínať točiť na Kolibe v Bratislave film Zbojnícka mladosť, vyhľadal a vybral si ma do svojho filmu.

V roku 1955 VS Jánošík účinkuje na Folklórnych slávnostiach v Strážnici. Po našom vystúpení prichádza nám gratulovať umelecký šéf SEUKu v Bratislave, choreograf

a vtedy slávny predstaviteľ filmu Rodná zem – osobne Martin Ťapák. Berie a chce šiestich zo súboru angažovať práve do SEUKu. Odpoveď našich tanečníkov bola: „Keď pôjde aj Ďuro Kováč!“ Lenže moja väčšia láska bolo divadlo. Nezabudol som ani na folklór. Nezabudol na mňa ani M. Ťapák, a tak ako ma objavil J. Medveď pre slovenský film, prebral si ma i M. Ťapák a účinkoval som vo viacerých slovenských filmoch. Bola to náhoda, či osudovosť?

Chcem tým povedať, že súbor Jánošík bol mojim veľkým šťastím v živote, ktorý mi poodkrýval veľké taje umenia pre môj ďalší umelecký život.

Juraj Kováč, Banská Bystrica, jeden ze zakladateľů, choreograf, tanečník, moderátor

Ľudový umelecký fenomén

Ľudová múdrosť hovorí, že umenie je korením života a ľudové umenie zvlášť. Presvedčil som sa o tom osobne.

Ako vojak základnej služby v Olomouci som mal šťastie stáť pri kolíske súboru Jánošík, ktorého som bol spoluzakladateľom a účinkujúcim celé dva roky ako prvý primáš. Nedá sa v pár riadkoch vyjadriť, čo všetko som za pomerne krátke obdobie prežil, čo mi pôsobenie v súbore dalo, aké nadšenie do mňa vlialo, že som zanietený a aj zaučený do súborovej práce – hudby, spevu, tanca – po návrate z vojenčiny založil vo svojej rodnej obci Šumiac folklórny súbor Šumiačan a detský tanečno-spevácky Šumiačaník. Obe telesá o štyri roky oslavia okružle 50. výročie svojho pôsobenia a môžem povedať bez nadsadenia – úspešného. Podrobne rozvádzať nechcem, pretože teraz je reč o bývalom Jánošíkovi a jeho pokračovateľovi, súčasnom Ondrášovi.

Súbor sa dožíva 50 rokov. Viem isto-iste, že zdravú zrelosť svojho života vždy prejavil a aj v súčasnosti prejavuje svojou aktivitou. Krása, ktorú rozsieval a rozsieva dodnes – to je nefalšovaný ľudový umelecký fenomén, s ktorým prežíva divák druhú mladosť. A preto je takáto spomienka sladká, nezabudnuteľná.

Srdečne blahoželám všetkým členom a vedeniu súboru Ondráš, dôstojnému pokračovateľovi súboru Jánošík. Želám všetkým, ktorí priložili ruku k úspešnej činnosti súboru a reprezentácii

nášho ľudového umenia doma i v zahraničí, toľko šťastia, zdravia, radosti, spokojnosti a úspechov, aby tie najkrajšie dni mohli merať z klobúka, ako meral Jánošík na Kráľovej holi od buka do buka.

A hlavne aby vaše zdravie bolo také pevné ako naša kráľovohoľská žula.

Ján Molent, Šumiac, jeden ze zakladateľů, prvni primáš VSPT Jánošík

Vojenská elita

Posílám příběh Jánošíkovců, kteří byli na začátku celé historie souboru – konkrétně moje maminka, její sestry a další tanečnice.

Psal se rok 1955 a v Praze se natáčelo první televizní vystoupení Jánošíka, tenkrát ještě v oblastním vysílání. Po úspěšném uvedení se konala recepce, jak už to bývá, spojená s bohatým občerstvením, na kterém samozřejmě hrála cimbálová muzika Jánošíka. Celá tato akce měla jediný háček. Vojáci museli být do určité doby zpět v Olomouci v kasárnách. Holt vojna je vojna. Ale odejít z takové párty včas je umění. Vojna má však i spoustu výhod v řešení některých problémů a tento se vyřešil tím, že pro vojáky vypravili vojenské speciální letadlo. Místo přistání Olomouc–Holic. Jenže na letišti do Holic přišla jen zpráva, že přiletí vojenský speciál. O složení posádky nepadlo ani slovo. V domnění, že do Olomouce letí vojenská elita, čekala na letišti čestná uvítací jednotka i s posádkovou hudbou. To, co ovšem doslova

vypadlo v Olomouci z letadla, není nutné popisovat. Obě strany byly velmi překvapené. Jánošíci tím, s jakou slávou je – ještě společensky unavené – přivítali, čestná jednotka i s posádkovou hudbou tím, kvůli komu se dělal takový poplach.

Mnoho podobných zážitků a hodně, hodně úspěchů v další činnosti přeje souboru Ondráš

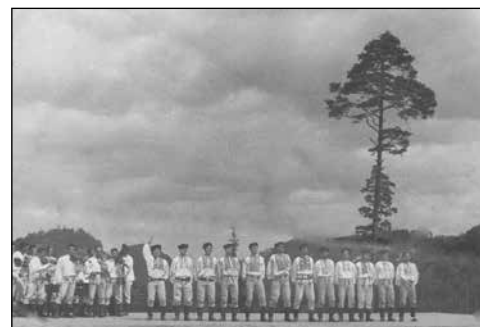
Honza Teššiny junior, Olomouc, tanečník

Celkom iný tanec

Na vojenčinu si stále spomínam, boli to najkrajšie chvíle môjho života...

Do Heľpy často chodieval Karel Plicka, v roku 1947 v Prahe bola poľnohospodárska výstava. My Heľpiani sme na nej vystupovali, zaviedol nás tam práve Plicka. Tanec som mal rád už od školy. Keď sme rukovali, už v Banskej Bystrici som tancoval ponad prázdnu fľašu a hneď sa pridali aj Ďuro Kováč i Janko Molent. Narukovali sme do Olomouca. Prvé dva týždne boli kruté, kým sme si zvykli na vojenský poriadok. Po ukončení prijímača mala každá čata pripraviť dajaký desaťminútový program. Inštruktori Šebök a Teššiny videli, že z nás môže dačo byť – a to bol základ súboru Jánošík. Začali sme poriadne cvičiť, mňa poslali domov pre kroje (doniesol som veľké vrece sukeňakov – chološne – a desať košiel), klobúky a krpce zasa priviezol vojak Gierltl z Čierneho Balogu. Aj keď začiatky neboli ľahké, a to nielen s obliekaním, v Olomouci i na okolí, kde sme vystupovali, sme mali veľký úspech.

Raz do Olomouca prišiel SLUK. Šebök a Teššiny pozvali Martina Ľapáka, aby nás išiel ohodnotiť. Predviedli sme zbojnícky tanec a Martin nás sledoval. Po skončení sa spýtal: „Koľko to už tancujete?“ Odpoveď bola: „Pol roka.“ Pochvaľoval nás:

„A vedeli by ste dačo vášho?“ Zašli sme ku muzike, začali sme si rozkazovačky a nebolo tomu konca. Martin hovorí: „Dost, chlapci, plačem, keď vás vidím. Vidíte, to je tanec, nie to, čo pol roka cvičíte. Fero, daj sem tú valašku, idete na ten tanec ako po...!“

Martin Ľapák nám dal trochu života, ukázal, ako sa narába s valaškou, pohyb tela. Hovoril nám: „Keď Jánošík chytil valašku do ruky, bol postrachom celej Gemerskej stolice. A vy...?“ Zopakovali sme ešte raz, ešte raz a už to bolo celkom inaké. Behom mesiaca to bol celkom iný tanec. Kde sme len zašli, všetko sme vyhrali – okresnú, krajskú súťaž, dostali sme sa do Prahy na celoštátnu. A tam nám Ľapák vytkol, že nemáme vlastnú choreografiu (bola prevzatá od Štefana Nosála) – takže 2. miesto. Keď sme boli potom na súťaži v Bratislave, povedal porotca pán Paľo Tonkovič, že nás nevedeli hodnotiť, vraj počas tanca sa stali divákmi...

Boli sme toho roku aj v Strážnici. Pri skúške sme sa po javisku motali ako zblúdené ovce, boli sme zahanbení, hrešili jeden druhého. Ale večer sme dávali ako záverečné číslo zbojnícky tanec. Obrovský úspech, dvakrát opakovanie!

Vedel by som aj knihu napísať. Toľko bolo krásnych príbehov. Je to všetko pekné, ale roky bežia a starneme. Tomu sa nedá zabrániť. Každá pesnička má aj koniec. A preto aj ja končím a prajem vám všetkým veľa zdravia a Božieho požehnania.

František Babela, Heľpa, jeden ze zakladateľů a jeden z prvých tanečníků

Postupne se rozšiřuje členská základna i repertoár. V roce 1955 vystupuje Jánošík v celonárodních soutěžích uměleckých talentů – a vítězí. Přijímá pozvání k účinkování na 10. ročníku folklorních slavností ve Strážnici. Při této příležitosti se objevuje již 18. 6. 1955 v přímém přenosu Československé televize. Jeho „Zbojnícky tanec“ v choreografii (dnes profesora) Štefana Nosála – uměleckého vedoucího souboru Lúčnica – doslova zvedl diváky ze sedadel.

V tomtéž roce navazuje spolupráci s čokoládovnicí Zora Olomouc, a tak se mění i charakter práce – soubor získává do svých

řad prvních šestnáct děvčat, programy jsou stále pestřejší, úspěchy v soutěžích celonárodních, ale i civilních stále častější. Celosouborové zkoušky probíhají dvakrát týdně. Chlapci-vojáci pak zkoušejí denně ve svém volném čase a v rámci kulturně masové práce. Prvním společným tancem se stává „Horehronská veselica“. Děvčatům – rodilým Hanačkám chvíli trvá přeorientování do rázovitě horehronského charakteru. Vše se nakonec daří a už v roce 1956 získává soubor na celostátním festivalu lidové umělecké tvořivosti v Praze 2. místo hned za bratislavskou Lúčnicí, k němu ještě putovní pohár MNO a dvě putovní standarty – „Nejlepší soubor písní a tanců ČSLA“ a „Nejlepší soubor letectva a PVOS“. I díky těmto výrazným a do jisté míry nečekaným úspěchům začíná soubor více spolupracovat s profesionálními tanečnicími a choreografy z AUŠu Víta Nejedlého z Prahy a se SLUKem z Bratislavy. V roce 1956 přichází také Václav Hapla, režisér Vojenského filmu, s nabídkou natočit film o kulturní práci v armádě. Vzniká tak první krátko-

metrážní film o souboru „S puškou a valaškou“. Nástupem dalších chlapců na vojnu se repertoár souboru rozšířil o další regiony Slovenska: Zemplín, Šariš, Oravu, Terchovou, Myjavu, Kubru. Jedním z nejlepších čísel je pak maďarský flaškový tanec Kecsedös. Mimo to byly v programové náplni i umělé a vykonstruované vojenské tance pod názvem „Na vycházce“, „Po budíčku“, „Veselá vojna“, „Družba zbraní“, „Špion v kasárnách“... Na sebe nenechávají dlouho čekat ani první zahraniční cesty: Polsko a NDR.

V padesátých letech si soubor přiváží téměř ze všech soutěží vavříny vítězství. Základní kameny tohoto vítězství pokládají umělecké duše souboru – tanečník Ján Teššiny, herec a tanečník Juraj Kováč a primáš Ján Molent. Dlouholetá opora souboru choreograf a tanečník Tibor Hlbočan stál v jeho čele od roku 1957 do roku 1968.

Obohatenie vlastné i umeleckej úrovne súboru

Počas takmer trinástich rokov môjho pôsobenia v súbore som zažil veľa pekných a veselých chvíľ, dni všedné, ale ako to už býva, aj dni neveselé. Som rád, že súbor, pri začiatkoch ktorého som bol a pomáhal zveľaďovať jeho umeleckú tvár, sa v plnej kráse a pri vynikajúcej profesionálnej úrovni dočkal krásnych päťdesiatin.

Patrí za to moja vďaka všetkým, ktorí až doteraz v súbore pôsobili. Len počas môjho pôsobenia sa v ňom vystriedalo okolo dvesto chlapcov a dievčat. Od viacerých som sa aj, súc umelecký vedúci a choreograf, všeličo užitočné priučil pre obohate-

nie vlastné i umeleckej úrovne súboru. Srdečne sa mi žiada po-triasť rukou všetkým, ktorí počas oných päťdesiatich rokov pôsobili v súbore a priložili svoju trošku k tomu, že súbor stále žil, zveľaďoval svoju úroveň, a nepochybujem, že má pred sebou skvelú budúcnosť. Do ďalších rokov teda veľa nadšených ľudí, ktorí to potiahnu a budú klásť tehličky umeleckých hodnôt budúcich rokov!

Tibor Hlbočan, Žilina,
umelecký vedúci a choreograf

Dnes již historická léta 1955 až 1969 jsou naplněna dalšími jmény: Michal Kováč, Vojen Krásný, František Majerčík, Robert a Jozef Miho-vi, Jozef Bakšay, Gustav Nickel, Helena Halířová, Aleš Kopka, Vojtech Littva, Dušan Struhár, Jo-

zef Semjan, Ladislav Mihalčatin, Jiřina Šlosarová, Jaromíra Světlíková, Jana Niedermeierová, Va-lér Kováč, Evžen Růžek, Mirka Antonová, Ka-rel a Ladislav Mitášovi, Lubomír Zajíc a mnoho a mnoho dalších...

Štafeta v šíření krásy

Píše se rok 1956, nastu-puji vojenskou základní službu v Olomouci a mám to štěstí, že mohu uplatnit své zájmy o lidové umění ve Vojenském souboru písní a tanců Jánošík. Navazuji kontakty a opravdové přátelství s původními zakla-dateli souboru, přebírám s dalšími členy souboru jejich štafetu v šíření krá-sy slovenského folkloru – nejprve v Olomouci a o rok později v Brně.

Náročná příprava programu, tvrdý nácvik obtížných prvků i choreografií je korunován bouřli-vým potleskem obecnstva při vystoupeních a vítězstvím v mnohých soutěžích. Rozdávali jsme radost, krásu a obdiv k umění lidu Slovenska nejen na pódiiích v naší vlasti, ale i v zahraničí.

Michal Kováč, Brno,
tanečník a organizační pracovník

1955 – 1960

JÁNOŠÍK SE STĚHUJE DO BRNA

V historický den 5. října 1957 se přemísťuje útvar a s ním i soubor z Olomouce do Brna.

Novým patronem souboru se stává brněnská Královopolská strojírna. Závod souboru pomáhá tím, že mu propůjčuje sály Besedního domu na zkoušky i vystoupení. Významně se podílí na vybavení souboru zejména krojovým materiálem. V tomto období se také značná část dívčí taneční složky rekrutuje z řad zaměstnankyň Královopolské strojírny. Tento závod se stává časem i jedním ze zřizovatelů souboru.

V úspěšné činnosti pokračuje a i nadále přivádí ze soutěží a přehlídek vítězné trofeje. Ne všem se ovšem práce Jánošíka líbí. To, co běžní diváci přijímají s nadšením, je mnohdy s nevolí přijímáno některými porotci z jiných tanečních souborů. Výtky nejsou brány na lehkou váhu. Soubor se umí poučit ze svých chyb. Neustálá snaha po zdokonalování svého umění jej žene dopředu a umožňuje být po dlouhá léta tak úspěšným tělesem.

Dalšími zahraničními zájezdy jsou Maďarsko a SSSR. Na třítydenní zájezd do Moskvy, Leningradu a Kronštadu jedou zástupci Jánošíka spolu s AUSEm v rámci skupiny 50 nejlepších tanečníků a sólistů z celé republiky. Natáčejí program pro sovětskou televizi. Ne všechna vystoupení jsou tak významná, ale jistě jsou neméně zajímavá. Soubor vystupuje nejen pro veřejnost, ale i pro vojenské útvary.

Na svých cestách po celé vlasti se soubor přepravuje nejčastěji vojenskými vozidly Tatra 111 a nesmrtelnými Praga V3S. Pak stačí spustit bočnice a již se tančí přímo na korbě třeba pro zakopanou protiletadlovou baterii v Kežmarku. Ne vždy probíhá cestování bez problémů. Tehdejšími vozidly se poruchy opravdu nevyhýbají a několikrát končí cesta i dopravní nehodou. I první autobusy, které soubor používá, nevykazují velkou spolehlivost. A tak se čekání na náhradní dopravu zpestří táborákem nebo neplánovaným vystoupením – třeba za 20 litrů nafty. Při jedné z jízd ale naopak pomáhají Jánošíci. V husté vánici na Vsetínsku uvízne sanitní vůz s rodící ženou. Vojáci pak vůz ručně nadzvednou, postaví jej na projetí střed vozovky, a tak může pokračovat do nemocnice.

I následující léta jsou pro soubor a jeho uměleckou práci velmi významná. Soubor se dostává do povědomí celé široké veřejnosti a vystupuje na tak významných akcích, jako jsou mezinárodní veletrhy, filmové festivaly nebo vítání oficiálních zahraničních návštěv.

V roce 1959 se připojují tanečníci i muzika Vojenského souboru písní a tanců Jánošík Brno k vojenskému divadelnímu souboru Mládí. Mimo svou folklorní činnost společně nastudují hru Jiřího Mahena Jánošík v režii Martina Práška. S tímto představením postupují až do Jiráskova Hronova.

Vzpomínky z dávnověku

Jánošík – Ondráš! Bráno historicky – dva delikventi, kteří kolem sebe rozsevali strach. Loupili, okrádali, terorizovali své okolí a nakonec skončili neslavně. Ale lidé zřejmě potřebují své hrdiny. Po čase se na špatnosti zapomnělo a vznikla legenda o tom, jak brali bohatým a „prý“ dávali chudým. Jánošík a Ondráš se tak stali jakoby vzorem, někdy dokonce sloužili za příklad nebo jako ospravedlnění teroru. A tak se stali oba jmenovaní po mnoho let vděčným námětem a inspirací pro řadu pověstí, románů, ale i spoustu krásných lidových písní, tanců i obyčejů.

Proto není vůbec s podivem, že folklorní soubor, který vznikl ve vojenském prostředí, si za svůj název vybral v první fázi své existence jedno a později adekvátně i druhé jméno z dvojice pomyslných hrdinů.

Ted' už si asi říkáte – kam vlastně autor směřuje? Jednoduše. Ztotožňuji se s klasikem, který vložil do úst Hamleta myšlenku: „Co je to růže? Co růží zváno – i pod jménem jiným vonělo by stejně.“ A tak tedy pomijím historii názvu a o to intenzivněji se chci ponořit do vzpomínek na obsah, kterým jsou pro mě dva brněnské roky prožité v Jánošíku.

Do Jánošíka, respektive do útvaru, kde soubor dvě sezony působil, jsem přišel v září 1958. Měl jsem za sebou již 7 let práce ve folklorních souborech (zejména ve Vysokoškolském uměleckém souboru Praha), kde jsem působil jako tanečník – sólista, případně zpěvák.

Vedení souboru již dříve převzal důstojník Tibor Hlbočan, který dříve tančil několik let v Lúčnici. Když zjistil, že já – jen tak ze zájmu – také hraji na cimbál, stal jsem se „šéfem“ cimbálovky, která však zatím ještě neexistovala. Určitý základ jsem měl. Ještě rok tu vojančil primáš Luboš Zajíc. A tak jsem z nováčků vybral vhodné muzikanty. O folkloru neměli „ani páru“, ale přesto – za dva měsíce hrála již nová cimbálovka svůj první repertoár.

Zároveň Tibor cvičil s novou skupinou tanečníků (dívčí skupina již fungovala). Po třech měsících jsme začali secvičovat kompletní hodinový program, se kterým jsme se prvně představili před Vánocemi 1958. Všechny nás to velice zaujalo. Aby ne! My souboráci jsme totiž v té době fungovali jako normální vojáci. Avšak ten, kdo na to měl, získal kromě zábavy i výbornou relaxaci od vojenských nutností, jimiž jsme byli vázáni. Rovnice byla jednoduchá. Čím více bylo akcí a představení, tím méně jsme měli „dnů vojenských“. Na rozdíl od dřívější živelnosti jsme ale v Jánošíku začali přesněji plánovat, uplatňovat klasické základy dramaturgie a zavedli jsme koncepčnější a důslednější práci při nácviku. Výsledky se začaly projevovat a zanedlouho bylo zřejmé, že v Brně existuje jeden z nejlepších folklorních souborů. Pod vedením studovaného režiséra Martina Práška, který s námi vojančil, jsme secvičili divadelní představení – „Jánošíka“ od Jiřího Mahena (titulní role – Jan Miroslav Krist, pozdější verbířský vítěz ve Strážnici a ještě později šéf strážnických slavností). Vše to také byla podívaná na úrovni dnešních muzikálů. Vše v lidových krojích, scénické situace vybičované téměř do reality, tančící zbojníci, cimbálovka na scéně. A tak není divu, že jsme s tímto kusem získali rovněž i první místo v celostátní soutěži divadel – Jiráskově Hronovu.

Ohlasy na sebe nenechaly dlouho čekat. Jánošík dostal přidělena dvě letadla, následujících 14 dní jsme létali po republice a na profesionálních scénách jsme pro vojáky i veřejnost realizovali určitě alespoň 20 akcí (představení nebo souborový program). Závěrečné slavnostní představení bylo v Praze – v tehdejší Armádním (nyní Vinohradském) divadle.

Jánošík si tak, vlastně poprvé, jednoznačně vydobyl výsadní postavení a vstoupil do povědomí široké kulturní veřejnosti.

Nejsem militantní člověk. Zejména v té době se mi dva roky vojny, které jsem musel absolvovat, příliš nezamlouvaly. Ale měl jsem tu čest, že jsem ty dva roky mohl prožít aktivně – v partě lidí, kteří dávali Jánošíku vše, co bylo v jejich silách. Spolu s nimi jsme tak vytvářeli základ, který následně rozvíjely další generace Jánošíků a Ondrášů. Cením si toho, že i nyní mohu být v příjemném kontaktu se současnou garniturou Ondráše, kterému přeji do dalších let kupu úspěchů a krásných chvil, které tato práce přináší.

Evžen A. Růžek, Praha, hudebník, cimbalista, choreograf (Jánošík 1958 až 1960)

1961 - 1970

Zkušenosti s divadlem jsou využity i při premiéře souboru v roce 1960. Na vystoupení dochází k propojení živého lidového tance s promítáním filmových záběrů. Vznikají zajímavé komponované programy, v nichž se spojuje lidová hudba a zpěv spolu se stylizovanými tanečními výstupy, poezií a technickými efekty, např. Spev mieru, Rodná zem, Znej pieseň radostná, Kvitnúce jaro, Z tej doliny na tú, Mojou dedovizňou...

V roce 1962 propůjčuje prezident republiky Jánošíku vyznamenání „Za vynikající práci“. Dosažená popularita láká do řad souboru stále více vyspělých tanečníků, zpěváků a hudebníků, soubor hostuje na prestižních festivalech doma i v zahraničí. Je navázáno partnerství se souborem Německé lidové policie v Brenburgu.

Šedesátá léta (až do roku 1972) patří rovněž k velmi úspěšnému období. První místa v soutěžích se stávají naprostou samozřejmostí. Jedním z vrcholů bylo 1. místo v soutěži amatérských souborů na celostátním folklorním festivalu „Východná“ v roce 1967. Bylo to o to cennější, uvědomíme-li si, že chlapecká taneční složka sice sestávala v drtivé většině z rodilých Slováků, ale děvčata – tanečnice – byla z Brna a z jižní Moravy. Přesto dokázala zvládnout slovenské tance technicky i výrazově tak dokonale, že se vyrovnala tanečnicím podtatranským. Rovněž tak tehdejší dlouholetý primáš a vedoucí hudební složky Vojen Krásný měl rozhodující podíl na předvedeném stylu a kvalitě muziky. O kvalitě amatérského souboru svědčí i jeho vystupování spolu s profesionálními soubory na pražském Žofíně.

Síla ke znovuzahájení činnosti

Napsat několik slov o době dávno minulá bývá doprovázeno hlubokým pohnutím, obzvláště když se jedná o mé působení v souboru Jánošík. Mimořádně vřelý vztah k souboru a folkloru se vyvinul velice rychle.

Když jsem nastoupil k útvaru v roce 1960, nebyla ovšem politická situace a atmosféra v armádě příznivá pro souborovou činnost. Berlínská a kubánská krize způsobily, že na zkoušky moc času nezbývalo.

Přesto právě na tato léta a léta těsně navazující nejvíce vzpomínám. Asi proto, že jsme byli mladí, ale navíc jsme byli dobří muzikantská parta, a to přesto, že po stránce hudebního vzdělání a interpretačního umění byla cimbálka velice nesourodá.

Profesionálové vážné nebo populární hudby, lidoví muzikanti a amatéři vytvářeli ovšem program tak, aby byl využit potenciál jednotlivců ve prospěch celku. A tak jsme válčili, zkoušeli, jezdili na zájezdy po celé republice, do NDR, Maďarska, na soutěže a léta ubíhala. Postupem času bylo vojáků muzikantů čím dál méně a cimbálka se podle potřeby pro různé akce doplňovala lidovými muzikanty z Brna, až byla takřka civilní, byť ne většinou se stálými členy.

Stačili jsme uskutečnit také velké zájezdy do Prahy a do Polska a navíc v roce 1967 na slavnostech ve Východné získat 1. místo.

Při skoro rozpadu souboru Jánošík v roce 1969 jsem byl přesvědčen, že neexistuje síla ke znovuzahájení činnosti. Považoval jsem proto za zázrak, když se Jánošík v roce 1976 vynořil z nicoty a stagnace a navíc v jaké síle a kráse. V roce 1977 získává v celoarmádní soutěži ASUT 1. místo, které si po dlouhá léta udržel.

Soubor zvládl i úder při rozdělení republiky a já vzdávám počtu všem, kteří soubor vzkřísili a udrželi, byť pod jiným názvem a s jiným repertoárem. Tak se stane, že pamětník pociťuje závan starých časů...

Vojen Krásný, Brno, dlouholetý houslista, primáš

Vynikajúca tanečná partia

Roky plynú a krásne spomienky na Jánošík ostávajú. Písal sa rok 1967 a ja som z Puľsu z Prešova narukoval do Vyškova namiesto do Brna. Bolo mi smutno, ale po čase som začal dochádzať do Brna z Vyškova na nácviky a postupne sa tu vytvorila vynikajúca tanečná partia.

Humorných zážitkov bolo viac a niektoré ostávajú do smrti. V roku 1969 sme vystupovali za „Štaťas“ – Štátny súbor piesní a tancov – v Prahe na Žofíne. Bývali sme na internáte Větrník. Dušan Gavalier a Števo Kocák išli do mesta, tak som im povedal, aby mi doniesli čerešne. Doniesli

mi ich – v noci – riadne veľký konár s obrovským množstvom čerešní, priamo do izby. Kde to odtrhli, to nikto nevie, ale v tom čase to bola – po celej Prahe ísť s konárom – riadna odvaha.

Ďalší zážitok je ešte silnejší. V tom istom roku sme boli v Poľsku. Vracali sme sa cez Těšín a ani už neviem, kde Janko Hrisko (cimbalista) kúpil živého zajaca (kráľika). Čo s ním budeme robiť? V Brne sme všetci prišli do bytu Janka Hriska a v kúpeľni v bielej vani sme ho pripravili na pekáč. To bola доброта. A ja som prvýkrát usmrtil zajaca.

Mnoga lieta. Zo srdca viňšujem do ďalšej päťdesiatky len to najlepšie.

Paľo Bútor, Bratislava, tanečník

Nedá sa zabudnúť

V najkrajších mládeneckých rokoch som nastúpil na základnú vojenskú službu do Brna. Vo folklórnom súbore Jánošík som pôsobil od 1. augusta 1968 do 27. júna 1970. Nedá sa zabudnúť na prvý dotyk s vojenčinou.

Už pri nástupe na ňu sa mi stala taká príhoda, že pri prijímaní vo vojenskom klube ma ostrihali dohola. Keď som predstúpil pred prijímaciu komisiu, pýtali sa ma na moje záujmy. Keď som povedal, že som v civile pôsobil vo folklórnych súboroch na Slovensku, poslali ma

za pánom Františkom Drbolom, ktorý sedel na konci stola.

Ten, keď sa na mňa pozrel, spýtal sa ma: „Vy ste tanečník?“ Ja na to, že áno. A on zase: „Ako to vyzeráte, prečo ste sa dali ostrihať dohola, ako takto chcete účinkovať v súbore a kde máte civil?“ Ja som mu jednoducho odpovedal, že to oni (čo strihali) a že civil odo mňa zobrali. Hneď som dostal príkaz, aby som si civil vypýtal a našiel.

Až vtedy som pochopil, že som sa dostal do VSPT Jánošík, o ktorom som počul ešte v civile. Bol som potešený a strašne rád, že sa počas dvoch rokov môžem venovať svojmu koníčku.

Už počas „prijímača“ sme chodili na nácviky do „klubu“. Všetci mladí adepti sme sa tešili na vojenskú prísahu, ktorú sme mali mať 21. augusta, ale žiaľ sa neuskutočnila, lebo naše Jaselské kasárne už ráno obsadila Sovietska armáda. Prísahu sme absolvovali až 22. januára 1969 v kancelárii vtedajšieho veliteľa roty kpt. Hlaváča.

Spomienok na účinkovanie v Jánošíku je veľa. Nedajú sa všetky ani opísať. Ostávajú v nás, v našom vedomí.

Štefan Kocák, Čaklov, tanečník

Jánošíkovský maraton

Je tomu již 38 roků, co jsem byl vyzván Tiborem Hlbočanem ke spolupráci s muzikou VSPT Jánošík.

Mnoho věcí si schovávám, mám svůj muzikantský archiv, a tak jsem z tohoto archivu vydoloval „Smlouvu mezi VSPT Jánošík VÚ 5948, zastupovaným náčelníkem klubu kapitánem Františkem Drbolou, a externím pracovníkem Josefem Kratochvílem. Jmenovaný se zavazuje, že bude řádným členem VSPT Jánošík s pravidelnou docházkou na zkoušky a vystoupení souboru.“ To bylo v září roku 1966.

Má spolupráce začala tím, že jsem přišel na první zkoušku, dostal hromadu not a termín – za 6 týdnů premiéra. Bylo to moje nejrychlejší učení repertoáru. Zvládl jsem ho díky benevolenci celé kapely a hlavně primáše Vojena Krásného. Pak již následoval jánošíkovský maraton.

Na co velmi vzpomínám? Na dvě sezony v Praze na Žofíně, kdy Jánošík zastupoval Státní soubor písní a tanců. Na rok 1968, kdy Praha zářila světly, byla plná cizinců a všude bylo znát naději na svobodnější zítřek. A na Prahu roku 1969, kdy všechny naděje byly zmařeny.

Jánošík připravil svoji poslední premiéru „Mojou dedovizňou“, silou politické zvůle byla jeho práce přerušena, a tak i moje činnost v této dobré kapele skončila.

Jozka Kratochvíl, Brno, cimbalista

Základy pro pozdější aranžování

V brněnském Jánošíku jsem prožil druhý rok své vojny. Jako houslista jsem nevyhovoval, tehdy, v roce 1965 tam byli sami konzervatoristé, prstíky se jim jenom míhaly, zkrátka úplně jiná kategorie hráčů. Klarinetáky už měli, a tak když se jednou nedostavil kontrabasista, chytl jsem osamělou basu, a než to chlapci nacvičili z not, uměl jsem to s nimi – podle uší.

Dnes se možná leckdo z vás, skvělých muzikantů, usmívá, ale my jsme v Olšavě z not hrávali jen zřídka, takže

jsem zpočátku zažíval velký nápor. Dál to tak nešlo! Vzal jsem si ty noty na ubytovnu a učil se: nejprve jsem part studoval jen jako písničku, melodii, postupně jsem pronikal i do principů vedení basu. Tak jsem se v Jánošíku chtěl nechtě „zaučil“ basistou, získal jsem základy pro pozdější aranžování a návdavkem i zkušenosti s archivací notového materiálu. Takových „odchovanců“ vyslal Jánošík do amatérských souborů bezpočet.

Tolik tedy vzpomínky – a poděkování. Už jako mladík jsem si uvědomoval, jak krásné poslání má tento soubor, když může svým uměním potěšit vojáky v posádkách, ale i publikum v rozmanitých dědinách a městech od Aše k Michalovcům. Můj obdiv patří hudebníkům, zpěvákům, tanečníkům a v podstatné míře i všem těm, kteří Jánošík udržovali na pevných nohách a dovedli ho až do současné podoby. Ondráš je jistě chloubou, jeho skvělá prezentace působivého lidového umění Moravanů, Čechů a Slováků okouzlí každého vnímavého diváka v tuzemsku i zahraničí. Aby tomu tak bylo i po mnohá další léta – a aby Vám všem sloužilo zdraví, na to bych si s Vámi, Ondráši, Jánošíkovci, rád připil. A to prosím korytňanskou slivovicí z roku 1977.

Lubomír Málek, Uherský Brod,
basista a zpěvák Jánošíka v letech 1965 a 1966, primáš a zpěvák Olšavy

Pieseň a tanec nás zblížujú

Počas pôsobenia v Jánošíku som dostal o mnoho širší obzor k práci v súbore. Po odchode zo súboru Jánošík som sa stal choreografom na celých dlhých 45 rokov.

V roku 1977 bola moja práca a práca môjho súboru ocenená titulom Laureát festivalu v Košiciach. Vaša práca a činnosť v Brne v súčasnej dobe je s tou našou neporovnateľná. Pracujete na vysokej úrovni, profesionálnej báze.

I keď sme sa dva národy rozdelili, ľudová pieseň a tanec nás zblížujú.

Gustav Níkel, Brezno, tanečník

Vzpomínky jsou stále živé

Milovat folklor znamená lásku k lidové hudbě, zpěvu a tanci. Je to vztah ke kulturním tradicím země, národa i světa. Od mládí jsem zpíval, tančil a trochu hrál, založil jsem a vedl několik souborů. Stal jsem se i jedním z organizátorů kulturních aktivit v armádě. V roce 1959 jsem začal pracovat jako řídicí pracovník kultury svazku Protivzdušné obrany státu se sídlem v Brně.

Od roku 1961 jsem se stal aktivním členem souboru jako zpěvák a člen vedení. Po odchodu důstojníka Děckého, který konferoval, také konferenciérem souboru až do roku 1968, kdy odchází Tibor Hlbočan a soubor vlivem organizačních změn útvarů začíná stagnovat.

Měl jsem to štěstí znovu se setkávat s Jánošíkem po jeho novém probuzení, jako předseda folklorních porot na celoarmádních festivalech v Kroměříži a Trenčíně. Vždy jsem se cítil Jánošíkovcem i jeho pokračovatelem ve VUS Ondráš Brno.

Dnes, kdy vzpomínáme na 50 let činnosti VSPT Jánošík (dnes VUS Ondráš), jsem hrdý na to, že jsem byl při tom.

Také proto jsem stál i u začátků Folklorní nadace a později Folklorního sdružení Jánošík Brno. Osoby, na které nelze v celé historii souboru zapomenout, jsou Tibor Hlbočan, Vojen Krásný a Čestmír Komárek.

Vzpomínky jsou stále živé, i když léta utíkají nějak rychle. Mnoho z nás již nestojí společně na jevištích, ale zůstává aktivními příznivci, kteří pomohou udržet a zachovat živé vzpomínky na folklorní tradice VSPT Jánošík.

Aleš Kopka, Brno, organizační a kulturní pracovník

Bernburg an der Saale...

Je tomu již více než čtyřicet let. Jednoho dne přišel Tibor s úsměvem na tváři a povídá: „Věnuj pozornost němčině, protože ji budeš potřebovat. Abys věděl, Jánošík jede do NDR a musíš uvádět program tak, aby rozuměli němečtí diváci tomu, co budou vidět v našem vystoupení.“ Musel jsem se posadit, protože slovo němčina vyvolalo vzpomínku na 30. leden 1944, kdy jsem měl na vysvědčení z tohoto jazyka pětku, a to z milosti. S koncem války jsem myslel, že se již s tímto jazykem nesetkám, a teď najednou tohle.

Mou velkou výhodou bylo to, že v cimbálové muzice byl Norbert Studnický, který mluvil německy přímo výborně. Říkal jsem mu, jak bych jednotlivá čísla programu uváděl, a on mi hned text překládal tak, abych si ho mohl zaznamenat foneticky. Celý program jsem si napsal na malé kartičky, očísloval je a seřadil od úvodu až po rozloučení. Pak už jsem jen „piloval“, ale i tak jsem byl plný obav, zda mi vůbec bude rozuměno. Kalendář najednou zrychlil tempo a den odjezdu se nezdárodně blížil.

Náš autobus se vydal na cestu a v souboru panovala dobrá nálada, zpívalo se, mladí cestovatelé zdravili jednotlivé části souboru. Hřensko – státní hranice. Tam nás očekávala Edith Premkeová, nádherná žena a přitom vedoucí souboru Německé lidové policie, jehož jsme byli hosty.

První vystoupení! Když jsem nahlížel špehýrkou v oponě a viděl plný sál, začala se mi docela viditelně třást kolena. Měl jsem obrovské štěstí v tom, že Edith uváděla program společně se mnou, zatímco ona perfektní němčinou, já jazykem němčině snad podobným, ale navíc s českým přízvukem. Počáteční nervozita se pomalu vytrácela, soubor se činil, tanečníci s plnou vervou předváděli své tance a cimbálka se zpěváky uvedla diváky do varu. Následoval potlesk i hlasité „bravo“. Byl to hezký večer, ten první, a další následovaly po celou dobu pobytu, který byl zakončen na Rujáně. Baltské moře! Mnozí z nás, já také, jsme ho viděli poprvé v životě a pochopitelně jako „suchozemci“ jsme se vrhli do vln. Po pravdě řečeno, ačkoliv byl červenec, Balt byl studený, že jsme se raději uchýlili do plážových košů, jež chránily před větrem, který je zde snad trvalý.

Pobyt se vydařil, vystoupení byla velice kladně hodnocena a my sami jsme byli plni dojmů a zážitků. Ještě musím uvést, že jsem s němčinou nevystačil, protože jsme také absolvovali nějaké akce pro sovětské vojáky a já musel věnovat pozornost i ruštině, a to v opravdu rekordním čase.

I to se zvládlo s důstojnou reprezentací. Myslím, že jsme všude zanechali dobrý dojem a předvedli jsme ukázky ze života lidu naší země.

A tak vlastně jen zažloutlé fotografie dávají nahlédnout do vzpomínek na léta mladosti a činnosti v souboru Jánošík a jsem hrdý, že jsem v tomto nádherném souboru byl a mohl se podílet na jeho tehdejšímu působení.

Přeji pokračovatelům, souboru Ondráš, mnoho nádherných vystoupení doma i za hranicemi, protože naše lidové umění, tradice a zvyky – to vše jde od srdce k srdci.

Jožka Děcký, Praha, konferenciér

Od roku 1972 do roku 1976 soubor prožívá období stagnace. Taneční složka téměř neexistuje, vystupuje pouze cimbálová muzika, tu a tam doplněná o taneční čísla jednotlivců

nebo malých forem. Bohužel i velká část krojového materiálu a hudebních nástrojů, pořízených tehdejší armádou, se ke škodě všech postupně poztrácela...

NOVODOBÁ HISTORIE SOUBORU JÁNOŠÍK

Znovuvzkříšení činnosti

Na přelomu dubna a května roku 1976 mě oslovil tehdejší náčelník Vojenského souboru písní a tanců Jánošík Brno, major František Drbola, instruktor kulturněvýchovné činnosti v brněnských kasárnách Židenice. Podle jeho slov Jánošík v té době v pravém slova smyslu jako kompletní soubor neexistoval, tanečníci se už od roku 1974 přestali pravidelně scházet a muzikanti působili zároveň i v jiných folklorních souborech v Brně a okolí. Přestože situace nebyla optimální, podle možností i v této době občas vystupovali pod hlavičkou „Jánošík“.

Protože jsem odmala trávil čas v dětském folklorním souboru a i během základní vojenské služby v Olomouci jsem v roce 1973 založil a vedl folklorní soubor Vonička (shodou okolností v týchž

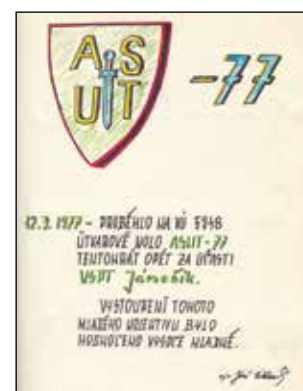
Hanáckých kasárnách, kde o téměř 20 let dříve vznikl Jánošík), dojednali jsme s panem Drbolou obnovení či znovuvzkříšení činnosti VSPT Jánošík Brno. Protože jsem i po skončení základní služby za Voničkou stále dojížděl, při svých cestách jsem obešel několik dětských souborů a pozval převážně děvčata na první zkoušku Jánošíka – v září 1976.

Po prázdninách, 14. září, jsme se opravdu sešli v prostorách vojenského klubu v Brně-Řečkovicih. Na prvních nácvicích jsme se věnovali převážně tanečním prvkům z Valašska (pozval jsem ke spolupráci Alenu Janouškovou-Mířkovou, svou někdejší kolegyňku z dětského souboru Javorníček) a zároveň jsem sháněl vedoucí taneční skupiny, kteří mají zkušenosti s nácvikem tanců slovenských regionů. A měl jsem štěstí. Ozval se Michal Kováč, bývalý tanečník a organizační vedoucí Jánošíka, který v roce 1957 „přesouval“ soubor z Olomouce do Brna

a navázal spolupráci s děvčaty z Královopolské strojírny.

V říjnu 1976 se začala psát další etapa činnosti souboru. Postupně jsme přešli z valašských tanečních prvků na slovenské, díky Michalu Kováčovi jsme začali nacvičovat první taneční obrázek – Tance z Horehronia (samozřejmě za vydatné pomoci Jany Pokorné, Hany Dvořákové, Jarky Vlachové, Jany Mikulové a korepetitorky Marie Pospíšilové). Potýkali jsme se však s nedostatkem chlapců (v mateřském vojenském útvaru jaksi o folklor v tehdejší době mezi chlapci zájem nebyl).

Scházet se pod vedením Karla Mífka a Boženy Duškové začali i muzikanti (cimbál jsme podělili z Jánošíka, ostatní hudební nástroje měli muzikanti své vlastní). Prvním primásem – vojákem základní služby byl Ing. František Holler.

O měsíc později jsme zkoušky přesunuli do středu města a v téže době začal jako umělecký vedoucí pracovat v Jánošíku Jaroslav Jurásek (považte, psal se listopad 1976 – a Carda je uměleckým vedoucím souboru dosud!). František Drbola, tehdejší náčelník souboru, velmi usilovně prosazoval myšlenku stagnující Jánošík „zprovoznit“ a u velení tehdejšího VÚ 4074 – pplk. Karla Skály a mjr. Jiřího Mikšovského – se o tuto věc velmi zasazoval a našel pochopení. Zároveň hledal tanečníky-vojáky a postupně se to dařilo. Problém byl však s kroji. Když jsme zjistili, jaké jsou finanční požadavky a dodací lhůty oficiálních výrobních družstev, upustili jsme od svého původního záměru a rozhodli se ušít kroje „v domácích dílnách“. Vždyť premiéra programu v krojích měla být už v lednu 1977! Šily maminky, šily všichni známí a největší tíhu nesla na svých bedrech Alena Jírková. Byl prosinec, dovolené, Vánoce a odehrával se zběsilý závod s časem.

Přiblížil se den souborové premiéry – 13. leden 1977. I když se nám na první vystoupení obnoveného souboru kroje dokončit nepodařilo (vystupovalo se v nácvičném), program v Besedním domě – Domě kultury Královopolské strojírny Brno měl velký úspěch a novodobá historie Vojenského souboru písní a tanců Jánošík začala psát své první kapitoly...

Čestmír Komárek, Brno, šéf uměleckého provozu (od roku 1976)

Fandové, kteří se nedívali na čas ani na peníze

Nejsem pamětník od počátku existence souboru Jánošík, který dala dohromady parta nadšenců v Olomouci. Jsem pamětník a svým způsobem i přímý účastník znovuoživení činnosti v září 1976.

Za celé toto období byl soubor více než důstojným pokračovatelem svých předchůdců z padesátých a šedesátých let. Při vzpomínce na období obnovení činnosti souboru se člověku vybavuje, v jakých podmínkách a s jakým materiálním zabezpečením se začínalo, jakých výsledků v umělecké oblasti soubor v relativně krátké době dosahoval, ale také jaké úsilí muselo umělecké vedení a všichni členové souboru ze sebe vydat.

Hlavní osobností, která v tomto období stála v čele celého dění, a není tomu jinak v současnosti, nebyl nikdo jiný než Čenda Komárek. Dokázal svou houževnatostí, věcnou argumentací a normálním lidským přístupem získat podporu pro činnost souboru jak u velitelů a odborných funkcionářů, tak i u představitelů patronátního podniku Královopolské strojírny Brno. Čendu v té době, jako organizátora, si člověk nedokázal představit jinak než se sešitem „A4“ na úkoly, které je potřebné vyřešit s různými funkcionáři (dnes tomu není jinak).

Dokázal získat pro ohromnou dřinu při zkouškách a soustředěních členy souboru. Možná bylo velké štěstí, že lidé, kteří v té době byli členy souboru, rozhodovali nebo jiným způsobem ovlivňovali činnost souboru, byli fandové, kteří se nedívali na čas ani na peníze...

Do další padesátky bych chtěl pokračovateli Vojenského souboru písní a tanců Jánošík, Vojenskému uměleckému souboru Ondráš, popřát další úspěchy v umělecké činnosti a hodně příznivců doma v České republice i při zahraničních cestách.

Plk. v. v. Jiří Mikšovský, Brno

Pochopení pro existenci souboru

Když jsem se v roce 1964 přestěhoval z Klatov do Rebešovic, bydlel tam i kpt. Janeček, který jako autář vozil autobusem „nějakého Jánošíka“. Po pravdě řečeno, dále jsem se s tímto jménem souboru setkal až po 13 letech, kdy v hektické době organizování nové radio-technické brigády mi Jiří Mikšovský vysvětlil, že by bylo vhodné obnovit činnost souboru, kdysi slavného, o který tak nějak už nebyl zájem (psal se rok 1977...).

S ohledem na to, že práce (z dnešního pohledu nesmyslné) bylo víc než dost a pár problémů navíc s nějakým souborem už nemohlo škodit, začal jsem se také snažit, aby činnost pana Komárka nebyla zbytečná. Nebyl jsem žádný umělec ani snob, ale pouze z lásky k folkloru jsem vzal na sebe odpovědnost za soubor, kde „základáci“ byli mimo tabulky a ne všichni z nadřazených měli pro existenci souboru pochopení. Přesto, že brigáda měla více než 40 % příslušníků odvelených na stavbu raketových oddílů, musel jsem opakovaně dokladovat, že těch 35–40 vojáků v souboru neohrozí bojovou připravenost.

Z dnešního pohledu, kdy není nepřítel, je to legrace, ale tenkrát...? Kolikrát jsem jen musel „ukecávat“ nadřízené. Přesto neoficiálně všichni tleskali.

Časem se podařilo organizačně udělat ze souboru jakousi kulturní součást staveb a byl pokoj.

Vím, že jsem platil sice za příznivce, ale jsem přesvědčen, že má snaha udržet tu „jánošíkovskou partu“ „na uzdě“ nebyla vždy pochopena. Měl jsem i tu drzost (odvahu) zavřít pár dní před ASUTem primáše do basy, ale co, vše se v dobré obrátilo a Jánošík vyhrával. Měl jsem soubor rád a vážím si toho, že ani já jsem nebyl zapomenut. „Abrahámoviny“ Ondráše (Jánošíka) se totiž přesně shodují s rokem, kdy jsem oblékl modrou uniformu žižkovce, abych potom (už v té zelené) vytrval až do důchodu v roce 1995.

Jediné, co jsem těžko snášel, bylo mimo rozdělení republiky převlečení Jánošíka za Ondráše.

Ale vypadá to, že i on si vede stejně dobře, a tak mu lze jen popřát další roky úspěšné činnosti a aby se tak, jak budou postupně zanikat bezpečnostní rizika (a tím i naše AČR), stal jediným představitelem armády v Česku. Škoda jen, že se už toho zcela jistě nedočkáme.

Plk. v. v. Karel Skála, Praha, velitel útvaru v roce 1977

Za neuvěřitelně krátkou dobu se podařilo nastudovat nový program Kytice ze Slovenska, se kterým Jánošík zvítězil v celoarmádním kole tehdejší Armádní soutěže umělecké tvořivosti (ASUT) v Kroměříži v roce 1977. A patří se na tomto místě připomenout, že do roku 1988, kdy se soutěže v Kroměříži konaly, získal Jánošík prvenství celkem dvanáctkrát, a v Trenčíně, kam se festival přestěhoval jako specializovaný Armádní folklorní festival, spanilá jízda pokračovala. A to zpočátku v podmínkách, které si dnešní člen souboru dokáže

jen stěží představit. Noty se po nocích rozepisovaly ručně, kroje se pořizovaly doslova „na koleně“ – co si ušiješ, to máš. Doprava krojů, postupně vznikajícího zvukového a světelného parku? Nejdřív vlastními silami, později našťástí autobusem vypomáhala Královopolská strojírna Brno.

Soubor si před sebe stavěl stále vyšší umělecké mety. Umožňoval svým talentovaným členům dělat první vážnější kroky v oblasti choreografické, hudebně upravovatelské a sólové hudebně interpretační tvorby.

1971 – 1980

Mimo to vedení Jánošíka navazovalo kontakty s dalšími soubory (Slovenský ľudový umelecký kolektív, Lúčnica, Československý státní soubor písní a tanců, Podduklianský ukrajinský ľudový súbor), Čs. televizi Bratislava, Čs. televizi a Čs. rozhlasem Brno, hudebními vydavatelstvími a takovými osobnostmi slovenské i moravské folklorní tvorby, jakými jsou Ján Blaho, Pavol Bútor, Miroslav Dudík, Jaroslav Jakubíček, Igor Kovačovič, Alexander Móži, Ján Saloka, Pavol Tonkovič, Cyril Zálešák, Štefan Zima, Jan Rokytka, Vlasta Grycová aj.

K nejúspěšnějším choreografiím tohoto období se zařadily Tance z Horehroní, Po myjavsky, Regrut, Čardáš, Na tej Detve, Zbojník, Goral, Zemplínska veselica atd.

Významnou roli od konce sedmdesátých let sehrávali členové Jánošíka jako vzor a příklad, a to jak uměleckou prací, organizací nácviků, odbornými kontakty a reprezentací armády

na veřejnosti, tak důmyslným a k dokonalosti dovedeným vyhledáváním adeptů pro doplnění do jednotlivých složek.

V roce 1979 slaví soubor své 25. výročí v Jánáčkově divadle s programem Mládí tančí a zpívá.

Štvrť storočia s Jánošíkom

Spomienky sú krásna vec. Vracajú človeka k tým krajším životným zážitkom a skúsenostiam. K mojim najkrajším nesporne patrí skutočnosť, že som sa profesionálne pohyboval v dianí, v ktorom som sa mohol stretávať so súborom Jánošík/Ondraš, s jeho umeleckou pracou, s jeho členmi. Zdá sa mi, ako by to bolo včera, pred týždňom, najviac pred pár rokmi. A ono už dvadsať päť! Asi je to tým, že veľa pekných spomienok musí byť vykúpených nadobudnutými krížikmi. Ale zatiaľčo Jánošík/Ondraš rokmi vyrástol do krásy, mne sa popri ňom minula mladosť. No nebanujem.

Prvé chýry o súbore som začul v roku 1979. Bol som druhý rok na vojne, mal som dvadsať sedem rokov, bol som útvarovým knihovníkom a vďaka tomu mi prischla ešte jedna povinnosť – angažovať sa v Armádnej súťaži umeleckej tvorivosti, spoluorganizovať útvarové kolo, iniciovať vznik rôznych skupín a súborov. U nás v Tachove pre folklór neboli podmienky, a tak som sa angažoval v divadle a recitácii. No pár kilometrov od Tachova bolo Stríbro, a tam vtedy pôsobil slovenský folklórny súbor Detvan. Ako som stríbrským vojakom závidel! No ale neodbočujme. Ako harcovník po ASUToch som nemohol prepočítať, že existuje ešte lepší vojenský súbor a že sa volá Jánošík. Vtedy som si myslel, že mám smolu, že ho nikdy neuvidím, lebo s divadlom zo Západného vojenského okruhu sa s folklórnym súborom z Protivzdušnej obrany štátu nemám šancu stretnúť. No osud to nakoniec zariadil tak, že sme sa stretli.

Vojna mi totiž dala jedno poznanie. Kultúra má pre vojaka, vytrhnutého na dáky čas zo svojho prostredia, neobyčajný, ba priam obrovský význam. A práve toto poznanie ma po vojenčine v roku 1980 priviedlo do Ústredného domu armády, inštitúcie, ktorá o. i. bola hlavným organizátorom celoarmádnych festivalov ASUT. A tak sa mi aj splnilo to, čo som pôvodne neočakával – najprv v Ostrave a potom v Kroměříži sa mi splnilo moje želanie spoznať ten „chýrny“ súbor.

Bolo to pre mňa také pohladenie po duši. Každý Slovák, a ešte väčšmi Slovák žijúci mimo Slovensko, je so slovenskou ľudovou kultúrou bytostne spätý. Očarila ma technická vyspelosť súboru. A prekvapilo ma, že súbor úspešne vedú Neslováci. Zoznámil som sa s Čestmírom Komárkom, Jaroslavom Juráškom a postupne s radom vynikajúcich tanečníkov i tanečnic a muzikantov. Spočiatku som ale mal aj výhrady. Všetci profesionálni kulturníci totiž boli z Jánošíku takí unesení, až sa zdalo, ako by iné folklórne súbory ako Hron, Váh, Borievku, Letku, Lučinu či Trnku ani nevideli. Vyčkával som teda, či Jánošík nezaspí na vavrínoch, či nespychne, keď ako by mal prvé miesta v súťaži predplatené. Ale skoro som pochopil, že revnivosť zo strany ostatných súborov nie je až taká opodstatnená. Za výkonmi Jánošíkovcov stála profesionálna práca. Hoci nie len práca, ale aj na armádne amatérske teleso nezvykle „špeciálne“ podmienky, no dokopy to vytváralo kvalitu a stabilitu výkonov.

Na prvú väčšiu spoluprácu s Jánošíkom sa pamätám ako dnes. V roku 1982 som dostal na starosť réžiu nedeľnej Roztančenej ulice, ktorá patrila od roku 1981 k najkrajším podujatiam kroměřížskeho festivalu. Bolo mi treba o niekoho spoľahlivého sa oprieť. Záver som si urobil jednoznačný – obráťim sa na Čendu Komárka. A tak sme sa, tuším ešte s Vlastom Fabiškom, prechádzali popolnočným Kroměřížom, a do brieždenia riešili sprievod Vodnou ulicou, rozostavenie jednotlivých súborov a skupín, finále... Roztančená ulica dopadla presne tak, ako mala. A najviac práve vďaka podpore disciplinovaného Jánošíku, ktorý mal za úlohu byť lídrom v dodržiavaní jednotlivých častí scenára.

Postupne som vrazil do života súboru čoraz viac. Stretával som sa s ním (okrem ASUTov) na pražských vystúpeniach na Žofíne, v Mestskej knižnici, na Pohořelci, na Detve, Východnej, v Strážnici, Brne, Liptáli, cestoval som s nimi na zájazd na Zamagurské folklórne slávnosti v Červenom Kláštore, bol som pri pripravách 30. i 35. výročia, snažil som sa pomáhať riešiť tendencie súbor zrušiť, ktoré sa z času na čas objavovali a boli hádam mienené až nebezpečne vážne. K tridsiatke súboru som o Jánošíku prvýkrát písal samostatný materiál ako prílohu Metodického spravodajcu ÚDA. Tá sa stala základom pre spravodajcu Folklórnej sekcie ÚDA a neskôr Armádnej folklórnej asociácie, ktorého som bol editorom a ktorý som z úcty i obdivu k prvým úspešným krokom Čendu Komárka pri samostatnom vedení vojenského amatérskeho súboru pomenoval Vonička. Ostatne o vedenie súboru Jánošík som sa pri zakladaní Folklórnej sekcie ÚDA a neskôr Armádnej folklórnej asociácie opieral. Spolu sme vytvárali koncepciu Celoarmádneho folklórneho festivalu Trenčín a po rozdelení ČSFR tiež Rožnovskej valašky. V detvianskom kroji požičanom zo súborovej šatnice som na päťdesiatke Aleša Kopku vypískaval na píšťalke a vyblíakával Ej, Detvani, Detvani. Na Osvetovom ústave, resp. Národnom osvetovom centre v Bratislave, som bojoval za odbornú pomoc slovenským súborom v Čechách a na Morave a najmä za pripustenie Jánošíku do slovenského systému umeleckých kategórií začínajúcich prehrávok.

Nie, nebol to stret záujmov. Nezabúdaj som ani na ostatné vojenské súbory. Prežíval som obrovskú radosť aj zadostučinenie, keď sa v roku 1986 na prvom mieste celoarmádneho ASUTu objavil liptovskomikulášsky Váh a o dva roky neskôr Regrúti Ivoša Kaňovského z Hradišťanu, t. č. slúžiaceho v Žatci. Vtedy som veľmi za Regrútov bojoval, aby vôbec z Ostravy mohli do Kroměříža postúpiť. Aj Jánošík bol v oboch prípadoch zlatý – prvý, ale videl som v tom zdvojení laureátstva vec veľmi užitočnú. Z jednej strany totiž k víťazstvu Váhu i Regrútov prispel vplyv Jánošíku, ktorý mal na ostatné súbory. Tie mali obrovskú motiváciu sa naň dotiahnuť. Z druhej strany to bolo prospešné aj pre Jánošík – ak si chcel zachovať miesto na piedestale armádneho folklóru, musel si uvedomiť potrebu neprestajne hľadať svoju cestu, rozmyšľať, inovovať, tvoriť...

S veľkým nekludom som sa prizeral zmenám po delení federácie. Budúcnosť súboru som vtedy videl veľmi skepticky. Ťažko som znášal ten diplomatický obetujúci šachovnicový ťah – premenovanie súboru. Hoci aj mne bolo jasné, že plne slovenský repertoár sa nedá udržiavať bez každým čerstvej krvi slovenských základákov, nevedel som sa zmieriť s premenou Jánošíku na Ondráš. Veď aj do Starých povestí českých zaradil Jirásek povesť o Jánošíkovi (pravda, v inom historickom kontexte).

A druhou ranou pre mňa bola poloprofessionalizácia súboru v čase, kedy sa jediným škrtom cenzury rušili také tradičné armádne kultúrne ustanovizne, ako boli Armádny umelecký súbor,

Armádne výtvarné štúdio či Armádny film. Vedel som síce, že pre súbor už v amatérskom prostredí niet viac možností ďalšieho umeleckého rozvoja, ale súčasne som mal pocit, že je to cesta do neistoty. Dnes som šťastný, že som sa mýlil. Ondráš veľmi rýchlo vykvitol do krásy a profesionalita mu nasadila ostrohy, ktorými sa dali podpichnúť celkom nové možnosti, pre amatérsky súbor nedostupné. Teší ma, že si Ondráš ponechal v repertoári najkrajšie slovenské čísla. Očarila ma lyrika Príbehov tancom vyspíevaných. Páčia sa mi všetky čísla z východnej Moravy. Tešia ma umelecké výboje smerom k iným národným kultúram, ba aj k iným žánrom (predovšetkým Orchester ľudových nástrojov VUS Ondráš, ale aj žartovný výročný blok o delení federácie a súboru Davida Pavlíčka). Snáď len český tanečný folklór sa akoby vzoprel profesionálnemu ondrášovskému štýlu, ale to je možno len môj dojem a zaujatý pohľad. Hoci už v armádnej kultúre od roku 2001, kedy bolo zrušené pražské Centrum kultúry AČR, nepracujem, sledujem Ondráš rovnako bedlivo ako prv a ako som predtým sledoval Jánošík. Len mám v poslednom čase o čosi menej príležitostí.

Ďakujem súboru Jánošík/Ondráš za všetky tie krásne zážitky, ktorými ma obohatil, a zo všetkého najviac ďakujem ľuďom, bez ktorých práce a zánietenia by nič z toho, o čom som písal, jednoducho nebolo. A preto prajem Vojenskému umeleckému súboru Ondráš ešte toľko sezón, aby to dotiahol najmenej na tých 38 rokov, ako Vojenský súbor piesní a tancov Jánošík. Je krásne sláviť päťdesiat, keď ide o súbor! Lebo umelecká zrelosť – to je ako keď dozrie dobrý ročník vína.

Viliam Dekan, Praha, dlouholetý kulturní pracovník v AČR

Čo sa robí s nadšením a zápalom pre vec

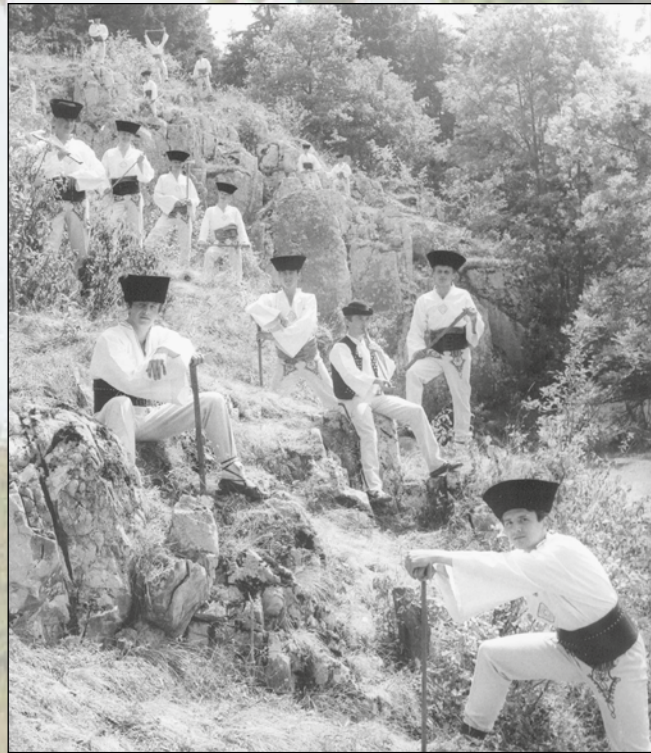
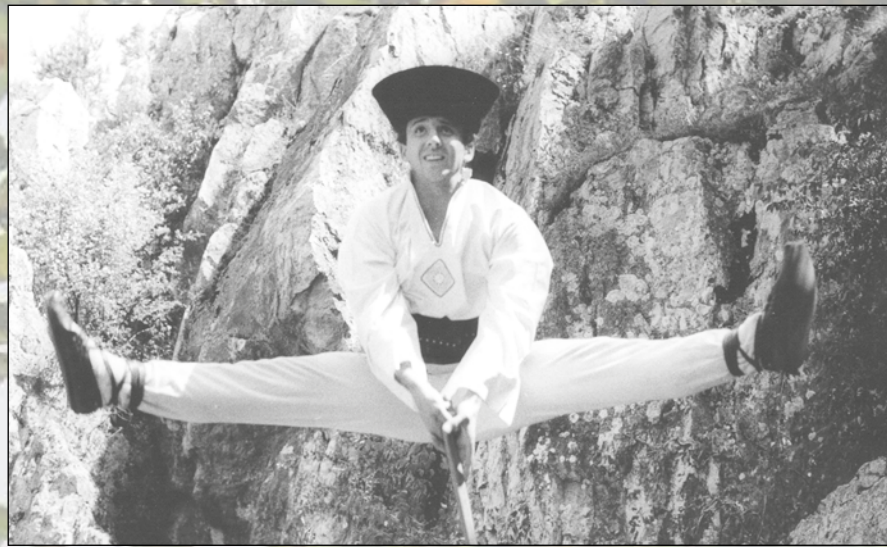
Mal som to šťastie, že som bol pri znovuoživovaní tradície VSPT Jánošík v rokoch 1976 a 1977. Bol to nádherný rok, kde doslova zo dňa na deň bolo vidieť neustály rast a rozvoj súboru, najmä hudobnej zložky, ktorá začínala úplne od piky s hudobníkmi rôznej kvalitatívnej úrovne.

Napriek tejto rôznorodosti sme sa dokázali v krátkej dobe tak zohrať a dať

do svojho prejavu toľko nadšenia, že od krajského kola ASUT v Brne po celoarmádne kolo v Olomouci náš hudobný prejav, súhra i frázovanie boli perfektné. Po týchto víťazstvách nám neuveriteľne narástlo sebavedomie a koncerty v Šumperku, ale najmä zájazd po východnom Slovensku boli krásnym vyvrcholením môjho primášskeho pôsobenia v Jánošíku. Toto krásne obdobie mi dokázalo, že všetko, čo sa robí s nadšením a zápalom pre vec, je zárukou dosiahnutia úspechu.

Fero Holler z Bratislavy, prvý primáš obnoveného Jánošíka

1981 – 1990

Soubor se od roku 1980 zaměřil také na tvorbu jevištních programových tematicky zpracovaných bloků připravovaných pro armádní soutěže, z nichž nejúspěšnější byly Milá moja, husar budzem (východní Slovensko), Za dedinou pod lipkami (Myjava), Pod máje (Terchová), Sliachanská bursa (Liptov), Svadobné obrázky z Horehronia, Letné a zimné večarky (Šariš)...

Také celovečerní pořad Z hor a dolin se dočkal řady repríz. Vystoupení a koncertní šňůry jsou v osmdesátých letech stále častější, zkušenosti, ale i potlesk a ceny soubor sbírá nejenom na armádních akcích, nýbrž i na civilních přehlídkách a festivalech, a to jak doma v Brně, tak například v Českých Budějovicích, Písku, Táboře, Domažlicích, ale i v Detvě, Terchově nebo Zvolenu.

Zajímavé byly proměny ve složení souboru z hlediska národnostního. Oproti počátkům, kdy mužskou složku tvořili výhradně vo-

jáci, kteří na Moravu narukovali ze Slovenska, se v druhé polovině jeho padesátileté existence stalo národnostní složení veskrze federálním.

Zejména hudební složka byla v této době doplňována vojáky z celé republiky. Ukázalo se totiž, že mnoho slovenských muzikantů je vázáno na regionální až lokální typ hry. Větší univerzálnost moravských a českých hudebníků lépe vyhovovala potřebám a charakteru práce v orchestru lidových nástrojů. Originální instrumentalisté na lidové nástroje byli v hudební složce často prezentováni jako nositelé autentického regionálního projevu. Stejně využití měli i sólisté tanečníci.

Obdivuhodná byla práce s dívčí taneční složkou tvořenou v převážné míře děvčaty, která v Brně studovala. Vzhledem k výhradně slovenskému zaměření souboru to byl handicap, ale i přesto dokázal soubor vždy působit věrohodně a s respektem byl uznáván i slovenskými odborníky.

Krásná nostalgie

Taky nemůžete zapomenout na prima roky strávené v Jánošíku? Vědomí, že někam patřím a jsem tam ráda – i za cenu odříkání a dřiny, mě provází celým životem.

Těch vzpomínek a zážitků! Propocené trikoty, bolavé nohy i záda, sem tam nějaký smutek. Ale taky hodně legrace, nadšení, úspěchů. Jak ráda bych vrátila čas! Jsem šťastná, že jsem mohla být od samého začátku obnovené činnosti souboru u toho.

První zkoušky, první kroje šité doma, první vystoupení, první ASUT (Armádní soutěž umělecké tvořivosti), první zájezd na Slovensko v hrůzostrašném autobusu. Ale taky první opravdoví kamarádi, první lásky, první zklamání, první... Avšak – všechno smutné odnese čas a zůstane jen krásná nostalgie.

Jánošíku, díky za všechno! Nikdy nezapomenu!

Častokrát si povzdechnu, jak by to bylo krásné znovu oblékat kroj a tancovat. I dnes – po tolika letech mívám „souborové a taneční“ sny. Při každém vystoupení Ondráše jsem dojatá a v duchu se vidím znovu na jevišti – a tančím.

Takže: Milý Ondráši!

Přeji Ti do dalších let hodně šikovných a zapálených lidiček, velké množství elánu, kopec radosti a stále vyprodané sály nadšených posluchačů a diváků.

Katka Jílková, roz. Neufeldová, Brno, tanečnice

Vážený Jánošík,

dlho predlho premýšľam, ako začať písať môj príspevok k Tvoju výročí. Ešteže si môžem s Tebou tykať, ešteže si starší ako ja... Veľa dreva v horách vyrástlo, odvtedy čo sme spolu zbíjali, veľa vody utieklo a zas sa vrátilo k nám. Stále však mi nie je jasná jedna vec: Jánošík je Tvoje meno alebo priezvisko? Už takmer dvadsať päť rokov som v tom, že Tvoje priezvisko je Komárek!

Mnoho tanečníkov, muzikantov a všetkých, čo sa Ťa len dotkli, v týchto chvíľach vymýšľa niečo múdre, vzdelané... z našich prameňov, z odkazu predkov, z hĺbky svojich duší a slniečko vychádza ponad naše hory... a v lepšom prípade na východe a všeličo, len aby ťa pozdravili. Spomínam, že vždy bol problém vymyslieť názvy na tance a bloky. Nebol problém choreografia, pretože si mal skvelých tanečníkov a tanečnice – a krásne, nebol problém muzika, pretože si mal vždy len najlepších muzikantov, nebol problém so slovami, Tvoji konferenciéri boli na svojom mieste... vždy si mal len tých najlepších a najskvelejších členov.

Nuž ako som spomenul v úvode – dlho, predlho premýšľam a pravdu povediac nechcem, aby si si myslel, že píšem z povinnosti. Ja určite teda nie!!! I keď sme sa dlho nevideli a nepočuli, spolu si nezanôtili... neznamená to, že si navždy zmizol z môjho života.

Ty si sa stal mojim bratom a v určitom období aj otcom... Bez toho, aby si vedel, vďaka Tebe sa do môjho celého ďalšieho života dostali mnohé dobré vlastnosti. Je pravda, že som si ich existenciu uvedomil oveľa neskôr. Asi každý, kto prežil v kolektíve, a ešte v tak skvelom, roky, nemôže neucítiť v sebe túžbu po realizácii sa v bežnom každodennom živote... Každý, kto vypotil hektolitry potu na sálach, niekedy s peknou tvrdým betónovým povrchom, sa nevzdá pod údermi osudu a je jedno, či sú väčšie, alebo menšie... Každý, kto stál pred roztľieskaným hľadiskom s rozbúchaným srdcom, túži po úspechu aj v pracovnom živote. Každý, kto miluje pieseň, kto ju má na perách a v srdci – nemôže byť zlým človekom vo svojej podstate a určite aj dobro rozosieva... A každý, kto tieto vlastnosti v Tvojom a iných kolektívoch získal, nemôže si ich nechať pre seba.

Tak ako sme sa delili o radosti a vášne, tak sa určite každý z Tvojich členov vo svojom každodennom živote po mnohé roky, vlastne navždy delí o všetko to so svojimi blízkymi, spolupracovníkmi, zamestnancami, láskami, priateľmi... Všade, kde sa len obráti, rozosieva Tvoje poslanstvo a pritom si svoje činy mnohokrát ani neuvedomuje. A to je to, čo si mi dal...

Ja to cítim tak, že si sa mi zapáčil za týždeň – teda ten po prijímači. Mať rád som ťa začal po mesiaci... a v srdci mi zostaneš na celý život!!! Zostanú mi v srdci spomienky na krásnych ľuďoch, s ktorými som prišiel do kontaktu, zostanú mi spomienky na Komárku, zostanú mi spomienky na Teba... a to je predsa vzácnosť.

Zostaň navždy takým a neteš len divákov svojimi vystúpeniami, ale vychovávaj dobré a plnohodnotné, sebavedomé, silné a ambiciózne generácie.

Jožef Mala, Banská Bystrica, tanečník, choreograf

Oslávencovi sa patrí zavinšovať!

Vinšujem Vám mladosť – peknotu – čistotu – skromnosť.

Vinšujem Vám veselosť – krásu slova – iskriivosť muziky i tanca.

Vinšujem Vám tvorivý nepokoj i umelecké majstrovstvo.

Vinšujem Vám ďalšie roky života v úcte k umeniu.

Okrem vinšovania aj niekoľko spomienok:

Boli to roky, počas ktorých sa formovali priateľstvá, ktoré sme si zachovali podnes. Boli to roky, ktoré sa nevrátia, ale na ktoré sa veľmi dobre spomína. Ostávajú v nás a vždy budú patriť k tým najkrajším. Zachovajte si v sebe úctu k umeniu predkov, majte ho nesmierne radi a odovzdávajte ho tým, čo prídu po Vás, aby po rokoch zas bolo na čo spomínať.

Ján Pivoluska, Banská Bystrica, tanečník, choreograf

Dva roky do srdca vryté

Folklór – hudba, tanec, spev – to nie je len záľuba, to je vášeň, životný štýl, diagnóza. To je láska, to je genetický odkaz predkov, ktorý vo vás živia starí rodičia, ale aj prostredie, v ktorom žijete, a priatelia „postihnutí“ rovnakou chorobou.

V našej rodine sme takto nevyliciteľne príjemne „postihnutí“ prakticky všetci už po niekoľko generácií. Aj teraz organizujeme vo Zvolene „rodinný“ medzinárodný detský folklórny festival.

A je dobré, že aj po príchode na vojenčinu v roku 1978 som mal možnosť venovať sa folklóru ďalšie dva krásne roky v partii, ktorú Čenda Komárek vytvoril v Jánošíku. My sme súbor s odľahčením nazvali športovou terminológiou „Dukla Folklór Slovensko“. Veď v ňom bol výkvet slovenských folkloristov z Východu, Podpoľania, Kysúc či Západu, doplnený chlapcami z čarokrásnej Moravy! A dievčatá – naše krásne a kamarátske Brnianky – čo dodať, veď už klasik Mládek spieva: Brno je zlatá loď, za dievčaty z Brna chod'!

Jánošíci v Žideniciach držali vždy spolu, najmä keď sme boli trňom v oku ostatným chlapcom na roste kvôli možnosti chodiť von, na vystúpenia a zájazdy a navyše s krásnymi dievčatami. Však nás aj posmešne, no závistlivo nazývali: hopsaví, trasľaví, prcadielka... Nepamätám si však na nejaké kruté prejavy mazáctva v súbore – aj keď chlapci Očovania občas popreháňali svojich holubov. Boli sme na jednej lodi menom Jánošík a ťa-hali sme za jeden povraz.

Pamätám si na našu „mazáčku povyšovačku“, keď sme my, holubi, mazákom pripravili všetko potrebné na krojovni a niektorí sme si na holý zadok namaľovali terče, aby páni mazáci vedeli, kam majú triafať povyšovacou lopatkou. Pri- znávam, že sme mali aj krízy, najmä nás pár ženáčov, ale vždy sme u druhých, vrátane dievčat, našli pomocnú ruku a pochopenie.

Jánošík – to boli dva roky tanca a radosti, občasného žiaľu, ale aj lások, na ktoré sa nezabúda.

Dva roky do srdca pevne vryté...

Martin Mázor, Zvolen, tanečník

Mláď je vždycky krásné

...Pro mne zůstane Jánošík parta mladých lidí, pravidelné zkoušky, které odpovídaly výkonu zdatného sportovce, množství krásných koncertů, nezapomenutelné zájezdy, veselé příběhy i malá osobní zklamání.

Dovoľte, abych zavzpomínala trochu nostalgicky.

Jánošík je pro mne mláď a mláď je vždycky krásné! Každá tanečnice jednoho dne musí sejít z pódia do hlediště a tam už musí zůstat navždy, aby hleděla na krásné mladé holky, které přišly na její místo. Je to dost bolestné, ale spravedlivé. Když jsem nastoupila do Jánošíka v roce 1979, připravoval se právě v té době také koncert ke kulatému výročí. Nechápal jsem tenkrát, jak ti starí chlapi, popř.

ženy, kteří kroužili po chodbách Janáčkovy divadla a vzpomínali, mohou být bývalí tanečníci, tanečnice, zpěváci, zpěvačky... Nyní, když už mám „šedé vlasy, falešné zuby a předklon mi dělá problémy“, to vím velmi dobře!

Chtěla bych se ale s vámi podělit o jeden postřeh. Ať mě osud po odchodu z Jánošíka zavál kamkoliv, potkávala jsem lidi, kteří Jánošíkem a Ondrášem prošli. Dnes už dokonce i třetí generaci. A když jsem se před někým zmínila, že jsem bývalá tanečnice z Jánošíka, viděla jsem v jejich očích obdiv a taky trochu závist. Dostat se do Jánošíka-Ondráše bylo a je tak trochu prestižní otázkou a je to tak správné.

Jánošík – Ondráš, to je prostě stále soubor, který má ve folklorní oblasti, a nejenom v ní, zvuk!!!

Hanka Klimovičová, Břeclav, tanečnice

Očarení tancom

Milý čitateľ, či už si z rodu jánošíkovského alebo ondrášovského, alebo len spriaznená duša obidvoch. Nechcem Ťa unavovať siahodlhým čítaním, ale dovoľím si v niekoľkých vetách vyjadriť svoje vyznanie, ktoré sa bytostne dotýka skoro celého môjho života.

Láska k ľudovému umeniu, k tancu, spevu či muzike ma v sedemdesiatom deviatom doviedla sem, do samého srdca južnej Moravy, kde zázraky sa diali a z chlapcov chlapi sa stávali. Tu, v ruchu veľkomesta zneli zvuky ostroh či spevy dievčat od Žideníc až do Kohoutovic.

Pri spomienke na roky strávené vo VSPT Jánošík sa mi v mysli odvíja krásny pestrofarebný film, rozdelený do niekoľkých dielov. Každý diel je iný, všetky majú však spoločný základ – neskonalú túžbu po kráse ľudového tanca, peknej pesničke či čarokrásnej melódii huslí. To všetko sa prelína s nespočetným množstvom priateľstiev, zážitkov, prebdených nocí, filozofických i pivných rečí a tomu všetkému dominuje neutíchajúci potlesk nadšených tisícok divákov od Ašu až po Humenné, ale i z blízkeho či vzdialenejšieho zahraničia, ktorí vždy zostali očarení tancom.

Očarení tancom sú i moji najbližší – manželka Ivana, členka VSPT Jánošík, i dcéra Lucia, členka VUS Ondráš. Spoločná láska k ľudovej tradícii nás sprevádza životom už bezmála štvrtstoročie a pevne verím, že i naďalej nás sprevádzať bude.

Rozdávať radosť, dobrú náladu je ťažká drina, ktorá prináša tréningové slzy premiešané adrenalínom vedúceho a nespočetné litre potu, ale i krásny pocit šťastia a hrdosti na svoju dedovinu, rod i národ.

„Čože je to päťdesiatka...“ spieval slovenský operetný spevák František Křištof Veselý a skupina Elán zasa „čo ma drží nad vodou...“.

Zastav sa na chvíľu, Ty z veľkej rodiny Jánošíkovcov i Ty z rodu Ondráša, a sám si daj odpoveď k tej či onej pesničke.

Ďakujem všetkým, že som mohol byť s Vami a pri tom. A Vy všetci, Jánošíci i Ondrášovci, dajte hlavu hrdou hore, úsmev číslo sedem a tanečným krokom do ďalšej päťdesiatky.

Vlastimil Fabišik, Brno, tanečník, choreograf, rodák z východoslovenskej dedinky Kojšov

Bol som pri tom

Jedného letného dňa v roku 1980 som našiel v poštovej schránke povolávací rozkaz na základnú vojenskú službu v dĺžke 24 mesiacov. Nástup a miesto zneli: 30. 9. 1980 vo VÚ 4074 Brno–Židenice. Tak som si pomyslel, chválabohu, že to nie je nejaký zapadákov na druhom konci republiky, ale už aj v tom čase pre mňa obľúbené mesto navštevované v rámci rôznych turnajov naším hokejovým družstvom žiakov a dorastencov z Košíc, za ktoré som chytával. O folklóre som vedel len to, že existuje nejaký SEUK a Lúčnica, a keď hrali v rádiu ľudovú hudbu, neraz sa stalo, že som ho preladil na niečo iné.

Moje prvé stretnutie so súborom Jánošík prebehlo hneď v deň nástupu na vojenskú službu. Po všetkých peripetiách spojených s narukovaním (strihanie, kúpanie, fasovanie uniforiem ap.) nás naložili na vojenskú tatru, ktorá nás viezla na miesto prijímača do VÚ Lavičky pri Veľkom Meziříčí. Na korbe tejto tatrovky nás bolo asi tridsať a väčšina rozprávala, že prišli na vojnu nielen brániť vlasť, ale aj tancovať a hrať do Jánošíku. Sedel som vedľa tanečníkov Paľa Smilka, Joža Kozuba, hudobníkov Peťa Zelenku, Mira Ročáka, Paľa Hrica a ďalších a netušil som, že môj ďalší život až do dnešných dní bude sprevádzať a spríjemňovať folklór vo všetkých možných podobách, ale najmä spolupráca s Jánošíkom a neskôr s Ondrášom.

Aj po návrate do civilu a Košíc som neprestával spolupracovať s Jánošíkom. Cez víkendy a dovolenky som jazdil svojím trabantikom na vystúpenia a zájazdy, či už to bola Praha–Žofín, Karlovy Vary, ASUTy v Kroměříži alebo Zemplínska Šírava a v rokoch 1986 a 1987 som mal možnosť pracovať v súbore profesionálne na organizačnom úseku. Nezabudnuteľné boli kvalifikačné prehrávky slovenských súborov v Šamoríne v marci 1987, na ktoré bol prvýkrát pozvaný aj Jánošík a úspešne ich absolvoval. Už v tých rokoch porota Bartko, Blaho, Nosáľová, Kubalová vysoko hodnotili vyspelosť súboru, najmä hudobníkov, ktorých prirovnali k orchestru ľudových nástrojov.

Počas tejto spolupráce som spoznával ďalších folklórnych priateľov, z ktorých by som menoval jedného – Tibora Kučeru zo Zvolena. Myslím, že nebudem hovoriť za seba, ale za mnohých, ktorí za tie roky prešli súborom, že svojou knižôčkou „zaprášených spomienok“ presne vystihol a popísal atmosféru, život, účinkovanie bývalých členov Vojenského súboru piesní a tancov Jánošík počas našich zelených rokov v Brne a jeho spomienka 50. – „Odkazová“ inšpirovala aj mňa k napísaniu týchto riadkov a spomienok s vinšom oslávencovi.

Milý päťdesiatnik,
máš krásnu minulosť, nuž miľo pospomínaj na najväčšie úspechy a výsledky veľkej roboty z pasie v amatérskych pomeroch. Zaslúžené pocty nech Ťa potešia a súčasne s príslovečným Komárkovým oduševnením a bystrým umom povzbudia k novému odhodlaniu.

Drukujem Ti ako
voľakedy.

Ján Dvonč, Košice,
aktívno–pasívne
spolupracujúci
od roku 1981

Vzpomínky jedné z prvních manželských dvojic novodobého Jánošíka

SVATĚA:

V první řadě musím říci, že mne působení v řadách VSPT Jánošík v mnohém obohatilo. Ať již to bylo nabytí pohybových a tanečních dovedností zásluhou baletky paní Mikulové, nebo při nácviku tanců pod vedením pánů Semjana a Struhára ze SEUKu, anebo vlastní souborový život, který přinášel své slasti i strasti. Když to tak probírám dnes, po 28 letech, musím přiznat, že toho prvního bylo mnohem víc. To vlastně zažívám až dodnes, neboť setkání s tehdejší korepetitorkou Marií bylo pro mne osudné a má tři kladné následky dodnes.

Veselá historka z pobytu v Brně:

Jednoho dne jsme byli uvolněni z kasáren, což byla vždy dobrá zpráva, abychom pomohli našemu milému Čendovi při stěhování do nového bytečku. Naložili jsme s Mirem P. předlouhý koberec na malinké autíčko a vyrazili do ulic Brna. Nejdříve se zdálo být vše v naprostém pořádku až do chvíle, kdy jsme vyrazili za Brno. Já i Miro koukáme – rovná silnice a milý Čenda začíná 30 metrů před zatáčkou točit volantem. „Co se děje?“ „Nic, jen klid. Já vás zapomněl upozornit, že nemám zrovna dobře seřízené řízení, jako vždycky jsem neměl čas to dát dohromady, ale vím, jak na to.“ Dojeli jsme ve zdraví tam i zpět. Díky, Čendo! (Děkuji rodiny Válkova a Pisarčíkova.)

MARIE:

Kam mě posunul Jánošík? V době studií na konzervatoři v Brně v letech 1973 až 1979 jsem bydlela v podnájmu na ulici Veveří, kde byl mým sousedem Čenda s maminkou – sbornístryní v divadle. Ta jednoho dne roku 1977 zazvonila u našich dveří, že mě slyší cvičit na klavír, jestli bych nechtěla korepetovat při znovuobnoveném Jánošíku.

Nevěděla jsem vůbec, co to obnáší, doposud jsem se zabývala pouze vážnou hudbou. Uvázla jsem drápkem mezi lidovými písničkami, nádhernými melodiemi a tanci ze Slovenska, mezi spoustou fajn kluků a holek.

Na jednom zájezdu jsem začala chodit s tanečníkem, původně – a dnes opět – ogarem z Valašska, odzembkářem Svatou Válkem. V roce 1979 jsme se vzali, já jsem se odstěhovala do Nového Jičína a začala jsem se učit hrát na cimbál. Hraji v cimbálové muzice Javorník Nový Jičín, učím na ZUŠ a korepetice mě provází celý život, ať již v tanečním oboru školy nebo v Dětském pěveckém sboru Ondrášek (což je asi synovec Ondráše), se kterým jsem procestovala mnoho zemí.

To vše mělo počátek ve VSPT Jánošík. Se Svatou oslavíme v srpnu stříbrnou svatbu a naše tři Valašky snad naše snažení v lidovém umění posunou o kousek dál.

Přejeme Jánošíku, který je již dávno Ondrášem, hodně let s písničkou, ať je již odkudkoliv, a jeho tanečníkům, zpěvákům a muzikantům pěknou notečku.

Marie a Svatoslav Válkovi,
Nový Jičín, korepetitorka
a tanečník (1976 až 1978)

Na podzim roku 1981 vyjíždí Jánošík po více než šestnácti letech opět na zahraniční turné – do Německé demokratické republiky.

Dodnes s úsměvem

V roce 1981 jsme byli na zájezdě v NDR. Naši mazáci, přestože se již v září vrátili do civilu, nás podpořili a zájezdu v říjnu se s námi ještě zúčastnili. Dodnes s úsměvem rád vzpomínám na jeden zážitek.

Poslední večer zájezdu byl rozlučkový večírek s našimi hostiteli. Hrál se, zpívalo a tancovalo do pozdních hodin. Kolem druhé hodiny v noci jsme se rozloučili s hostiteli

a značně unavení jsme šli konečně spát. Jako neskutečně zlý sen jsem najednou uslyšel řev našich mazáků: „Budíček, rajony!!!“ Myslел jsem, že jim přeskočilo. Jsme na zájezdu a oni jsou už přece v civilu. Nevím, jak se jim nakonec podařilo přinutit nás vstát a vrátit se do jídelny. Tam nás čekal neuvěřitelný obraz zkázy.

Čenda Komárek stál uprostřed s hasicím přístrojem v ruce a celá jídelna kolem něj byla důkladně postříkána práškem. Že prý „se to samo spustilo“.

Naštěstí jsme našli v lednici asi deset lahví šampusu, a tak se nám ten úklid v nočních hodinách protáhl až do rána. Škoda, že i v kasárnách nebyly rajony takhle veselé.

Rád bych věděl, co říkali revizní technici z NDR, když našli hasicí přístroj prázdný a nikde kolem nehořelo.

A taky bych rád věděl, jestli jsme potěšili uklízečky, když ráno po večírku našly perfektně vymylenou jídelnu. Asi nevěřičně kroutí hlavou dodnes.

Pavel Ptáček, Rožnov pod Radhoštěm, tanečník a zpěvák

Díky uměleckému vedoucímu Jaroslavu Juráškovu soubor často vystupuje v brněnském Klubu přátel lidového umění a začíná se rozvíjet spolupráce s dalšími vynikajícími osobnostmi v oblasti lidového umění – Miroslavem Dudí-

kem, Bohumilem Smejkallem, Janem Rokytou, Jarmilou Šulákovou, Vlastou Grycovou, Dušanem a Lubošem Holými, Jožkou Černým, Lubošem Málkem a později i jeho dcerami Jitkou a Táňou, Karlem Rajnicem a řadou dalších.

Jsem rád jedním z Ondrášovců

Lidové umění v Čechách, na Moravě, ve Slezsku a konec konců i na blízkém Slovensku je úžasné mnohotvárné jak po hudební, tak i po slovesné stránce a obě jsou základem repertoáru Ondráše (Jánošíka). Myslím si, že lidová píseň, zpívaná s upřímným citem, uchvacuje. Právě ten oddaný, navenek neokázalý, do sebe ponořený způsob zpěvu a hry podmaňuje interprety i posluchače a diváky a strhává svojí

přesvědčivostí. Lidový zpěv má v sobě velkou sílu pravdivosti. I zvuková krása lidového zpěvu vyplývá z této pravdivosti. Dojímají nás osudy nenaplněných lásek, v lidové písni se loučili lidé navěky, vojáci odcházeli bojovat do dalekých krajín, odkud se nevraceli a byli oplakáváni. Jde však o to, abychom věřili tomu, o čem zpíváme, hrajeme i tancujeme.

Obrovský vzor máme ve hře tradičních lidových muzik a jsem rád, že máme muzikanty, které tato hra fascinuje (ciframi, rytmy, harmoniemi). Většina z nich zjistila, že hrát lidovou hudbu na tomto základě není nic lehkého.

Svoji téměř třicetiletou spolupráci s VUS Ondráš považuji za šťastný vzácný dar života, protože být obklopen nezdolným mládím těší a udržuje člověka ve svěžesti.

Líbí se mi přístup zpěváků i dívčího sborečku k písni a také mezi tanečníky jsou takoví, jejichž elán a dovednost mě velmi těší. U muzikantů se předpokládá, že dovedou na nástroj dobře hrát, ale musím přiznat, že to, s jakou razantností a místy až strhující silou a naproti tomu něhou někteří hrají, člověka nadchne. Moc mě těší a až udivuje tvůrčí aktivita některých členů.

Těší mě přátelství s mnohými, zejména s Čestmírem Komárkem, duší souboru.

Za padesát let existence souboru byly vytvořeny stovky působivých programů, kompaktních disků, představení, které potěšily samotné účinkující, autory i vnímavé publikum. Za to patří Jánošíkům i Ondrášům velký dík.

Těm minulým i těm současným.

Jaroslav Jurášek, Brno, umělecký vedoucí (od roku 1976)

Opětovná setkávání

Je tomu už 20 let, co se vedení tehdejšího souboru podařilo, abych byl při velmi omezujících podmínkách vojenské správy převelen do Brna jako voják s povinností jednoroční prezenční služby. Jako zapálený milovník lidové hudby jsem přišel z Uherského Hradiště, které bylo tehdy, a je i dnes, semeništem mladých lidí, kteří se jako muzikanti, zpěváci či tanečníci dovedou při cimbálu aktivně postarat o prodloužení života lidových tradic Slovácka.

Doba mého působení v Jánošíku byla jednou z nejhezčích v mém mládí a i po ní jsem se rád na pozvání vedení souboru aktivně zúčastňoval při jeho vystoupeních jako host. Léta nám neúprosně přibývají, jediná spravedlnost je, že všem stejně, ale mohu skutečně dosvědčit, že při cimbálu člověk vždy zase omládne.

Jsem si vědom toho, jak obtížná je práce vedoucích pracovníků takového souboru, jako je dnešní

VUS Ondráš, při častých personálních změnách vojáků základní služby. Sám podobné potíže zdolávám ve vedení folklorního souboru na gymnáziu v Uherském Hradišti, kde mi studenti, kteří dosáhnou požadované úrovně, jako maturanti každoročně odcházejí. Jenom mě těší, že se s nimi následně, jako s aktivními folkloristy, opět setkávám.

A tak Vám, milí přátelé Ondrášovci, přeji do další padesátky vytrvalost, radost z práce a hodně, hodně úspěchů.

Karel Rajmic, Uherské Hradiště, zpěvák a violista

V roce 30. výročí činnosti je VSPT Jánošík udělena „Výroční cena Víta Nejedlého“, kterou přebírá tehdejší náčelník Jaroslav Juran, Čestmír Komárek a Gražyna Fajkusová. Na slavnostní premiérové koncerty se v září 1984 do Janáčkova a Mahenova divadla a na Besedu u cimbalu v Besedním domě Královopolské strojírný sjíždí rekordní počet bývalých členů souboru. Mnoho z nich je zachyceno i na televizním dokumentu věnovaném tomuto výročí.

Po dalších pěti letech tak vzniká projekt výročních koncertů v brněnských divadlech – v Mahenově vzpomínkový s účastí bývalých

členů a v Janáčkově hudební koncert a premiéra současného programu.

Mladost a fantastické výkony

Keď som rukoval do Brna, starší kolega zo súboru mi povedal: „Rozlúč sa s folklórom na dva roky!“ Nevedel, že som už absolvoval svoj prvý konkurz a práve do Jánošíka. Aktívne som tancoval už takmer štyri roky v Partizáne, a tak som si myslel, že hádam za dva roky veľa toho nezabudnem.

Postupom času som pochopil, aká super vec sa Ti, Čendo, podarila, a že práve ja, ale aj ostatní, môžeme robiť to, čo nás baví, a to takmer neobmedzene. Vojenské povinnosti sme brali ako nutné zlo. Možno nevieš, ale podarila sa Ti fenomenálna vec – spojiť, respektive skamarátiť slovenské súbory prostredníctvom „Jánošíku“ na Morave.

Na Slovensku sa súbory takmer nepoznali. Stretávali sme sa iba na väčších festivaloch, a to iba na jeden, dva dni, prípadne na kategorizačných prehrávkach, ale to ako „konkurenti“. A zrazu (po návrate z Brna) pri stretnutí troch súborov čo len na pár hodín minimálne štyria sa poznali z Jánošíku. Ostatní im závideli, a tak sa rýchlo pripájali k bujarej veselosti. A bývalých Jánošíkov stále pribúdalo, no proste super!

Čo sa týka samotnej činnosti v Jánošíku, stretla sa tam výborná partia ochotná makať a pracovať na sebe, a tak hecovať tých druhých. V živote by som sa nenaučil toľko pesničiek z celého Slovenska, ale aj z Moravy, čapáše, ktoré som predtým iba obdivoval, ale tiež vyhadzovačky, o ktorých som si myslel, že to môžu robiť iba kulturisti.

Najviac sa mi ale páči, že aj po našom odchode sa v Jánošíku nič nezmenilo. Pred piatimi rokmi som bol na výročí Ondráša a iba som nemo závidel tú mladosť a fantastické výkony. Páčia sa mi najmä ľudia, ktorí folklór robia z pasie, vedia sa pri tom odviazať a strhnúť aj pasívnych divákov, nehanbia sa za svoje dedičstvo, a myslím si, že tak Jánošík, ako aj Ondráš medzi moje obľúbené súbory budú patriť vždy.

Jožo Mesík, Banská Bystrica, tanečník

Dvaja statoční

Pôsobil som v Jánošíku v rokoch 1980 a 1981. Ako vojaci základnej služby sme boli ubytovaní v Žideniciach, pričom na nácviky sme dochádzali na VYSČO (Výrobní sdružení českých obuvníků – název z prvej republiky).

Na každý nácvik „dvaja statoční“ Laco a Roman nosili cimbal tam aj späť. To znamenalo zbaliť cimbal v Žideniciach do koženého obalu, nastúpiť na „šalinu“, prestúpiť na druhú šalinu, vybalíť, naladiť, odohrať celý nácvik, opäť zbalíť cimbal a zas naspäť do Žideníc.

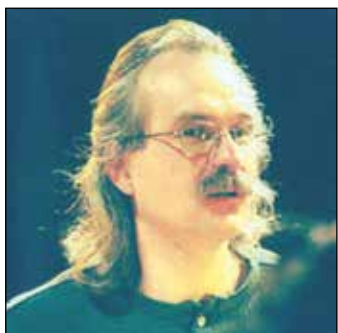
Naši dvaja statoční „Duo Bamfi“ boli vynikajúci muzikanti a boli obdarení svojským humorom. Keď sa spolu rozprávali, vykali si. V tom čase bol veľkým šlágram maďarský šampón na vlasy Bamfi (z toho aj tá prezývka). Bol známy reklamou, že po jeho použití opäť narastú vlasy, hlavne tie, čo už vypadali. A tak sa každé ráno naši muzikanti pozerali do zrkadla, koľko vlasov im narástlo.

Keď píšem túto príhodu a pzerám sa dnes do zrkadla, potreboval by som už aj ja šampón Bamfi. Ibaže reklama ostala iba reklamou a žiadne vlasy nikomu nenarástli.

Pri príležitosti abrahámovín Vám chcem popriať veľa úspechov, entuziazmu a chuti do práce pri uchovaní dedičstva našich otcov a materí – pri folklóre.

Ján Horvát,
Žilina–Brodno,
v súčasnosti
Kysucké Nové Mesto,
houslita a zpěvák

Ondrášovci!

Dnes je Nový rok 2004, želim Vám všetkým zdravie, šťastie a hojnosť všetkého, nielen vo svete hmotná, ale tiež vo svete, v ktorom premýšľate, túžite, snívate, neúnavne hľadáte a objavujete zmysel svojho života. Vážim si to, že si stále spomeniete aj na mňa pri rôznych udalostiach „Ondráša z Jánošíkova“, ktorému koluje v žilách aj slovenská krv (po meči či praslici?). Je to dobré tak, ako to je. „Malý Ondráško“ má svoju rodinu v Brne a svojich rozvetvených príbuzných v „Jánošíkove“. Rodina sa o neho musí starať každý deň a príbuzní si prídu raz

za čas, aby sa pozreli, ako povyrástol. Všetko je tak, ako má byť. Som rád. Želám mu úspech a priazeň publika do ďalších rokov.

Vlado Marušin, Prešov, tanečník, choreograf

Sklamanie?

Svoje najväčšie sklamanie som prežil na ASUT Kroměříž v roku 1984 (alebo 1985?). Na muziku vojaka cimbalistu Čonku z Prešova som postavil spolu s vojakom Jarkom Pastorom z Košíc a Jankom (priezvisko mi už vypadlo z hlavy) z Michaloviec cigánsky tanec Čavare pre malé tanečné skupiny. Všetky predkolá sme suverénne vyhrávali, až kým sme neprišli do finále v Kroměříži.

Tu sa nám postavila do cesty – vlastne na javisko – „malá“ pracovno-tanečná skupina 14–17 Rómov a my sme žiaľ v malých skupinách obsadili „len“ 2. miesto. Hoci Vojenské noviny písali, že najväčšieho potlesku sa dostalo skupine Čavare z VSPT Jánošík, bol som veľmi sklamaný a po vyhlásení a odovzdaní cien som diplom za 2. miesto rovno spláchol v záchode, za čo som od Čendu skoro dostal za „pět“!

Bartolomej Šušňak, SRN, tanečník

10 střípků vzpomínek na „jánošícký“ život

- ☞ Za svého působení v Jánošíku v letech 1986 až 1991 jsem poznala asi 300 lidí.
- ☞ Objela jsem celou republiku, ale z většiny měst znám jenom kasárna (v lepším případě kulturák), hospodu a hotel.

- ☞ Nácviky byly náročné, někdy se stalo, že i 7x v týdnu, a ráno vstávat v 5.00 do práce. Ze začátku jsem nemohla druhý den ani chodit, brečela jsem, že už tam nikdy nevlezu, a přesto jsem zase přišla.
- ☞ Soustředění na nácvik Myjavy byl největší fyzický nápor v dosavadním životě a dodnes mi slouží jako měřítko dalších náročných událostí (např. před porodem jsem si řekla: vždyť to nemůže být horší než Myjava – a taky že nebylo!).
- ☞ Čenda nám doporučoval pořadí využití času: 1. zaměstnání, 2. rodina, 3. Jánošík, ale myslel tím: 1. Jánošík, pak dlouho nic, pak zaměstnání, a na rodinu a kluky už vám stejně nezbu- de čas.

- ☞ Dodnes považuju za čest, že jsem směla být aktérem na ASUTovém vystoupení v roce 1990 „Guro! jo se gurol“, před kterým celý Trenčín sedl na zadek (můj dojem). Goralí byli taky nejhodnější a nejskromnější kluci (Paľo Jurina, Peter Beňušik, Slavo Paľa). Ještě dnes, když uslyším goralské melodie, neubráním se slzám.
- ☞ I když jsme tehdy nejezdili do zahraničí, večery na Zemplínské Širavě všechny zájezdy vy-nahradily.
- ☞ Čenda mě naučil dívat se na vystoupení z pohledu diváka (výraz, úprava, celkový dojem), a nejen z pohledu tanečnice (zvládnout kroky a choreografii). Dodnes to hojně používám ve Slovákém krúžku v Brně, mém současném působišti.
- ☞ Přestože vzpomínky vypadají drasticky, Slovensko je mému srdci nejbližší a na Jánošík vzpomínám jenom s láskou.
- ☞ A zhodnotit současné Ondráše? Vůbec se neodvážuju! Vždyť Jánošíci i Ondráši byli, jsou a budou vždycky NEJLEPŠÍ!!!

Romana Ningerová, Brno, tanečnice

Spolupráce na poli kultury

V roce 1954, kdy byl založen VSPT Jánošík, mně bylo 10 let a neměl jsem tušení, že se naše cesty protnou. O jedenáct let později jsem jako poručík nastoupil k radiotechnickému praporu v Jaslavských kasárnách Brno. Naše cesty se přiblížily, aby se opět odklonily, neboť jsem nastoupil službu na technických funkcích RTV v Pancířově a Krnčicích.

Nejvážněji a nejintenzivněji jsem s VSPT Jánošík spolupracoval v 80. a na počátku 90. let, kdy jsem působil ve funkci náčelníka klubu protiletadlové raketové brigády a následně divize v Brně.

Rád vzpomínám na zdravou rivalitu a soutěžní klání na poli kultury. Udělování putovní standarty pro nejlepší klubové zařízení útvaru velením PVOS bylo pro naši práci významným oceněním. Pochopitelně ten, kdo měl pod svými křídly VSPT Jánošík, měl v tomto směru jistou výhodu. Každé vystoupení souboru bylo zastřešením a nejvyšší kvalitou kulturní činnosti v rámci armády. Vzpomeňme Sloup, Ostravu, Kroměříž, Prahu a další vystoupení i v zahraničí.

Rád jsem se podílel na práci realizačního týmu po boku Čendy Komárka při sestavování gala-koncertů a galapředstavení, v nichž jsem se kolikrát i jako inspicient pořádně zapotil.

Jedna tragikomická příhoda se nám stala při závěrečném galapředstavení ASUTu svazkového kola ve Sloupu. Při závěrečném vířivém tanci Jánošíků a jeho opakování se uvolnila kladka držící ústřední heslo soutěže a zřítivší se heslo doprovázené obrovským třeskem padlo za tanečníky v momentu „děkovačky“ a slovního doprovodu „Ať žije ASUT 1986“. Všichni jsme očekávali příval výčitek a obvinění nad naší neschopností spočívající v pádu ústředního symbolu, ale opak byl pravdou. Přítomná generalita nás pochválila za to, jak se nám podařilo sladit zmi- zení hesla na sekundu přesně se závěrem galakonzertu. Trošku nám to připadalo jako z „Čer- ných baronů“, ale šlo o podobnost čistě náhodnou.

V roce, kdy VSPT Jánošík – VUS Ondráš slaví 50. výročí založení, já budu slavit šedesátiny, důchodový věk. Přál bych si, aby ani za deset let pro Jánošík – Ondráš nebyla šedesátka vě- kem důchodovým, ale aby byl stejně mladý jako v roce svého založení. K tomu přeji uměleckému vedení hodně zdraví, trpělivosti, dobrých nápadů, kvalitních tanečníků a muzikantů, hodně bohatých a štedrých sponzorů.

Josef Šiška, Brno, kulturní pracovník

Splnit onu topičskou povinnost

Náčelníkem VSPT Jánošík jsem byl vlastně do doby, než byl tento soubor přemístěn z Židenic k raketové brigádě do Rečkovic. V této krátké době jsem samozřejmě se souborem absolvoval několik kol ASUTů od Velkého Meziříčí až po Ostravu, řadu zájezdů a vystoupení v rámci různých slavnostních akcí, ale i rehabilitací VZP. V té době byl na klubu se mnou ještě Vlastík Fabišik a Marta Klempířková. Pracovny jsme měli před knihovnou a krojovnou souboru.

A tady mne napadá úsměvná vzpomínka na trochu jinou činnost členů souboru, než byla vystoupení a další starosti kolem nich. V té době totiž v kasárnách v Židenicích nebylo všude ústřední topení. No a tam, kde byla kamna na uhlí, bylo stanoveno, že vojáci z Jánošíka musí ráno před započetím pracovní doby v těchto kancelářích zatápet, což znamenalo v půl šesté ráno nanosit uhlí a do sedmi topit.

V tom by určitě nebyl problém, ovšem když si představíte, že se soubor často vracel z vystoupení v ranních hodinách, ne všem se pak povedlo splnit onu topičskou povinnost, a to se pak na mou hlavu slétaly ze studených kanceláří od různých funkcionářů slova teplá, ba někdy až horká.

Jenže mně zima nebyla! Jako náčelník souboru jsem jednak měl protekci a jednak jsem znal předpokládané časy návratu, takže jsem se studenou variantou mohl počítat – a z domu jsem si prozíravě brávil do kanceláře svetr i teplou šálu...

Již nevoják Vašek Duda, Brno, náčelník souboru

Našla si manžela

V Jánošíku jsem si našla manžela (se kterým, doufám, také někdy oslavím společnou padesátku). A to je pro mě dnes, kdy už klouby neslouží a paměť také začíná pokulhávat, to nejdůležitější, co mi soubor dal.

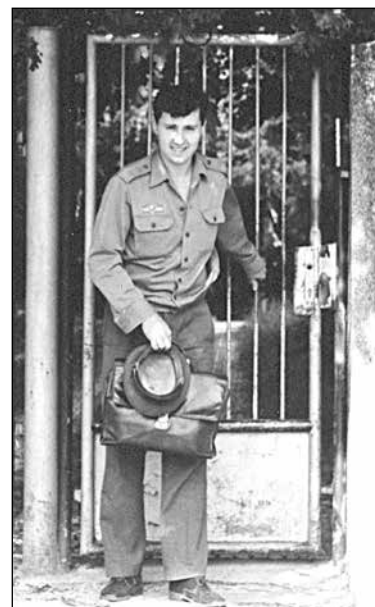
Ale jak jistě víte, souborových manželských párů byla za ta léta spousta. Takže asi nebudu jediná, která na tyto lásky dnes vzpomíná. Snad tedy mohu symbolicky zvolat: „Jánošíku, díky!“

Pavlaína Huráková, roz. Oulehlová, Brno, tanečnice (1987 až 1988)

V produkčním týmu

Minulo pár let od chvíle, kdy i já jsem měl tu možnost být skoro dva roky v tehdejší Jánošíku, nyní Ondráši. V roce 1987 jsem absolvoval přijímač na Hoře Svatého Šebestiána u rádiodálnopisců. Po dvou měsících mi díky Čendovi Komárkovi přišel povolávací rozkaz do Brna do Jaselských kasáren. Hlásit jsem se měl určeného dne do 12 hodin. Přišel jsem o hodinu dřív a za odměnu jsem dostal úkol složit do kotelny 15 kubíků uhlí. (Byl jsem šťastný, že jsem mimo kasárna, dvě hodiny úžasné svobody!) Poté jsem byl poslán do Židenických kasáren, kde jsem absolvoval normální vojenský výcvik. Narukoval jsem tam tentýž den, ba tutéž hodinu jako pánové Peter Brindzák a Ľudovít Kováč. Oba muzikanti s velkým „M“ – Peter houslista–primáš a Ľudovít

vynikající cimbalista a člověk. Jsem opravdu velmi rád, že jsem byl při zrodu podle mého mínění jedné z nejlepších sestav jánošíkovské muziky: muzikanti jako Aleš Smutný, Róbert Lacko, Peter Brindzák, Ľudovít Kováč, Kamil Šperlín a další – prostě paráda! Samozřejmě vedle muzikantů zde byli i vynikající tanečníci jako Míša Molčan, Ján Sakala, Daniel Čvikota, Juraj Hurák, opět špičky ve svém oboru. Tanec Fogáši byl strhující, také Zimné večarky a mnoho dalších. To, že jsem mohl pracovat v produkčním týmu Čendy Komárka, mi přineslo mnoho zkušeností a myslím, že spoustu věcí, které jsem se u něho naučil, využívám nyní jako produkční v televizi. Díky za vše a držím Vám, Ondráši, pěsti v dalším působení, protože pro propagaci folkloru děláte strašně moc a navíc skvěle!

Pavel Jurášek, Brno, organizační pracovník

Jánošík, nebo Ondráš?

V nezasevěných tahle otázka vzbudí představu sedmnáctileté dívky, která volí mezi dvěma mužskými favority, a zasvěceným připomene volbu vedení VSPT Jánošík před více než deseti lety. A mně? Mně připomene hned dvě skutečnosti: že sice... nikdy se nevrátí k pohádce mlááááá..., protože právě těch „krásných sedmnáct“ jsem strávila ve VSPT Jánošík, ale taky to, že nikdo mi nevezme lásku k folkloru a přátelství lidí, kteří si dnes říkají VUS Ondráš.

Ano, zdá se to neuvěřitelné, ale před osmnácti lety jsem byla tzv. souborové dítě a Čenda mi přidělil vojáka na hlídání (asi špatného – neuhlídá). Teď je mi 34 let a on mi už, vzhledem ke snižování stavu v armádě, žádného asi nepřidělí. Nevadí. Právě Čendovi, Jánošíku a Ondráši totiž vděčím za smysl pro systém a preciznost, kterého denně využívám ve své profesi. A za to díky! Takže ještě jednou: Jánošík, nebo Ondráš? Jsem šťastná, že nejsem sedmnáctiletá dívka, která si asi bude muset vybrat jednoho (i když se říká, že chlapi jsou všichni stejní). Se svými vzpomínkami na Jánošíka a se zkušenostmi s Ondrášem mohu hrdě prohlásit: „Oba!!!“ Zdraví Vás a líbá bývalá tanečnice VSPT Jánošík a stálá kamarádka a moderátorka VUS Ondráš

Monika Brindzáková, Brno, tanečnice

V osmdesátých a počátkem devadesátých let pomáhají členové souboru metodicky přímo při soustředěních dalších slovenských folklorních souborů, pracujících v posádkách na území Čech a Moravy (např. Tatran Vyškov, Oštiepok Mošov, Dúbrava Plzeň, Detvan Kroměříž, Jánošíček Brno, Púčík Brno aj.).

Složitost organizace činnosti uvnitř souboru stále narůstá. Naštěstí v roce 1984 přichází do souboru zapálený folklorista Zdeněk Cihlár a stává se jednou z pravých rukou Čestmíra Komárka.

V roce 1988 vzniká programový blok Svatba na pomezí v choreografii Miloše Plachého a v hudební úpravě Jaroslava Juráška, se kterým soubor opět vítězí na armádní soutěži v Kroměříži.

Tento program je historicky výjimečný tím, že v něm byl poprvé zpracován i jiný než slovenský folklor a jeho uvedením zároveň skončila vítězná šňůra armádních soutěží, které byly od následujícího roku organizovány jako nesoutěžní přehlídky a z Kroměříže se přesunuly do Trenčína.

35. výročí oslavil soubor v roce 1989 opět velkolepým způsobem. Slavnostní koncerty konané 8. září v Janáčkově divadle (Horami, dolinami) a o den později v Mahenově divadle se vzpomínkovým programem Naše kořeny byly v obou divadlech obohaceny výstavou Valéra Kováče „Vrstvené sklo“. Po skončení vzpomínkového koncertu se účastníci přesunuli na besedu u cimbalu konanou v Besedním domě Královopolské strojířny Brno, která v tomto roce také slavila, a to 100 let od svého založení.

Našli jeden druhého

Zažili jsme v Jánošíku – Ondráši mnoho humorných zážitků, které nás obohacují dodnes (jen si nejsme jisti, že se hodí k zveřejnění). My jsme měli navíc to štěstí, že jsme tu našli jeden druhého. Připsali jsme se na seznam těch šťastných souborových manželství, do kterého přibyla dceruška, vlčice Bety a za 3 týdny by se měl narodit i synáček.

Přejeme Vám všem hodně úspěchů jak na jevišti, tak i v přípravách těch krásných souborových padesátin.

Kačka a Svatá Čumbovi, Veselí n/M., tanečnice a klarinetista

Náklonnost k folkloru

Zdravím tímto všechny bývalé, současné a samozřejmě i budoucí členy Ondráše, dříve Jánošíka... Ano, všechny ty „základáky“ i amatéry, poloprofesionály a profesionály, i nečleny – tzn. neondrášovské folklorní nadšence, prostě všechny ty, kteří právě teď čtou tyto řádky a tím pádem mají k souboru Ondráš, a k folkloru vůbec, doživotně kladný a hřejivý vztah.

Čenda do mě nedávno hučel: „Tak snad ti to něco vzalo a taky dalo, ne?“ Ano, samozřejmě... stejně tak jako všem ostatním, kteří, ať už jakkoliv dlouho, měli tu jedinečnou možnost být „součástí“ Ondráše. To „dávání a brání“ jsme zažili všichni. Podstatné však je, a já si to klidně přiznám, že mám díky Ondráši k folkloru hlubokou živočišnou náklonnost a taktéž, a to především, mám ráda právě tento soubor.

Čím to? Ti, co to cítí stejně jako já, vědí. Ostatním je zbytečné cokoliv osvětlovat. Takže vlastně díky za to, že mi bylo umožněno se „zúčastnit a přispět“, a taktéž za ten hřejivý pocit u srdíčka, který cítím vždy, když se mezi Ondrášovce vracím...

Lenka Jelínková, Brno, tanečnice

Ženská do muziky nepatří?

Při pohledu na poslední fotky OLNu, na kterých jsou tři šikovné muzikantky, mi nedá, abych nezavzpomínala na to, jak jsem se stala po dlouhé době jedinou (nebo snad první?) muzikantkou Jánošíka (později Ondráše). V roce 1990 jsem přišla do Brna studovat VŠ z města, kde folklor nemá tradici – z Hranic. Vyzbrojena několika lety hry na housle v gymnaziální hudební muzice a komorním souboru ZUŠ, rozhodla jsem se hledat nějaké hudební využití. Na nástěnce naší fakulty visely dva plakáty – velký, barevně vyvedený, zval muzikanty do Poľany, malý černobílý do VSPT Jánošík. Inu,

říkám si, zkusím ten Jánošík – asi nebudou tak slavní. Zkratku jsem ignorovala (skalním folkloristům se asi musely zježit vlasy – omlouvám se)... O to větší překvapení mě čekalo v sále Královopolské, u vchodu jeden vojáček, u dveří další... a všichni se tváří docela vstřícně – nesu přece futrál s houslemi, a houslistů je v muzice potřeba! Teprve teď mi došlo, co znamená ta zkratka, občas ji bylo slyšet na ČRo Brno – Vojenský soubor písní a tanců... Polilo mě horko, tohle asi nebude žádná legrace, ale už se nedalo vycouvat.

Nebudu vás napínat. Konkurz jsem udělala, přišla jsem tam totiž jediná, a mé velké štěstí bylo, že soubor trpěl zoufalým nedostatkem houslistů. Přijali mě „na zkoušku“ a zůstala jsem čtyři roky. To, co muzikanti pocházející z folklorních regionů „sají s mateřským mlékem“, jsem se všechno musela naučit. Za což vděčím trpělivosti všech muzikantů, kteří se mnou sdíleli pult (David Knapp, Vašek Gregor, Mirek Urubek, Marian Bango, Tonda Bukovský...), a hlavně všem primášům (Štěpán Hanuš, Jan Gajda, Karel Martiš), kteří mi určitě spoustu neznalostí a chyb odpustili.

Být jedinou muzikantkou v OLNu má své výhody i nevýhody.

Výhody: vždy jste nejkrásnější ženou orchestru – protože jedinou, občas se najde někdo, kdo vám pomůže s krojem, futrálem a tak. Člověk si obohacuje slovník o výrazy, s nimiž by jinak nepřišel do styku – co třeba takové: hrát z kule, za kolik to máš?

Nevýhody: jedenkrát za měsíc vyslechnete přednášku o tom, že ženská do muziky nepatří, oslovení – PÁNI MUZIKANTI – se týká i tebe! Existují věci, do kterých se prostě ženské nezasvěcují... Nemůžete zpívat s muzikou, protože váš hlas „trčí“...

Je těžké prožít čtyři roky v Jánošíku a zavzpomínat jen na několika řádcích.

Takže snad jen – byly to nádherné roky!!!

Ivana Bezděková, roz. Libosvárová, Hranice na Moravě, houslistka

Zapomenutý klavír, vlastně pianino

K našim společným zážitkům v dnešním VUS Ondráš patří bezesporu a především to, že jsme se zde vlastně s Andreou seznámili.

A přispěl k tomu nemálo právě zájezd Ondráše do Prahy, kde se tehdy vystupovalo na nádvoří „AUSu“. V paměti nám oběma utkvěl zážitek ne tak z vystupování samotného, jako spíše z jednoho víkendového výletu na nedaleký hrádek na břehu jezera. Prostředí tedy velmi romantické, ovšem vzpomínky zalétávají spíše k závěru výletu, kdy jsme se ocitli (část muzikantů i tanečníků) v nějaké místní poloza-

pomenuté turistické restauraci. Venku jako by chtělo pršet, a tak nám přístřešek přišel vhod. Domácí personál restaurace zřejmě předpokládal, že přišla skupina turistů, na jaké zde byli čas od času zvyklí. Netušili, kdo je vlastně navštívil, kolik zbojníků a jejich věrných družek. Netušili, co se bude dít. Zpočátku se skutečně nemýlili, ale když jsme se trochu usadili, mám na mysli hlavně muzikanty, začali jsme se kolem sebe trochu rozhlížet. A ejhle! Z místnosti vedly ještě nějaké dveře. Bylo třeba zjistit kam, když jsme na naučném výletě! Nu, nic moc. Malá místnostka, zaprášené stoly se židličkami. Vypadalo to, že sem nikdo nevkroutil několik století. A jak jsme ihned poznali, naši domněnku potvrdzoval stejně tak zapomenutý klavír, vlastně pianino, stojící na jakémsi výstupku, který by se dal s trochou odvahy nazvat pódiem. Čendy jsme

se pochopitelně na nic neptali a klavír už se otáčel tak, aby na něj bylo možno zahrát. A začalo to. Od známých „evgrínů“ až po temperamentní „lidovky“ – zpěv dívčího sboru a snad i trochu tance. Tak jsme brzy zaplnili sálek, v němž se nevystupovalo možná od dob založení hradu. VUS Ondráš měl své soukromé vystoupení. Víím, že u toho byl Karel Martiš a také jistí tanečníci. Zábava se tak rozproudila, že jsme asi za hodinu na velmi důraznou prosbu personálu opouštěli hostinec. Tehdy nám to možná nepřišlo, ale ve vzpomínkách utkvěl kus bezstarostné atmosféry ze zábavy, jakou jsme si dokázali vytvořit, aniž bychom chtěli někomu šlapat na palec. To světlo v té místnůstce, ten starý klavír, o němž se nevědělo, že vůbec hraje, a hlavně – přítomnost mé budoucí ženy...

Andrea a Aleš Kapšovi, Uherský Brod, tanečnice a cimbalista

Po roce 1989 – přestože ve složitějších ekonomických, ale i profesionálně-organizačních podmínkách – soubor se vši vervou uchopil hozenou rukavici. Aktivit přibývá, kromě celoročních vystoupení Jánošík organizuje koncerty pro školy a nezapomenutelné vánoční koncerty. Ve větší míře vyjíždí také reprezen-

tovat armádu do zahraničí. Hned v roce 1990 do Rakouska, poté do SRN a v následujícím roce do Francie a dalších zemí.

Další zkvalitnění organizační práce souboru představuje od listopadu 1991 příchod Aleše Krkošky, který přebírá zodpovědnost za vojáky základní služby.

Z JÁNOŠÍKA ONDRÁŠ

Píše se rok 1992 a blíží se čas velkých změn. Na spadnutí je rozdělení Československa a s ním spojené změny i v dosavadním Vojenském souboru písní a tanců Jánošík Brno.

Na sklonku roku 1992 vzniká oficiální profesionální funkce náčelníka Vojenského uměleckého souboru Brno – velitele Vojenského útvaru 2828 Brno.

Vojáci základní služby slovenské národnosti jsou v souladu s nařízením odesláni před Vánocemi roku 1992 dokončit službu na Slovensko (kde bezprostředně ve Zvolenské vojenské posádce zakládají „Vojenský folklórny súbor Jánošík“).

Přesto se slovenskými chlapci soubor nekončí bez folklorního rozloučení. V neděli 11. 4. 1993 se v Mahenově divadle v Brně uskutečnil slavnostní a poslední koncert VSPT Jánošík Naše korene, na který přijíždějí v rámci své vlastní řádné dovolené účinkující tanečníci a muzikanti před čtvrtrokem odvelení na Slovensko. Slzy loučení v závěru koncertu nepatřily jen tanečnicím...

Velení Armády České republiky souboru však našťastí zahynout nedalo. Za rozhodujícího vlivu tehdejších vedoucích funkcionářů AČR (l. náměstek ministra obrany PhDr. Jiří Pospíšil, náměstek ministra obrany Antonín Rašek a zejména pak náčelník Generálního štábu AČR

generálplukovník Ing. Jiří Nekvasil) místa nejvyšší ponechávají velkoryse soubor ve strukturách armády. Kromě výše jmenovaných následovala a stále následuje celá plejáda dalších funkcionářů, kteří sváděli a svádějí (doposud úspěšný) boj za zachování souboru.

Logicky se však musí i přes tento nesporně obrovský úspěch v období počátku roku 1993 změnit mnohé, počínaje názvem souboru, ale nejen to...

Po téměř devětatřiceti letech byl počátkem roku 1993 soubor přejmenován na Vojenský umělecký soubor Brno. V lednu 1993 nastupuje do funkce náčelníka souboru Jiří Majkus. Ač sám nebyl nikdy aktivním folkloristou, stal se za dobu svého devítiletého působení v souboru jeho nedocenitelným přínosem. Znamenitě se orientuje ve vojenských záležitostech, dokáže prosadit vše potřebné a přitom má cit pro potřeby souboru.

Dnem 1. 6. 1993 vzniká poloprofesionální organizace – Vojenský umělecký soubor ONDRÁŠ s profesionálními zaměstnanci, tj. vedení, úsek zabezpečení, muzikanti, tanečnice a tanečníci, a s amatérskou částí, tj. vojáci základní služby (muzikanti, tanečníci, technici) a tanečnice, tanečníci a muzikanti – většinou studentky a studenti brněnských středních a vysokých škol.

Mít chuť a umět žít

Padesát let. Nádherný věk. Věk plného žití. Věk mnoha zkušeností z úspěchů i ze zklamání méně zdařilých období. Vojenský umělecký soubor Ondráš se tohoto věku „dokázal dožít“. Znamená to mít obrovskou vůli, talent, schopnosti, nadšení. Znamená to tvrdou a poctivou dřinu, mnohdy i sebezapření. Znamená to trvale překonávat spousty překážek a nejrůznějších problémů. Někdy také bohužel nepochopení, závist. Znamená to prostě mít chuť a umět žít.

To všechno členové souboru za uplynulých padesát let svou činností dokázali a dokazují. Nadchnout diváky a posluchače. Naplňovat naše srdce i mysl hřejivými a povznášejícími pocity.

Pocity člověčenství. Pocity krásna. Pocity potřeby vzájemné komunikace. Pocity mít chuť a umět žít.

Jsem nesmírně hrdý na příslušnost tohoto souboru k Armádě České republiky. Blahopřeji nám všem...

Plk. Jiří Majkus, rodák z Uherského Hradiště, dlouholetý náčelník a ředitel

Ondráš Bull

Ať již Jánošík či později Ondráš, vždy bylo tanečně nač se dívat. Ale nežaly se úspěchy pouze na poli tanečním, nýbrž i na poli agrárním.

Stalo se v roce 1994 ve francouzském Martique. Místní nás vyzvali k hrátkám s býky. Zbaběle jsme pokukovali jeden po druhém a jen tiše záviděli odvahu Francouzům či Rusům... a pak se to stalo.

Jako apoštol se uprostřed kolbiště zjevil náš borec Jiří Pavka. Strhnul si sváteční košili, aby se mu prý nepomačkala, a namířil si to přímo na býka. Všichni ztuhli, jen Čenda zblednul (nutno podotknout, že jsem ho pak viděl v mnoha situacích, ale tak bílý už nikdy nebyl), býk zasupěl a vyrazil, jen si tak „toreadora“ lehce oťuknul rohem a volně pokračoval dál. A to neměl dělat. Ozvalo se jen: „Saně, tož to nééé!“, a býk to měl sečteno.

Neuvěřitelným způsobem ho náš zemědělský synek uchopil za rohy a dvěma chvaty složil k zemi (to už ovšem Čenda neviděl, v místním baru se pokoušel sehnat nějakou vnitřní dezin fenkci). Sláva to byla obrovská.

Jen náš borec zůstal skromný a s lakonickým dovětkem: „Co blbnete, šak doma máme většího, má v nosi takový krůžek a já ho za něho vodím každý večer do maštale,“ odkráčel hrdě středem. (Čenda byl odnesen...)

David Pavlíček, Uherské Hradiště,
Ondráš – dramaturg pro tanec, Kunovjan – vedoucí taneční skupiny

Melodie, dojmy, emoce

Vlastně to ani není tak dávno, co jsem docházela do zkušebny v Jaselské ulici – a přece mé vzpomínky obestírá mlha. Vkládám do přehrávače své nejmilejší ondrášovské CD, Písně o lásce a milování. S každou další melodií či hlasem se ten opar rozestupuje.

Za první vystoupení s vojáky zřejmě vděčím (ne vždy vděčnému) statutu „jablka nepadajícího daleko od stromu“. S tatškou jsme totiž byli přizváni na koncert „Hvězdy folklorního nebe“. Ze zákulisí jsem sledovala legendární zpěváky, ale ještě více fascinující – neb doposud neznámé – pro mě byly výkony hudebníků a tanečníků. Měla jsem pocit, že se pro tento

večer stávám součástí něčeho fantastického. Oslovení „hvězdo“, úsměvné, škádlivé, mě na ondrášovské půdě provázelo ještě dlouho.

Po počátečním ostychu, vyvolaném především nebetyčným respektem, se mi čím dál více líbilo stát před touto kapelou. Cítila jsem z ní přátelskost, pohodu a hlavně muzikantskou oporu. Zažívala jsem skutečnou rozkoš ze vzájemného naslouchání, tvorby; namátkou třeba tehdy, když pro mě a Honzu Gajdu upravil Martin Kovář baladu Vyletěl fták.

Zvláštním požitekem byly vánoční koncerty. Na chlad kostelních prostor zapomenete během chvíle, ale rozechvění z toho, že jsme si zazpívali ve ztemnělých chrámech sv. Mikuláše (staroměstského i malostranského), brněnského sv. Petra a Pavla, to si vybavuji vždy, když do nich vkročím. Úpravy koled byly tak nádherné, že jsem se jejich domácímu popěvování svědomitě věnovala i v horkém červenci.

Vida, jak se mlha rozplynula: najednou jsou tady, melodie, dojmy, emoce. Papír vše neunes. Ostatně, proč to popisovat dalšími slovy. Vy všichni, kteří jste Jánošíkem či Ondrášem prošli, víte své!

Jitka Novotná-Málková, Uherský Brod, zpěvačka

Pár vzpomínek...

...úkol nelehký, hlavně pro člověka, který v souboru působil od července 1993 do konce září 2002. Uznejte, vzpomínek za více než devět let mládí strávených mezi, jak já říkám, stejně postiženými lidmi, je tak na dvě knihy. Jenom si vzpomenout...

Třeba nástup do útvaru 2828 v Brně v Jaselských kasárnách po více než třítýdenním přijímací, který jsem absolvoval ve Vranovicích, byl exkluzivní. Všechny tři místnosti a klubovna byly ve stavu válečného obležení. Však si určitě vzpomenu chlapi končící v létě 1993, jaké za sebou nechali dopuštění. Kdo to uklízel? No jasně. My mládí tanečníci: já, Vašek Šalša a Tomáš Bartoň, neboť starí byli právě na prvním týdenním zájezdu v Praze, kde účinkovali na nádvoří dnes již neexistujícího AUSu na Pohořelci.

Další týden jsme jeli i my a konečně jsme se se všemi setkali. Seznámení bylo fantastické a zapadnout mezi výborné tanečníky, muzikanty a krásné, tehdy ještě všechny amatérské, tanečnice bylo... Co vám mám na to říct. Poznal jsem, že „Agentura dobré pohody“ (pod vedením Aleše Kapsy a Karla Martiše) dokáže divy. Večírky na balsále pod jejich taktovkou byly super. Scénky, vtipné písničky a vůbec atmosféra mi tak učarovaly, že jsem uznal: tady se mi bude moc líbit. Kdo by si byl pomyslel, že zde zanechám devět let svého života. Nikdy jsem nelitoval.

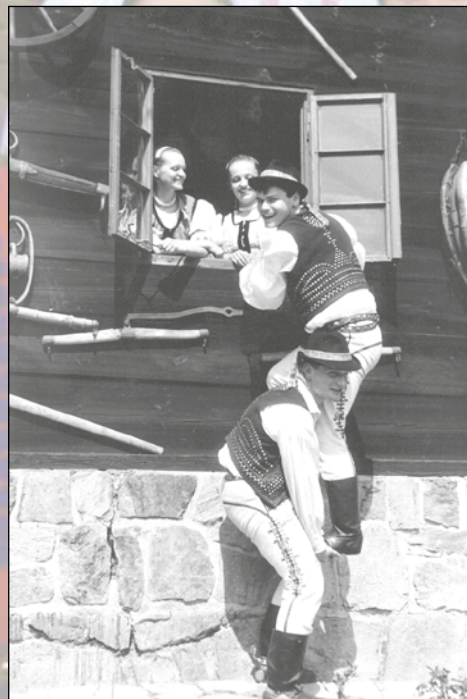
Vzpomínka je opravdu velice mnoho. Vždyť jenom kolik zahraničních zájezdů jsme absolvovali a z každého z nich jsme si dovezli mnoho zážitků. Francie, Nizozemsko, Belgie, Anglie, Izrael, Japonsko, to vše v nás zanechalo nezapomenutelné dojmy z cest, které bychom nezažili, nebýt Ondráše.

Také na spoustu kamarádů se dá vzpomínat, ale ze strachu, že bych určitě na někoho zapomněl, nebudu raději jmenovat. Oni všichni, co budou tyto vzpomínky číst, určitě vědí, že zapomenout se nedá. Většina chlapců, co prošla základní vojenskou službou u nás, se vrátila do svých souborů a teď je vedou nebo aspoň předávají své zkušenosti nabrané v Ondráši dál mladým nastávajícím tanečníkům nebo muzikantům ve svém současném působišti.

A co popřát k padesátinám? Snad další krásné výročí, na kterém se doufám zas všichni sejdem. Neboť tento soubor přežil již mnohé problémy a díky vedení, kterému chci za to vše velmi poděkovat, žije stále a žít nepřestane. Možná budou problémy, ale s lidmi, kteří v souboru zanechali skoro celý život, bude Ondráš za jakýchkoliv podmínek žít stále.

Honza Ivančic, Břeclav, tanečník

1991 – 1994

Škola folklorního života

Rádi vzpomínáme na nástup do VSPT Jánošík a VUS Ondráš Brno. Tehdejší o. z. Čestmír Komárek po úvodním setkání s nováčky VSPT Jánošík prohlásil nezapomenutelnou větu, cituji: „Pánové, den má 24 hodin a někdy i víc!“ To platilo zejména pro rychlý nácvik muzikantských a tanečních čísel.

Tehdy jsme netušili, jak nám tato věta utkví v pamětech, ale jak se hlavně vžije do naší další muzikantské praxe.

Díky Čendovi a souboru jsme se naučili profesionálně pohybovat na jevišti, stát u mikrofonu a vůbec vše, co má umět zpěvák a muzikant v terénu. Seznámili jsme se s mnoha zajímavými lidmi či osobnostmi folkloru a dostali se na řadu pěkných a nezapomenutelných vystoupení a koncertů.

Co dodat k působení ve VUS Ondráš? Byla to škola folklorního života jak na jevišti, tak i v našem kolektivu mladých lidí stejně zapálených pro věc. Co lepšího si přát než vidět, jak se lidová kultura šíří mezi mláďm a předává se z generace na generaci. A právě tuto úlohu Ondráš plní skvěle.

Rádi bychom popřáli Ondráši minimálně ještě dalších padesát let a skvělé zítřky na prknech, co znamenají svět.

Lenka a Jan Gajdovi, Kyjov, zpěvačka a houslista a zpěvák

Postupně dochází i ke změnám v dramaturgii souboru, začíná se v mnohem větší a důslednější míře zpracovávat folklorní materiál moravský a český. Nicméně z bohaté souborové pokladnice slovenského repertoáru zůstávají v programech vybraných vystoupení zařazena nejlepší hudební, pěvecká a taneční čísla. Dramaturgem pro hudbu se stává dlouholetý umělecký vedoucí Jaroslav Jurášek, dramaturgem pro tanec Miloš Plachý.

S nově koncipovaným programem přibývá domácích koncertů, pozvání do zahraničí, ale i jiných aktivit. Ondráš se významnou měrou podílí na přípravě a průběhu 1. ročníku armádního folklorního festivalu „Rožnovská valaška“ ve Valašském muzeu v Rožnově pod Radhoštěm, pro zájemce o lidový tanec zase organizuje ve Sloupu v Moravském krasu první Letní školu lidového umění. Závěr roku 1993 patří sérii vánočních koncertů Den přeslavný jest k nám přišel. Tento koncert je zachycen na stejnojmenném CD.

Rok 1994 se nese v duchu oslav 40. výročí založení souboru. V září Ondráš uvádí opět dva slavnostní koncerty – „Souboj primášů“ v Mahenově a „Z hor a dolin“ v Janáčkově di-

vadle v Brně. Po mimořádném úspěchu začíná Armáda České republiky soubor intenzivně využívat pro svoji reprezentaci doma i v zahraničí – Belgie, Chorvatsko, Francie, Nizozemsko, Rakousko, Slovensko, Velká Británie – Wales, ale i Izrael a Spojené státy americké.

V roce 1995 se uskutečnil velký projekt pod názvem „Žijí v písni“. Byla to série šesti slavnostních koncertů na počest jubilatů Jaroslava Juráška, Luboše Holého, Bohumila Smejkal, Luboše Málka, Václava Harnoš. Na těchto koncertech konaných na různých místech republiky vystoupilo přes 20 souborů a muzik, více než 25 zpěváků a primášů a na 200 tanečnicků.

Další rok se již podobá jízdě v rozjetém rychlíku. Akce střídá akci – na počátku roku plesy, Rožnovská valaška, Letní škola lidového umění, v létě 21 vystoupení pro zahraniční turisty v Praze, vánoční koncerty...

Dnem 1. 7. 1997 přechází soubor pod přímé velení velitele vzdušných sil Armády České republiky. Pod tímto velením se nám dýchá jaksí lépe, řada činností dostává po letech svůj řád a konečně máme pocit, že se o nás někdo stará.

Úspěch s sebou přináší i nutnou dávku dřiny

Do souboru jsem přišla v době, kdy mi bylo krásných dvacet let. Byla jsem studentkou Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity Brno a v hlavě jsem neměla nic jiného, než touhu stát se alespoň malou součástí některého z představení toho skvělého souboru se jménem Ondráš. Měla jsem pocit, že i kdybych na jejich vystoupeních třeba jen prodávala opečené párky, bylo by to super.

S přibývajícím počtem nácviků a soustředění jsem od prvotního nápadu s opékáním párků upustila. Prioritou se pro mě stal boj o členství v základním obsazení alespoň některých tanců v tehdejší celosouborovém pořadu „Z hor a dolin“. Následovala snaha dostat se do třetí řady, pak do druhé a vrcholem blaha se stala řada první (čím více ke středu, tím lépe)! A když přišla nabídka zatancovat si „nějaké to sólo“, měla jsem pocit, že mi budou muset zavolat záchranku, aby mě ta tíha štěstí neporazila.

Zdá se Vám (bývalým tanečníkům a tanečnicím), že ten Váš příběh spojený s Ondrášem či Jánošíkem je nápadně podobný tomu mému? Nebo ta „Vaše hvězda“ zazářila s prvním krokem do souboru? V tom případě Vám blahopřeji. Jistě však se mnou budete souhlasit v tom, že by bylo „nefér“ nepřiznat si, že všechno není jen „růžové“. Úspěch s sebou přináší i nutnou dávku dřiny, odříkání a občas i slz. Snad každý v průběhu času stráveného v souboru dospěl k pocitu, že to už nedává smysl, že se chuť a nadšení vytratilo někam do neznáma.

Na takové chvíle se však velmi rychle zapomíná. Zůstávají jen krásné vzpomínky na aplaudující publikum v Janáčkově a Mahenově divadle v Brně, na Špilberku, ve Strážnici, na Myjavě, na Východně, v Silver Dollar City v USA, v japonském Tokiu... A to jsou ty momenty, kdy si člověk uvědomuje, že to smysl mělo a že je rád, že to mohl prožít.

Dnes už sice uteklo pár let od té doby, co mi bylo dvacet, ale snaha proboujet se do středu první řady mi kupodivu zůstala. Má to však jeden malý háček. Ten pomyslný boj o přední místa se už nekoná na jevišti – respektive při nácviku tanečních čísel, nýbrž v hledišti, a to mezi návštěvníky představení a koncertů VUS Ondráš Brno.

Blanka Jakubčíková, Brno, tanečnice

Na sázku nezapomněli

Ať si kdo chce, co chce říká, já pevně věřím tomu, že Ondráš poznamenal nás všechny. A ať to byla práce jakkoliv náročná, všichni jsme ji dělali s láskou a dodnes na vše s láskou vzpomínáme.

Napadla mě historka, o které se asi moc neví. Jednou jsme s Martinem Slovákem a Michalem Gaňou rozvedli debatu na téma restauračních zařízení – a že by nebylo špatné, kdyby měl Ondráš svoji vlastní hospodu. Debata skončila hrdinskou sázkou těch dvou, že do roka budou takovou hospodu

vlastnit. Vsadili se se mnou o bednu šampusu. Sami jistě chápete, při pohledu na náš rozvrh zaměstnání, že to nebyla zas tak jednoduchá věc. Čas běžel a soubor hrnul před sebou sezonu v plném proudu. Na debatu i na sázku jsem dávno zapomněla. Jednou tak sedím v krojovně a dveře se rozletí. Ve dveřích Martin s Michalem a v rukou onu bednu sektu. Tak kluci nezapomněli! No a protože vrchním dodavatelem onoho moku nebyl nikdo jiný než Karel Martiš, lahodná tekutina postupně mizela nejen v hrdle mém, ale nás všech.

Škoda jen, že tomu nebylo naopak... Pořád si totiž myslím, že s tou hospodou to nebyl zas tak špatný nápad!

Eva Římánková–Osičková, Svatobořice–Mistřín, zpěvačka, vedoucí dívčího sboru

1995 - 1999

Eva Osičková spolu se svými sestrami patří do zvláštní skupiny lidí, kteří prošli souborem. Ona skupina je zajímavá v tom, že nese rodovou příslušnost. Jako další příklad můžeme jmenovat

jednoho ze zakladatelů – Jána Teššinyho a jeho dva syny, bratry Ševčíkovy, sestry Jabůrkovy, bratry Sloukovy, sestry Kapustkovy, bratry Durčákovy, bratry Haškovy a mnoho dalších.

Milí členové Jánošíka – Ondráše, Vy bývalí, současní i budoucí,

dovolte mi malé vyznání. Jsem stávající členka taneční skupiny, takže bych měla být „mladá a perspektivní“. Za těch 7 let aktivního působení v souboru jsem měla možnost poznat opravdu mnoho, mnoho různých lidí. A jsem tomu ráda. Bylo mezi nimi hodně individualit a to je dobře, protože individuality tvoří kolektiv.

Někdy je to s nimi těžké (o tom by jistě mohl Čenda napsat román na pokračování), ale stojí to za to. A právě když jsem přemýšlela, co napsat do těchto řádků, zda nějakou veselou historku z natáčení, jak se říká, napadlo mě, že každický zážitek je spjat s určitými lidmi. S našimi tanečními partnery, s šéfy, s kamarády, kamarádkami, s našimi láskami, s primáši, muzikanty, tanečníky, konferenciéry, vojáky, amatéry, profíky. Zkrátka – folklor je o lidech. Všechno je to o lidech. O Vás!

A taky o lásce. Nemyslím teď zrovna tu mezi mužem a ženou, i když i těch bylo v historii Ondráše požehnaně.

Mám na mysli lásku k tanci, hudbě, pěkné písničky, být rád na jevišti a vydat ze sebe všechno. Většina z toho, co bych chtěla přát VUS Ondráš ke krásným kulatinám (kterých se taky doufám dožiju), už bylo přáno, a tak bych chtěla popřát Vám, milí členové Jánošíka–Ondráše.

Bývalým, aby se vždy s chutí zašli podívat na své následovníky a oživit si pěkné vzpomínky.

Současným, aby vydrželi a měli radost ze všech vystoupení a společně strávených chvil.

A budoucím, aby neměli strach jít na konkurz a aby je to, na co se dají, bavilo, protože budou mít krásné vzpomínky.

Lucie Fabišíková, Brno, tanečnice, zpěvačka

Hezké vzpomínky

Do souboru jsem přišel v roce 1996. Dobře si vzpomínám na okamžik, kdy mi zazvonil v Bučovicích telefon, já jsem se představil a na druhé straně se ozvalo: „Tady podplukovník Jiří ...“ – ještě chvíli jsem poslouchal na půl ucha, a pak povídám: „Promiňte, asi jste si spletl číslo...“ Číslo si nespletl, byl to tehdejší ředitel Jirka Majkus.

A já jsem brzy nastoupil do Ondráše jako výkonný praporčík. Soubor tehdy ještě sídlil v Jaselských kasárnách. Z té doby mi utkvěl v paměti Standa Žajdlík, kterého jsem potrápil, když jsem ho snad půl roku nepustil domů – snad mi to už odpustil.

Po roce jsme se stěhovali na „VYSČO“. Já jsem se téměř zároveň s tím přestěhoval na funkci zvukaře. Zážitek bylo dost, ale hlavně to byla spousta práce, stovky hodin přesčasů, problémy s tehdejší starou aparaturou...

Hezké vzpomínky mám na svůj první výjezd za hranice – do Nizozemska, do vesničky poblíž belgických hranic – Sas van Gentu. Bydlel jsem s Čendou u moc milé rodiny a neodpustím si popsat jeden náš večerní návrat domů.

Šli jsme z města, blížili jsme se k domovu a já na jedné křižovatce povídám: „Čendo, odbočujeme. Musíme tady kolem té lékárny.“ (Bylo tam něco jako lékárna pro zvířata.)

„Ne ne, to je až o ulici dál.“

„Čendo, opravdu tady máme odbočit.“

„Určitě ne!“

„No dobře, tak já se s tebou teda projdu.“

Na další křižovatce:

„Tak teda odbočíme. Sice si to obejdeme, ale nevadí.“

„Tady to taky nebylo, musíme ještě dál.“

„Čendo, já se vrátím a půjdu domů. Dál už nejdu.“

„Tak si běž, ale já tě pak hledat nebudu.“

„No dobře.“

Otočil jsem se a došel domů. Ptali se mě, kde mám Čendu. Vysvětlil jsem, že je na procházce za městem, navečeřel jsem se a společně jsme se vydali zkoumat okolí. Čenda už se našel úspěšně vracel domů s dobrou náladou, a když potom vyprávěl, kde byl, řekli naši hostitelé, že patrně překročil i belgickou hranici. Takže z toho byl veselý večer.

Soubor byl od té doby ještě mnohokrát za hranicemi, vystřídal se v něm spousta vojáků, amatérů i profesionálů. Na mnohé z nich rád vzpomínám, někdo se staví na kus řeči nebo se přijde podívat na vystoupení. Většina těchto lidí pomohla prezentovat Ondráš tak, jak ho znají diváci a posluchači u nás i ve světě.

Chtěl bych souboru popřát do dalších padesáti let mnoho nadšenců, kteří pro něj budou pracovat či s ním spolupracovat, a také ještě více spokojených diváků a posluchačů.

Pprap. Otakar Haška, Brno, technik–specialista

Mnoho tanečních zkušeností

Moje vzpomínky na Ondráš jsou velmi krásné. Byl to jeden rok v mém životě, který mě obohatil o spoustu příjemných zážitků. Poznal jsem spoustu nových přátel, se kterými se velmi rád setkávám, nasbíral jsem mnoho tanečních zkušeností, které jsem poté využil ve svém rodném souboru Dolina ve Starém Městě.

Vzpomínám na ty pěkné chvíle s Ondrášem velmi rád.

Erik Feldváběl, Staré Město, tanečník

Vezmeme, nevezmeme?

Nepatřím k těm, kteří zažili doby Jánošíků, nejsem ani umělec, neumím tančit, ani neznám noty. Přišla jsem do VUS Ondráš zcela náhodou. Připletla jsem se do cesty v dobách kralování pana ředitele Jiřího Majkuse. Ještě dnes si vzpomínám, jak si mě obhlíželi a přemýšleli: „Ženskou v uniformě vezmeme, nevezmeme?“

Najednou jsem tu byla, a to v úplně jiném světě. Žádné velké příkazy, nástupy, žádné vojenské vystupování. Prostě tu byl Čenda, Ota, Pavlína, Aleš atd. Zalíbil se mi i folklor, který mi do té doby nikdy nic neříkal a nikdy jsem se s ním nesetkala.

První měsíce byly krušné a docela zajímavé. Byla jsem obklopena zástupy vojáků – základáků, kteří byli mnohdy starší než já a kterým jsem měla velet.

Tu změnu jsme však všichni zvládli, a to ve zdraví. Jen „játra“ by mohla občas povídat!

No a teď už je to sedm let, co pracuji v tomto souboru. Vystřídalo se tu hodně příznivců folkloru i těch, kteří pouze náhodou přišli odsloužit povinně základní vojenskou službu. I v nich určitě zůstal kousek vzpomínek na soubor Ondráš a na vojnu u VÚ 2828, stejně jako ve mně zůstávají vzpomínky na ně. Důkazem je i to, že část z nich tady zůstala pracovat v profesionální části souboru a ti ostatní si nenechají ujít žádné vystoupení či oslavy VUS Ondráš. Každý z nich se určitým dílem zasloužil o to, aby Ondráš žil a reprezentoval naši armádu i celou republiku. Snad jednou, možná na dalších kulatinách souboru, budou stejně jako já vzpomínat, jaké to bylo, když...

Pprap. Lenka Zapletalová, Brno, výkonný praporčík

V roce 1998 Vojenský umělecký soubor Ondráš organizuje na nádvoří brněnské Staré radnice dlouho připravovaný projekt: 1. ročník folklorních večerů pod názvem „F SCÉNA“. Bez

nadsázky tímto počinem přispívá k obrovské propagaci nejen Armády České republiky, ale i města Brna a jeho kulturního života.

Krásný a nenahraditelný pocit na jevišti...

Jánošík, Ondráš... ve vzpomínkách ožívá rožnovský skanzen, Dolní Lomná, země Beneluxu, autobusy, kufrы, vůně kroje a líčidel, baletní sál, vojenské kanady, nekonečné množství písní a melodií, oči slečen, které hltají úžasné muzikanty, horehronský čepec a dřeváky, trochu falešná viola okolo šesté ranní v non-stopu, mírná taneční indispozice ve Sloupu, tredo... redo Martina K., póza pro fotografa, zemplínský čapáš, Ondrášovka, propocená trika, neutichající aplaus v divadle, slzičky při derniérách, všudypřítomný Čenda, svatební veselí, lásky i nelásky – a především krásný a nenahraditelný pocit na jevišti...

Laďka Bačíková, Brno, tanečnice

Škebla, lopata...

Jmenuji se David Slouka a jsem z party základáků, kteří mají ve svých domovech plakáty Ondráše s podpisy kamarádů a nostalgickým nápisem „Civil – podzim 98“.

Ten netradiční a zdánlivě nelogický nadpis vzápětí uvedu na pravou míru. Má vzpomínka se váže k celosouborovému zájezdu v létě 1998 do Nizozemska. Tenkrát byl OLN doplněn o pár základáků a já dostal také příležitost být u toho. Zájezd byl tvořen v podstatě účastí na dvou festivalech s krátkým „mezipřistáním“ na jedné holandské vojenské základně. První místo, kde jsme s Ondrášem účinkovali, se jmenovalo Sas van Gent. Malé městečko nedaleko belgických hranic v ty dny doslova žilo folklorem. Festivalový program se skládal (jak už to bývá) z několika vystoupení venku, průvodu a velkého galakonzertu.

Bydleli jsme v rodinách – Peťa Grebeň, Honza Kotěšovský a já jsme se dostali do rodiny, která vlastnila jednu hospůdku na nábreží plavebního kanálu. Shodou okolností jsme v té „naší“ hospodě hráli jednu neoficiální a velice spontánní hračku. Zábava byla v plném proudu a naše muzikantské cifry ohromovaly zúčastněnou společnost.

Nejvíce byla uchválena malá dcera majitele hospody, která se nás stále na něco vyptávala a vyžadovala spoustu naší pozornosti. Pro upřesnění dodám jen, že se jmenovala Anouk a bylo jí nějakých 11 let. Samozřejmě nás ale v tu dobu zajímala zcela jiná věková kategorie, a tak jsme přemýšleli, jak se co nejdříve vymanit z palby otázek zvědavé škoлаčky. A tak čím dál častěji dostávala na své dotazy odpověď: „...škebla, lopata!“ (Mimochodem, žádný skrytý smysl v tom nehledejte, ono to ani žádný význam nemá – prostě první dvě slova, co padla někomu z muziky na jazyk.) V tu chvíli to ale zvědavost malé Anouk uspokojilo, neboť začala přemýšlet, co to „škebla, lopata“ vlastně znamená. Večer se zdárně prohrál, protančil a propil až do brzké ranní hodiny – se zavíračkou jsem také já vypustil slovní spojení toho večera z mysli. Za pár dnů jsme se s tímto milým městem rozloučili a pokračovali dále...

Pointa celého příběhu se dostavila až o pět let později. Při svém letním putování jsem se dostal znovu do těch míst, a tak jsem zašel na návštěvu do mně známé hospůdky pozdravit majitele a jeho rodinu. Jaké bylo mé překvapení, když mne už ve dveřích uvítala slečna servírka s povědomými rysy ve tváři slovy: „Hi, David, SKEBLA LOPATA how are You?“

V tom momentě se mi připomněl ten večer na vojenském zájezdu. Hodně jsme se nasmáli, popovídali a zavzpomínali. Dodnes si se slečnou Anouk vyměňujeme e-maily a je vám snad jasné, jakými slovy se zdravíme... Tolik jedna z mých vzpomínek na čas strávený v Ondráši. Tož, škebla, lopata, nebyla to špatná vojna!!!

Ptáte-li se, jak mne práce v souboru obohatila, musím po pravdě přiznat, že o 100 %! Ještě 30. září 1997 jsem byl pouhým nadšeným basistou z Pardubic, kterému se líbily lidové písničky a téměř všechny, v nichž zazníval cimbál, zařazoval do souborné škatulky s nápisem „Morava“. Rok nato, na konci září 1998, jsem se z vojny zpět do Polabí vrátil s docela slušným repertoárem písniček ze všech regionů Moravy i Slovenska. Ne, že bych se za rok vyškolil v nějakého odborníka, ale „mezi slepými jsem s tím mým jedním okem kralovat docela mohl“. Od mého návratu z vojny se snažím využít každé příležitosti, kdy si mohu zahrát s nějakou partou a oživit někdejší ondrášovskou formu. Největší odměnou pro mne potom je, když slyším po hračce z úst nedůvěřivých primášů věty typu: „Na Pardubáka docela dobré...!“ Neznám lepší motivaci k dalšímu příležitostnému samostudiu moravského folkloru. A tak se těším, že se snad brzo budu moci cítit jako „král zcela vidomý“. Díky, Ondráši...

David Slouka, Pardubice, hudebník – kontrabasista

Milý Ondráši!

Především všechno nejlepší k narozeninám. Chceš po mně, abych zavzpomínal na dobu strávenou ve Tvých službách. Vybírat ze všech těch zážitků s Tebou jeden příběh nebo historku by bylo sobecké a nespravedlivé, protože celý ten rok prostě stál za to!

Nebyla to s Tebou vždycky jen procházka růžovým sadem. Ten rok byl vykoupen tvrdou prací a potem. Dobře ale vím, že bez toho se nehne žádná lidská činnost. Jedna událost však přece převyšuje všechny báječné chvíle v „zeleném“. Určitě jsem nebyl první, ale asi nebudu ani poslední, kdo si u Tebe, kromě kamarádů, našel i svého srdci blízkého člověka. Mé srdce se jmenuje Jitka.

A tak do další padesátky přeju Tobě, milý Ondráši, i sobě s Jitkou minimálně dalších padesát let krásného, spokojeného a tvůrčího života.

Martin Šefl, Plzeň, tanečník

Česká republika vstupuje dnem 12. 3. 1999 do NATO. S touto mimořádnou událostí je spojen nejen první výjezd souboru do USA, ale i mnoho rozsáhlých změn a reorganizací v Armádě České republiky, které se v následujícím období dotknou i souboru.

Rok 1999 je ale především rokem oslav 45. výročí založení souboru. Současní a bývalí členové a příznivci Ondráše se v září setkávají kromě besedy u cimbálu na třech slavnostních koncertech v Janáčkově a Mahenově divadle v Brně. Vzpomínkový koncert malých tanečních forem Návraty je výběrem nejúspěšnějších tanečních

a pěveckých čísel z historie Jánošíka a Ondráše za účasti bývalých členů. Hudební koncert Píseň písní ustýlá navazuje na úspěšné Soubor je primášů s novými programovými čísly. Třetím koncertem je premiéra lidového tanečního divadla Příběhy tancem vyzpívané, které se stávají jedním z nejoblíbenějších a nejúspěšnějších programových bloků souboru.

V souvislosti s oslavami jsou vydána dvě nová CD – Raduj se všechno stvoření a Příběhy písní i tancem vyzpívané. V Klubu Vojenské akademie je instalována výstava mapující 45 let dlouhou historii souboru.

Tovaryšské zkoušky

Ondráš není elitním klubem nejlepších tanečníků, muzikantů a zpěváků, co jich najdete v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Ondráš neprovází mladého člověka jeho prvními tanečními krůčky či nesmělými tóny na houslích. Je „jen“ vrcholem velké hory zájmů o lidové umění, jež nám předaly minulé generace. Je „jen“ tou špičkou, kde se setkávají mladí lidé s láskou k hraní, zpěvu a tancování, s umem a se zkušeností.

Členství v Jánošíku – Ondráši mělo doposud váhu tovaryšské zkoušky mladých mužů, vedoucích folklorních souborů v regionech. Členství v Jánošíku – Ondráši znamená především nová cenná přátelství a pocit sounáležitosti a také odpovědnosti v přístupu k dědictví předků.

Velmi si vážím roku v Ondráši, této lidské i umělecké zkušenosti a lásky na celý život.

Zdeněk Vejvoda, Etnologický ústav AV ČR Praha, tanečník (2000 až 2001)

S postupem času se výrazně zlepšuje materiální vybavení souboru. Jen pro srovnání, to, co se dříve vešlo do dýchavičného zeleného wartburgu, se dnes vozí v jedné avii a dvou autobusech. Vzniká i vlastní pracovní nahrávací studio.

Podstatnou proměnu prodělává v tomto období umělecká část souboru. V souvislosti s přípravou premiérového programu Příběhy tancem vyzpívané vzniká v roce 1999 dívčí sbor. Zpočátku je zapojen pouze do tohoto představení, umělecká rada však uvažuje o jeho

1999 – 2001

zapojení i do dalších programů a věří, že sbor bude do budoucna přínosem pro soubor. V průběhu roku 2000 je jedna cimbálová muzika z řad zaměstnanců rozšířena na dvě, které dohromady tvoří profesionální Orchestr lidových nástrojů (OLN).

Souboru se však nevyhýbají ani personální obměny. Po osmi letech v roce 2000 končí profesionální dráhu vynikající primáš, dirigent a vedoucí hudební a pěvecké skupiny Karel Martiš. Ten je bez nadsázky od roku 1992 „zlomovou osobností“ v uměleckém vývoji souboru. Muzikanty vedl po umělecké stránce náročně, měl cit pro bezesbýtkové využití jejich skrytých (a mnohdy netušených) schopností a předpokladů zlepšovat svůj umělecký projev. Jemu po boku v profesionální části muziky stál několik let (1992 až 1998) cílevědomý a houževnatý muzikant ze Strážnice – primáš a vynikající zpěvák – Jan Gajda. Po jejich odchodu převzal „žezlo“ Michal Gaňa, který se přiučil jako „tercáš“ u obou výše jmenovaných a roste z něj šéf Orchestru lidových nástrojů, který pokračuje v dobře nastartované umělecké dráze.

Dochází ale k dalším změnám. Dlouholetého vedoucího taneční skupiny Martina Krajňáka postupně nahradili Jan Mažgút a Martin Rezek. Krajňákův přínos pro taneční skupinu byl velmi pozitivní. Jeho divadelní, emočně procítěné podání zpěvu a tance na vystoupeních a při nácvicích taneční skupiny bylo poznat hlavně v posledních letech. Má zásluhu na změně přístupu jednotlivců – tanečníků k tanečnímu umění v jednotlivých tancích, zejména v divadelně zpracovaných programových číslech.

V roce 2001 soubor opouští také jeho dlouholetý náčelník a ředitel VUS Ondráš plukovník Jiří Majkus. Na jeho místo nastupuje podplukovník Miloš Švorčík (dříve náčelník skupiny kultury Velitelství vzdušných sil), který však v říjnu 2003 odchází do civilního sektoru. Dnem 1. 11. 2003 je ustanoven do této funkce podplukovník Aleš Krkoška, který působí ve VUS Ondráš jako zástupce ředitele již od jeho „profesionálního“ počátku v roce 1993.

Soubor však má naštěstí i své neochvějné a spolehlivé pilře. Uměleckým vedoucím souboru je nepřetržitě od roku 1976 až dodnes Jaroslav Jurášek, který v letech 1993 až 1999 vykonával také profesionální funkci dramaturga pro hudbu. Na této pozici jej postupně střídá Martin Kovář, Jiří Machač a Aleš Smutný. Všichni přispívají svými nápady, myšlenkami k rozpracování základní dramaturgické koncepce. Vedení souboru těmito kroky stále hledá jiné přístupy k umělecké práci. I nadále chce ale zůstat u zpracovávání folklorního materiálu z jednotlivých regionů Čech a Moravy, kterého je v naší republice dostatek.

Jedním z výsledků dramaturgických změn je nastudování koncertu Hvězdo jasná, v němž účinkuje Ondráš společně s chlapeckým sborem Boni Pueri. Dochází v něm k zajímavému a citlivému propojení klasické a lidové hudby. Tyto koncerty jsou s velkým úspěchem uváděny v září 2000 jako benefiční a v závěru roku jako jeden typ vánočních koncertů. Je vydáno i CD stejnojmenného názvu. V tomto roce je také uveden v Mahenově divadle po pěti letech koncert Žijí v písni věnovaný jubilantům Jaroslavu Juráškově, Jaroslavu Kovařkovi, Zdeňku Kašparovi, Václavu Harnošovi, Luboši Holému, Bohumilu Smejkalovi a Janu Gajdovi st.

Ve spolupráci s Folklorním sdružením Jánošík Brno, neoddělitelnou součástí Ondráše, se daří realizovat kromě každoroční „F SCÉNY“, o které bude zmínka ještě na jiném místě, i další zajímavé a náročné projekty. Namátkou lze jmenovat koncert Špičky folklorní scény konaný v roce 2000 v areálu hradu Špilberk za účasti vzácných „folklorních hostů“ Jarmily Šulákové, Karla Rajnice a Jitky Málkové, s firmou SNIP & CO pravidelná spoluúčast při organizaci rozsáhlého projektu Brno – město uprostřed Evropy aneb Festival zábavy pod hrady Špilberk a Veveří, v rámci kterého se konají každý rok dva samostatné tříhodinové koncerty pod názvem Folklor uprostřed Evropy. V této souvislosti nelze nezmínit společné reprezentační plesy FOS Jánošík Brno a VUS Ondráš, časem přesunuté z důvodu malé kapacity z Klubu Vojenské akademie do Kongresového centra Brno na Výstavišti.

Ondráš se věnuje také dětem. Uskutečňuje výchovné koncerty a vystoupení na základních školách, pomáhá Ústavu pro tělesně postiženou mládež Kociánka v Brně a Škole pro zrakově postižené v Brně–Pisárkách. Společně s Folklorním sdružením Jánošík Brno pomáhá soubor i jiným neméně potřebným, a to pořádáním benefičních koncertů zejména v souvislosti se záplavami, které postihly celou naši republiku.

Ve spolupráci s Folklorním sdružením České republiky se Ondráš již několik let podílí na česko–slovenském projektu Zpěváčci – Slávik. Jedná se o galakonzert – společné vystoupení vítězů stejnojmenných soutěžních přehlídek dětských zpěváčků obou republik, který se koná střídavě v Praze a Bratislavě.

Nelze nezmínit ani účast na festivalech Myjava a Východná v roce 2001, kde Ondráš sklídl velký úspěch a obavy z toho, jak jej přijme slovenské folklorní publikum, se ukázaly být lichými. Zejména účast na Východné byla první od doby profesionalizace souboru.

I nadále se soubor každoročně účastní Mezinárodního armádního folklorního festivalu Rožnovská valaška. Cimbálové muziky

hrají po celé republice u příležitosti různých společenských akcí, ale i při kulturním vyžití v rámci nadstandardních rehabilitací vojáků z povolání v jednotlivých zotavovacích Vojenských lázeňských a rekreačních zařízeních. Důraz je kladen na přípravu pořadů u příležitosti společenských plesů pro jednotlivá velitelství AČR a v mnoha posádkách celé republiky. K dnešnímu dni má soubor celkem více než 100 členů.

Ondráš a Kunovjan

Něco z historie? Neklame-li mne paměť, vzájemná spolupráce, myslím tím ta užší, těchto souborů se traduje již od roku 1989. Tehdejší umělecký vedoucí Kunovjanu Miloš Plachý přijel do Brna, aby s Jánošíkem nacvičil satební obrázky z Pomezí. Na určitý čas se stal i tanečním dramaturgem a choreografem Ondráše. První vlašťovkou však byly tradiční příchody odvedenců. Nejprve pouze ze skupiny muzikantské, po rozdělení republiky a následné změně názvu i z řad tanečníků.

A současnost? Dá se říci, že Ondráš a Kunovjan jsou spojení jakousi pupeční šňůrou fantazie, v níž proudí přehřle nápadů. Od společných projektů na bázi folklorní až po tradiční úlety Výzkumného ústavu folkloru...

A co do budoucna? Nechme se společně překvapit... třeba již na ondrášovské F Scéně.

David Pavlíček, Uherské Hradiště, Ondráš – dramaturg pro tanec, Kunovjan – vedoucí taneční skupiny

Soubor je po delší době opět pravidelně zván k účasti na Mezinárodním folklorním festivalu ve Strážnici a závěr každého roku je pak naplněn šňůrou vánočních koncertů po celé republice. Radost rozdává nejen na domácích pódiích, ale i v zahraničí. Od roku 1999 usku-

tečnil soubor 16 zájezdů. Jmenujme např. Spojené státy americké, Japonsko, Německo, Belgii, Litvu...

Několikrát se během posledních let mění nadřízené orgány v rámci armádních struktur. Od Velitelství vzdušných sil přechází Ondráš v roce 2003 pod odbor zabezpečení Generálního štábu. A současným „nadřízeným“ je od ledna 2004 Velitelství sil podpory a výcviku Stará Boleslav. Mezitím je však samotná existence souboru několikrát ohrožena. Je dokonce zrušeno několik zaměstnaneckých míst v taneční skupině.

V dnešní době pracují tanečníci pod taktovkou dramaturga pro tanec Davida Pavlíčka, kterému „sekunduje“ Rudolf Danajovič jako vedoucí taneční skupiny. Těžiště u tanečníků je v amatérské části. V době příprav oslav tak významného 50. výročí souboru

tato skutečnost velmi komplikuje situaci. Vedení VUS Ondráš však absolvuje nesčetná těžká jednání, jejichž výsledkem je zachování existence souboru.

Děkujeme představitelům armády za jejich podporu a konečné rozhodnutí. Dokladem

toho, že soubor si své místo opravdu zaslouží, je i skutečnost, že 1. května 2004 vítá společně s dalšími umělci a představiteli veřejného života brněnské publikum v Evropské unii, a to v rámci slavnostních koncertů konaných v Janáčkově divadle a na Špilberku.

Ondráš – Jánošík

Tato dvě jména mě provázejí téměř celý život, neboť se souborem, který tato jména měl a má ve svém názvu, je velmi úzce spojena celá moje rodina.

Můj otec je od roku 1976 jeho uměleckým vedoucím, bratr v něm strávil svá dvě „zelená léta“ a matka je jeho dlouholetou externě–interní spolupracovnicí, takže tato jména zněla u nás doma často ve všech pádech.

I já mám to štěstí, že snad mohu alespoň malým dílem přispět k tomu, aby Ondráš stále dál rozdával okolo sebe radost a pomáhal zapomenout na smutky a starosti. Jsem ráda, že mohu patřit k těm, kterým se Ondráš nesmazatelně vryl do duše a do srdce. Všichni jsme totiž přišli na to, že to, co jsme souboru dávali či dáváme – kus sebe samého – se nám mnohonásobně vrací zpět.

A to je zvláště v dnešní době, kdy je téměř vše měřitelné penězi, hodnota, kterou vyčíslit nelze. Přeji proto Ondráši, aby i nadále uchvacoval své diváky a posluchače a aby i další generace měly možnost zažívat pocity radosti, kterou přináší každé setkání s lidmi tvořícími tento jedinečný kolektiv.

Hana Maděrová, roz. Jurášková, Brno, odborná personalistka

Vojenský umělecký soubor ONDRÁŠ bude v roce 2004 plně profesionalizován. I nadále bude spolupracovat s amatérskou částí souboru složenou ze zájemců o lidový tanec, hudbu a zpěv. Koncem roku 2004 odejdou ze souboru po 50 letech poslední vojáci základní služby.

V roce 2004 slaví soubor padesát let od založení. Věříme, že tato oslava bude důstoj-

ná a hodna významu tohoto výročí. Ať už to bude v červnu na vzpomínkových koncertech na Rožnovské valašce nebo v září v Brně v Mahenově divadle při premiéře hudebního koncertu „Z Čech až na konec světa aneb Všude dobře, doma nejlépe“ a na premiéře lidového tanečního divadla „Čertovinky“ v Janáčkově divadle.

Milí priatelia!

Doznel posledný hvizd „zbojníckych chlapcov“, skončil posledný odzemok, skončila doba zájazdov s krásnym vojenským kolektívom – ideme do civilu.

Na koniec dovoľte, aby Vám tí, ktorí bojovali čestne a statočne, piesňou, tancom a humorom, vo Vašej práci zaželali veľa úspechov.

Len jedno by sme radi. Udržte a ešte zvýšte dobré meno, ktorého sme dosiahli.

Zdravia Vás zbojníci!

Napsal desátnik Jozef Hospodárik, 7. 12. 1956

Je mi veľikou ctí a jsem velmi potěšen, že mohu napsat krátký epilog. V předešlém textu píše první kronikář jménem zakladatelů souboru Jánošík:

„Len jedno by sme radi. Udržte a ešte zvýšte dobré meno, ktorého sme dosiahli.“

Myslím si, že všichni členové tohoto kolektivu udělali maximum pro naši společnou věc. Každý, kdo jím prošel a působil ať v Jánošíku či Ondráši, zde zanechal svoji „stopu“ a odvedl svůj um ve prospěch jména souboru. Vystřídalo se zde mnoho generací tanečníků, zpěváků, hudebníků i členů vedení. I nadále se daří držet vysokou uměleckou úroveň „na-startovanou“ před 50 lety. Nestydím se říci, a jsem přesvědčen, že hovořím za všechny členy, že přání desátníka Hospodárika a všech zakládajících členů souboru se ctí naplňujeme.

Přeji Vojenskému uměleckému souboru ONDRÁŠ Brno, aby i nadále rozdával radost lidem, kteří projeví zájem, aby naplňoval dnešní i budoucí členy potěšením a štěstím z dobře odvedeného vystoupení a dobré party. Aby všichni, kteří prošli tímto kolektivem, vzpomínali v dobrém na své kamarády a přátele. Divákům, aby rádi chodili na naše pořady a vždy v nich našli něco nového a zajímavého. Jsem nesmírně rád, že mohu být jedním z těch, kteří drží tuto štafetu.

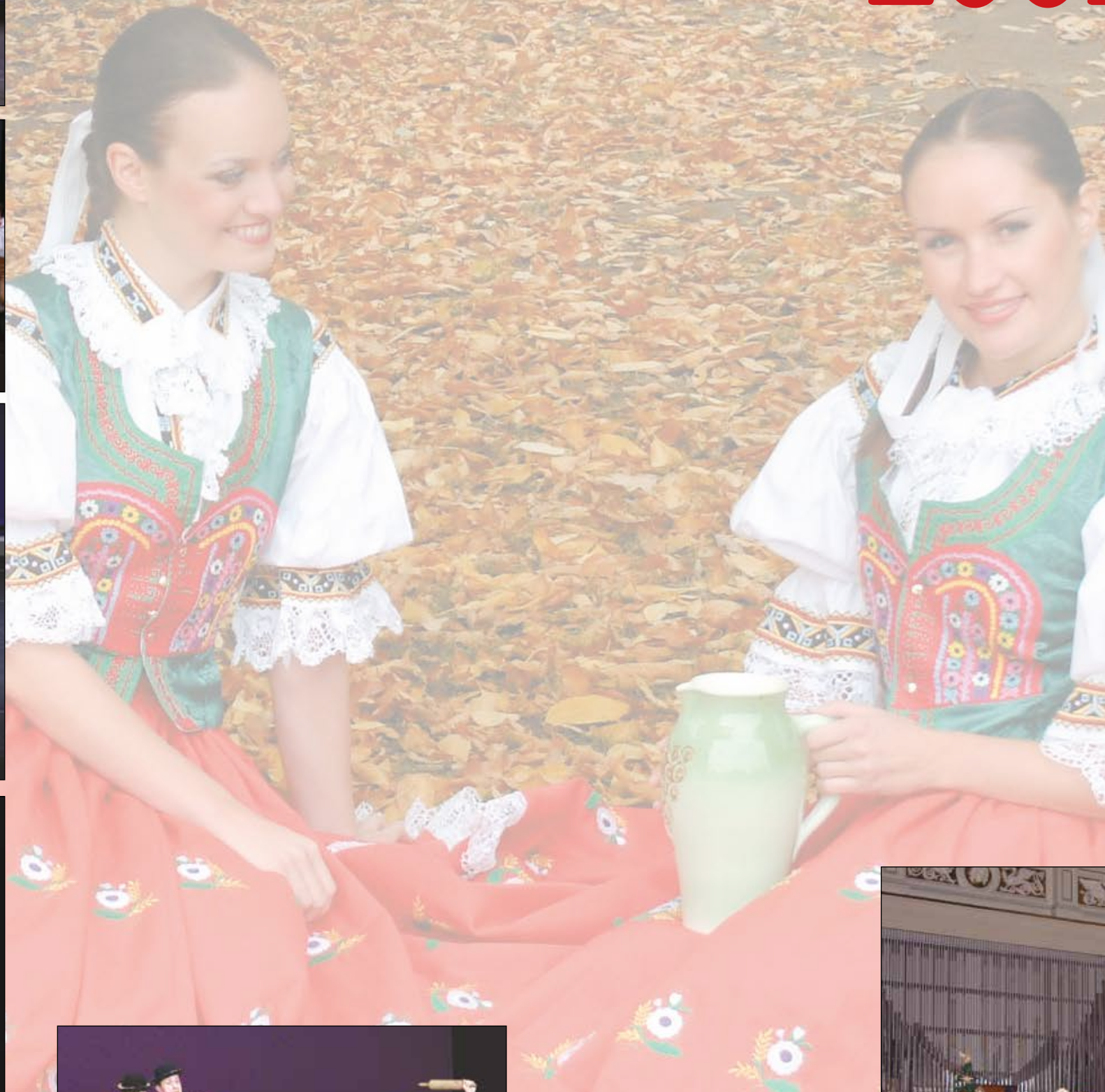
Dovoľte mi, abych do ďalších let popráľ našemu souboru slovy jedného z mých dobrých přátel:

... díky, bravo, jen tak dál, přeji vždy vyprodaný sál, ať dostáváš jen zprávy pozitivní a poslouchají Tě ti vlivní!

Šéf uměleckého provozu souboru Čestmír Komárek

2002 – 2004

Čože je to päťdesiatka

Päťdesiat je tomu rokov, čo dunenie mužných krokov priviedlo do Holomóca nejedného syna, otca zo slovenských žirných polí, z lazov, hôr a či údolí, z miest a dedín, diaľok veľkých, kde nikdy nevládol prepych. Bojovali za vlasť svoju, nedostali paranoju. Nakoľko sa vraj nudili, krúžok spolu založili tanečný, to nám je jasné. Kamarátom bolo krásne počas voľných chvíľ na rote. Pri nácvikoch drelí v pote. Šebök, Čupka, Kováč, Ďurík, Babel'a, Teššiny, Kubík, Hospodárik, Giertli, Ruman, Ľupták, Ďurica, Poruban, Molent, Chovanec, Majerčík, Siroň, Bušovský, Mlynárčík, Huntoš, Kradlák, ďalší Kováč, Deneš – skoro všetko Slovač. O ďalšie takmer tri roky viedli Jánošíka kroky do veľkého Brna – mesta, kde skončila jeho cesta. Vtedy boli také zvyky, že striedali sa ročníky armádne, čiže zelené vždy až na sklonku jesene. Od tých čias sa scvrkla vojna, ktorá stále nie je kojná. Zostali však krásne spevy. Spievajú ich rúce devy. Ďalej tanec, hudba rezká, ozdobená májka – briezka.

To všetko prejav radosti, elánu i veselosti. Známe sú nám dve noviny: tieto abrahámoviny oslávi VUS Ondráš, súbor zaodetý v kroja úbor v priestoroch Rožnova skanzenu, kde pripravil zvláštne menu. Kultúru, folklór, umenie, ale aj slzné lúčenie. Pozdvihnime obrie čaše, bez zášte, z roztopaše, na fenomén, ktorý ľudí v okamihu vie povzbudiť. Spája duše rôznej rasy, rozstrapatí ženám vlasy, z mužov urobí zbojníkov, z muzikantov ochotníkov. Tradície? Obyčaje? Zvyky? Z tých sa nik nenaje! Avšak to, čo sme zdedili a prácou si zaslúžili, treba vďačne uchovávať i ostatným odovzdávať. V myšliach osôb bude potom nenávisť kdesi za plotom. Kultúre zdar a folklóru zvlášť!

Tibor Kučera, Zvolen, tanečník, folklorista, publicista

Ondráš bohatým dáva...

Lamentovanie na všetno možné slyšíme dnes ze všetch stran. I na to, jak je súčasná spoločnosť konzumná, jak se její modlou, jejím „zlatým teletem“, stal mamon. Nebo jak se stále menšinovějšími a menšinovějšími žánry stává vážná hudba, jazz nebo folklor. Ne, že by takové hlasy neměly oprávnění, ale kdykoli zajdu na kterýkoli z večerů F Scény, kdykoli jsem svědkem vystoupení Ondráše, kdykoli si pustím jeho „cédčko“, pak si řeknu, že tak černé to zas nemůže být.

To, co osobně u Ondráše obdivuji snad nejvíc, je jeho vyrovnaná a stále vysoká umělecká úroveň. A ta samozřejmě není už proto, že se značná část členů souboru každoročně mění. Takže po dvanácti měsících je nutno vždy začínat takřka od píky. Fluktuace se ale nepřipomíná! Nechci být vůči řadovým vojínům škodolibý, ale snadno lze domyslet, jak by se ondrášovskému vedení pracovalo, kdyby vojenská prezenční služba byla opět dvouletá, nebo jak kdysi dokonce tříletá! A pak, ti hoši do Ondráše nastupují ze všech koutů republiky, přičemž nelze říct, že by dnes existoval region, kde by folklor úplně umřel. I to by mohlo u srdíčka alespoň trochu zahřát.

Na druhé straně rychlé střídání zaručuje Ondráši věčnou mladost – ti chalani (a chalánky) tu nemají šanci zestárnout. Není to jak v jiných souborech, kde se svižní junové protančili a prozpívali do strécovského a tetkovského věku. Zkrátka, v Ondráši se tváře neokoukají a na čelech se sotva prohloubí nějaká ta vráska. To spíš jeho vůdčím matadorům v zákulisí, kteří zákonitě domýšlejí hororové scénáře, co Ondráše čeká s nástupem plně profesionální armády a podobně.

Ale Ondráš, stejně jako Jánošík, byl tvrdý chlapák, který se jen tak nedal a nikdy se dobrovolně nevzdal. Nosit jméno nepoddajného a vzdorovitého zbojníka – to přece také k něčemu zavazuje! Pravda, ten dnešní Ondráš chudým nedává a bohatým nebere – dělá to vlastně přesně naopak. Alespoň pokud jde o obdarovaného, který je bohatý duchem a má otevřené srdce. A za to je nutno padesátiletému, přesto stále mladému oslavenci upřímně poděkovat a popřát mu do dalšího půlstoletí ono chlapské „zlom vaz!“.

Vladimír Čech, Brno, publicista

Krásná parta a práce

Rád se připojuji k oslavě padesátin souboru Jánošík – Ondráš. Vzpomínám, jak jsem v padesátých letech minulého století zájezděl jako instruktor AUSu do Olomouce předávat tehdy ještě nemnohé jevištní zkušenosti Jánovi Teššinymu a kpt. Tiboru Hlbočanovi. Byla tam krásná parta a práce. Po nemnoha letech jsem se setkával už s brněnským Jánošíkem s Čestmírem Komárkem v čele na ASUT v Kroměříži, kde jsem sedával v komisi jako jediný porotce pro tanec. Tehdáž mě udělení 1. místa Jánošíku za pásmo valašských tanců ohrozilo na zdraví. „Východňáři“, kteří prudce nesouhlasili s mým rozhodnutím, slibovali, že neodjedou z Kroměříže živí. Nakonec jsme se při sklenkách dobrého mešního vína udobřili.

Jevištní spolupráce se souborem Ondráš Brno zůstala v době, kdy jsme s Cardou Juráškem připravovali Zbojnickou baladu, bohužel pro nával zájezdů a jiné práce Ondráše jen v torzu. K padesáti letům trvání souboru mám jen slova chvály. Zvláště k současné úrovni všech složek uměleckého kolektivu gratuluji. Těším se na každé další setkání a přeji souboru do další padesátky mnoho uměleckých úspěchů a radosti z práce.

Jan Čumpelík, Praha, choreograf, taneční pedagog

Tvorivý poriadok

Hral som s Jánošíkom, terajším Ondrášom viackrát, obyčajne na významné výročia, a vždy som bol nadšený nadšením súboru, ako im kážeň vojenská v dobrom slova zmysle slúžila ku cti, k remeslu a k umeniu, lebo hudba, to je predovšetkým tvorivý poriadok.

Umelecký duch Juráškov je rukopis národa, je nezmazateľný, ťažko prekonateľný a Čenda Komárek ho nenápadne a dobre „vorganizováva“ do osadenstva a poslucháčstva.

A keď si uvedomím, že sa v programe nájde miesto aj na československú vzájomnosť, som spokojný a rád vždy prídem zahrať s priateľmi priateľom.

Miroslav Dudík, Bratislava, šéf Orchestru ľudových nástrojov Slovenského rozhlasu

Radost a vděčnost

Tato dvě slova vystihují mé pocity, když se mne někdo zeptá na soubor Ondráš. Znáám Jánošíka-Ondráše už mnoho let, a to nejen proto, že si tam odbýval vojenskou prezenční službu můj syn, že můj manžel je dlouhá léta členem vedení tohoto souboru a dcera tam pracuje jako personalistka, ale především jej mám moc ráda a vážím si jeho práce. V posledních letech, kdy jsem odešla do důchodu, jsem nesmírně vděčná

vedení souboru, což znamená především jeho nosnému pilíři Čendovi Komárkovi, za to, že mohu určitým způsobem se souborem spolupracovat – nelekejte se, netancuju, nezpívám, ale pomáhám s určitými písemnostmi vydávanými v souboru a někdy jsem požádána o vyjádření třeba k některým novým číslům. A to, že mohu jezdit s Ondrášem občas na zájezdy, mě velice těší, obohacuje. Snad se nemýlím, řeknu-li, že si s mladými tanečníky, tanečnicemi a muzikanty rozumím. Žádnou „veselou příhodu z představení“ nemám, snad jen to, že se mi několikrát stalo, když jsem na zájezdu viděla určitý program už poněkoli-káté, že se mne chlapci a děvčata ptali: „A paní Jurášková, vám se to pořád líbí?“ A já na-prosto upřímně odpovídám: „Ano a čím dál víc.“ Zvláště některá kmenová čísla jsou pro mne přímo srdeční záležitost, jmenuji alespoň tři z nich: z dřívější doby vynikající a stylo-vě čistí Fogáši a v současnosti brilantní muzikantské číslo Krúcené z Kojatic a strhující ta-neční Pohlednice ze Sedmíhradska. To bych mohla slyšet a vidět stokrát. A to je ta radost. A protože pořád ráda tancuju, jsem šťastná, když na besedě u cimbalu nebo na ondrášov-ském plese si mohu zatancovat s některým z tanečníků. To už je radost dvojnásobná. A za to všechno dík!

Dagmar Jurášková, Brno, dlouholetá externí spolupracovnice

Rozdává radost a reprezentuje armádu

Je to neuvěřitelné, ale je to tak. Náš soubor Ondráš rozdává radost a reprezentuje armádu již 50 let. Tyto roky nebyly vždy vystlány růžemi a jen díky nesmírnému nadšení, elánu a pili členů souboru se podařilo překonat všechny problémy a těžkosti, které život a doba přinesly. Jsem velice rád, že jsem mohl být u toho, když se tvořily novodobé tradice souboru. Všechny koncerty a vystoupení souboru doma i v zahraničí se vždy vyznačovaly vysokou profesio-nální úrovní, ale zároveň i radostí a upřímností všech účinkujících. Za to všechno bych chtěl u příležitosti 50. výročí založení souboru všem jeho členům podě-

kovat – za jejich práci a vynikající reprezentaci vzdušných sil AČR a České republiky. Zároveň bych jim chtěl popřát hodně zdraví, štěstí, úspěchů a uměleckých nápadů, abychom se s nimi mohli těšit ze života minimálně dalších padesát let.

Ladislav Klíma (genpor. v záloze), velitel vzdušných sil v letech 1997 až 2001

Co je pro mne Ondráš?

Tak především symbol vzájemné profesionální spolupráce v posled-ním desetiletí při různých umělec-kých a produkčních příležitostech o Vánocích, Velikonocích, v létě, v zimě, při oficialitách i neoficiali-tách. Zažil jsem s Ondrášem a mno-ha spokojenými diváky a poslucha-či nádherné chvíle, které v tónech hudby a zpěvu, ale i v tanci připomí-nají folklorní tradice Čech, Moravy, Slezska i jiných národů či národností. Přejí Vojenskému uměleckému souboru Ondráš, aby i hudba a zpěv v jeho podání v dal-ších desetiletích dokumentovala, že kultura je nedílnou součástí také Armády ČR, která je jeho zřizovatelem. Přejí Ondráši, aby byl i nadále stejně vitální jako folklorní odkaz mnoha generací.

Jiří Morávek, generální ředitel SNIP & CO, reklamní společnost, s.r.o.

Vážený Ondráši,

přeji Ti k Tvému jubileu všechno nejlepší, zejména pak dlouhá léta života a hodně dalších úspěchů. Na těchto slovech většina přání končí. Já však nemohu nepokračovat. Je pro mne velkou ctí, že jsem mohl být určitý čas s Tebou a hrát se na Tvém sluníčku. Dovol mi proto několik teplých slov na Tvoji adresu. Při jubileu se to jednak sluší a jednak si je opravdu zasloužíš. Nejdříve mi dovol, vážený Ondráši, poděkovat za vše, cos udě-lal pro generace mladých umělců a pokračovatelů překrásných

lidových tradic, kteří u Tebe našli možnost rozvíjet své umění a neztratit tak dva roky služby vlasti. Při této příležitosti nelze nevzpomenout ty odvážné velitele a náčelníky, kteří dokázali ve složitých podmínkách zamaskovat několik desítek operátorů, mechaniků a jiných „odborníků“ a umožnit jim hrát a tancovat. Chce se mi uvést jména těch, jejichž zápal pro soubor jsem osobně poznal a kteří obměkčovali i mne. Věřím, že se na mne ostatní nebudou zlobit, když uvedu za všechny velitele radiotechnické brigády z Brna plukovníka v záloze Karla Koutného a zástupce brněnské divize protivzdušné obrany plukovníka v záloze Jana Šmehlíka.

Děkuji Ti za radost, kterou již půl století rozdáváš kolem sebe. Za propagaci lidového zpěvu a tanců

a také naší armády. Přiznávám, že bylo období, kdy jsme se neměli v armádě čím pochubit a tehdy Ondráš zachraňoval situaci před četnými zahraničními delegacemi. Jsem rád, že dnešní armáda má již daleko lepší pozici. Nic to však nemění na Tvé kvalitě a na Tvé velikosti.

Dovol mi, abych se sklonil před profesionalismem a zápalem těch, kteří Ti dávali svoje srdce a duši, před uměleckými vedoucími. Bez nich bys nemohl dosáhnout takového věhlasu.

Já osobně poznal dva, a proto uvádím, opět za všechny ostatní, mistra Juráška a mistra Komárka.

Toto přání Ti, Ondráši, i Tvému předchůdci Jánošíku posílám z daleké Gruzie, kde lidé milují lidovou muziku a tance, a proto s tím větší nostalgií vzpomínám na četná setkání s Tebou, na to, kolikrát jsem měl možnost načerpat sílu při poslechu cimbálové muziky a při pohledu na šťastné a překrásné mladé lidi. Dovol mi připít znamenitým gruzínským vínem na zdraví a dlouhá léta života překrásného živého organismu, kterým Ondráš je, na štěstí a spokojenost všech, kteří jej vytvářeli, vytvářejí a budou vytvářet, na ty, kteří Tě milují, a na ty, kteří se díky Tobě seznámili. Na to, aby Tvá zbojnická krev nikdy nevychladla!

„Ondráš Gaumardžos!“

P. S.: Dovolím si přidat jednu epizodu z bohaté historie souboru.

Po rozdělení federální armády zůstal Jánošík na české straně v podřízenosti Velitelství letectva a protivzdušné obrany, kterého jsem byl tehdy náčelník štábu. Někdy v březnu 1993 mi zavolal jeden z náměstků ministra obrany a podívoval se, jak může být v AČR Jánošík.

Vedení souboru dokázalo během noci najít národního zbojníka, a tak se narodil Ondráš.

Jiří Nekvasil (genplk. v záloze), současný velvyslanec ČR v Gruzii a Arménii

Tak v letošním roce slaví své padesátiny

Dožít se ve zdraví a tvůrčí pohodě tohoto věku je vzácné nejen u člověka, ale v případě vojenského souboru AČR i velmi neobvyklé, neřkuli vzácné, když vezmeme v úvahu od roku 1990 v podstatě permanentně probíhající reorganizaci naší armády. To, že se Vojenský umělecký soubor ONDRÁŠ Brno dožil abrahámovin v plné síle, je zásluha stovek lidí, kteří postupně procházeli jeho taneční a hudební složkou. Vždy to bylo o nadšencích, kteří

byli ochotni něco pro soubor obětovat. Soubor měl a má velké štěstí na lidi ve svém vedení, které muselo udržet prapor souboru nad vodou i v nelehkých situacích, kdy se jednalo doslova o jeho bytí a nebytí.

Já osobně jsem měl to štěstí a tu čest se souborem spolupracovat v době svého působení na MO ČR v letech 1993 až 2001, ať už to bylo v pozici náčelníka, později vrchního ředitele sekce zahraničních vztahů, či ve funkci prvního náměstka ministra obrany.

Soubor Ondráš byl a i dnes je jednou z nejlepších vizitek naší armády. Propagoval naši zemi, kulturu a zároveň AČR na mnoha místech v zahraničí i doma.

Spolu se souborem jsme zavedli v roce 1993 tradici vánočních setkání vedení MO ČR s velvyslanci a vojenskými přidělenci zemí NATO a sousedů ČR v Komorním Hrádku.

Soubor asistoval při mnoha příležitostech, a že jich bylo nemálo, při našich jednáních o vstupu do NATO s řadou význačných představitelů členských zemí Aliance. Pomáhal tím vytvářet srdečnou a pohodovou atmosféru pro úspěch jednání. Mám mnoho vzpomínek na koncerty souboru a je těžké vybrat tu, která se mi vryla do paměti nejvíce.

Snad tři:

- ☛ Summit NATO ve Washingtonu, poprvé jsme se účastnili jako členové NATO a Ondráš byl u toho. Koncert souboru v Norfolku byl skvělý a přítomní vojáci ze všech zemí NATO se výborně bavili. Musím podotknout, že jsme byli jediná armáda z nově přistupujících zemí, která takovýto kolektiv na summit vyslala. Myslím, že to je nezapomenutelná vzpomínka i pro členy Ondráše...

- ☛ Ples AČR 12. 3. 1999 na Pražském hradě. Ten večer jsem se vrátil z USA z městečka Independence v Kansasu, kde ráno proběhla ceremonie předávání ratifikačních listin nových členských zemí NATO – ČR, Maďarska a Polska – k uložení v USA. Nespal jsem tenkrát osmačtyřicet hodin, z letiště domů, dát si sprchu, převléknout se a se ženou vyrazit na ples na Hrad. Ráno 13. 3. jsme spolu s gen. Martinkem a cimbálovou muzikou Ondráše Hrad opouštěli jako poslední, mohlo být kolem půl páté.

- ☛ Jednou jsme se spolu s ministrem obrany vraceli z cesty do Izraele a v Kroměříži na zámku měl vystoupení soubor Ondráš. Pan ministr, myslím, že to tenkrát byl pan Holář, si vystoupení velmi pochvaloval a zeptal se, který ze to je soubor. Spolu s tehdejšími náčelníkem GŠ Jiřím Nekvasilem jsme konstatovali, že panu ministrovi hraje „automobilové opravy“. Právě tehdy probíhala jedna z reorganizací a nám nezbylo, než se pokusit soubor zachovat pod touto značkou.

Faktem je, že poté si již nevzpomínám, že by soubor chtěl některý z dalších ministrů rušit... Bylo ještě mnoho jiných příležitostí, kdy soubor zářil, a při nich si řada našich politických představitelů, poslanců a senátorů uvědomila, že naše armáda má i kulturní složky. Na setkání se souborem a s jeho tehdejšími vedením budu vždy vzpomínat rád a se slzou v oku. Rád se na soubor kdykoliv, když budu doma, přijdu podívat.

Do dalších let přeji souboru Ondráš dostatek talentovaných a zapálených hudebníků a tanečníků, dobré lidi ve vedení a hlavně pochopení nadřízených orgánů, Ministerstva obrany a Generálního štábu AČR.

Za takovéto konstelace bude soubor Ondráš zcela jistě pokračovat ve své ojedinělé šňůře úspěšných vystoupení a v propagaci dobrého jména naší armády a konec konců tím i naší republiky.

Jaromír Novotný, toho času velvyslanec České republiky pro Indii, Nepál, Bangladěš, Srí Lanku, Maledivy a Bhútán

Jánošík, Ondráš – dvě jména milá...

Mám Vás rád, moji milí; zasloužíte si chválu, slávu a můj obdiv. K tomu se ještě dostanu ke konci tohoto jubilejního dopisu. Na začátku mi ale dovoluji zmínku o fenoménu, o kterém dnešní členové Vašeho souboru možná vůbec nikdy neslyšeli, a přece pro Vaši existenci není bezpředmětný. Přibližně právě před padesáti lety jsem pracoval jako metodik pro folklorní soubory v Armádním uměleckém souboru Víta Nejedlého. Jezdil jsem po vojenských útvech skoro po celé republice, kde byl nějaký soubor nebo skupina zájemců. Přišel jsem, popovídal, trochu pozpíval. Když se mi podařilo u těch mládenců navázat aspoň trochu důvěry, pokusil jsem se jim pomoci s tanečním a hudebním materiálem.

To, co uměli, jsme oděli do trochu výraznější podoby co do regionálního charakteru, prostorového uspořádání a výrazové opravdovosti. V AUSu v té době bylo „Školní a instruktážní oddělení“, na jehož organizační základně jsme pořádali dokonce až čtyřtýdenní internátní kurzy pro chlapce – „základáky“ z útvarů. Hudební výchova, písňová a taneční dramaturgie, stručná nauka o hudebních nástrojích, něco hudební historie. Pro tanečnický pak denně několik hodin tvrdého tanečního výcviku a nácviku různých mužských tanců. Dostali zabrat a naučili se dost!

Kdoví, jestli existence těchto aktivit nebyla v pozadí snah využít schopnosti a talent vojáků základní služby v profesionálně organizovaném uměleckém tělese. Myšlenka uvést do života stálý folklorní soubor složený převážně z vojáků základní služby a z děvčat z civilu uspěla, a tak vznikl Jánošík, který se po vzniku samostatné České republiky přeměnil na Ondráš.

Jánošíkem a Ondrášem prošly a procházejí stovky nadaných chlapců, kteří do nich přinesli své talenty, temperament, invenci. Pomohli vytvořit „neprofesionálně profesionální“ umělecké folklorní těleso. Vysoká úroveň metodické, tvůrčí, nácvikové a jevištní praxe se pak vrátila – a stále vrací – jako nepominutelná kvalita do prostředí amatérských folklorních souborů.

Pečlivým výběrem stálých profesionálních členů i „průchozích“ účinkujících z řad vojáků základní služby, ale především cílevědomou hudební a taneční dramaturgií, dále pak profesionálními metodami přípravné a scénické práce se podařilo vytvořit těleso, které nemá u nás sobě roven. Mně, starému praktikovi, zpěváku, muzikantovi i tanečnickovi se při každém Vašem vystoupení rozbuší srdce radostí. Nejradši bych si všechno zazpíval a zahrál s Vámi. Díky, Jánošíku! Díky, Ondráši!

*Jiří Pospíšil, Praha,
vedoucí Malé české muziky Jiřího Pospíšila*

Štědrý zbojník Ondráš

Nevím, jestli Ondráš, stejně jako jeho slovenský kolega Jánošík, bohatým bral a chudým dával. Vlastně ani nevím, komu současný Vojenský umělecký soubor ONDRÁŠ z Brna bere. Možná by se to mělo policejně vyšetřit... Já totiž mohu místopřísežně prohlásit, že mnoha lidem dává!

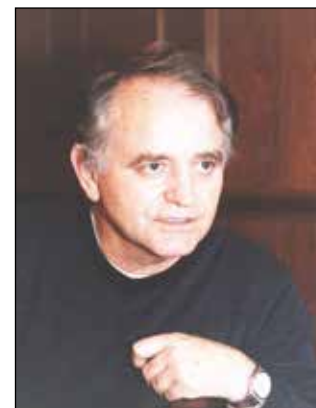

Skoro všechno se dá statisticky zpracovat. Určitě by bylo možné plus minus prokázat, kolik měl VUS Ondráš za 50 let své existence členů, diváků, vystoupení, kolik připravil programů, kolik zahrál písní, možná i to, kolikrát si při nich každý hudebník vrznul na svůj hudební nástroj a kolikrát při tom která tanečnice poskočila. Není to však nic platné. To hlavní a rozhodující, co Ondráš dává, je totiž srdce.

Folklorní sdružení České republiky si váží toho, že má ve svých řadách takového štědrého zbojníka.

Ondráši, velebný kmete, klobouk dolů!

Zdeněk Pšenica, předseda Folklorního sdružení České republiky, Praha

K abrahámovinám souboru Ondráš

Dovolím-li si parafrázovat Otu Pavla, potkal jsem se s armádou v roce 1950, když jsem nastoupil do Vojenské školy Jana Žižky z Trocnova v Moravské Třebové. Tedy pár let před založením Ondrášova předchůdce Jánošíka. Měl jsem proto příležitost vidět vystoupení tohoto souboru od počátku, častěji ovšem po listopadu 1989, kdy jsem byl náměstkem ministra obrany pro sociální a humanitární věci.

Nejvíce mi utkvěl v paměti jeho vánoční program v jednom z hradčanských kostelů, v tom vojenském. Chválím také vynikající propagační činnost souboru. Věřím, že uvidím i další představení.

Přeji proto souboru přinejmenším dalších padesát let až do té kulatější stovky.

A mohu-li zakončit mírně ironicky, v krajním případě bych uvítal, kdyby se vyplnila pointa známé anekdoty, že po další reorganizaci armády zůstane jen Ministerstvo obrany a soubor Ondráš.

Antonín Rašek, Praha, bývalý náměstek ministra obrany

Milí Ondrášovci!

Sledovali jsme a sledujeme Vaši činnost řadu let, občas vzniklo i pár řádků víceméně pochvalně kritických. Velmi jsme si považovali spolupráce na Letní škole lidového umění ve Sloupu, kam jste nás před lety přizvali, a konečně i toho, že jsme se mohli malinko podílet i na změně dramaturgie, když jste přešli ze slovenského Jánošíka k lašskému Ondráši.

Víme, že to nebylo jednoduché. Slovensko se vám zarylo hluboko do srdce, a tak jsme očekávali, jak se vyrovnáte s nutnou změnou. Stále nám tanul na mysli onen krásný mužský sbor „Ondráš, Ondráš, dobře sobě rozvaž, kterou cestou jít máš!“ Myslíme, že jste se dali cestou dobrou, a těší nás, že i z té Moravy občas nakouknete k nám do Čech.

Máme Vás rádi a fandíme Vám.

Eva a Radek Rejškovi, Praha, pedagogové a choreografové

O vojně, řádu, talentu, intuici a o ideálu a jeho dosahování

Stalo se krátce po 1. světové válce v Mukačevu, které nám tenkrát ještě patřilo a můj tata Karel tam vojákoval coby sólo-křídlovák plukovní dechové hudby. „...trúbíval sem nekeré sóla aj z balkónu hotelu Csillag...“ (čti Čilag, rozuměj Hvězda – pozn. J. R.). K povinnostem vojenské muziky patřily i pravidelné nedělní promenádní koncerty. „Hrávali sme tentkrát předehtu ke zpěvohře Básník a sedlák od Suppého (Franz von Suppé, populární rakouský skladatel 19. století – opět pozn. J. R.) a hned první nedělu sem pod pódiem viděl stát pár počérnu oblečených cigánů. Poslouchali napjatě, aby jím ani tón neušel – a tak to bylo možná ze tři týdně. Když sem sa na ně ptál, zjistil sem, že je to místní cimbalová vinárenská kapela. Nedalo mi a za pár dní sem sa na ně šel podívat. Hned na úvod spustili tú předehtu k Básníkovi a sedlákovi – ve stejné tónině, aj patřičné harmonie dávali, nic nevynechali a to všecko v pěti či šesti (!) muzigantoch! Znělo jím to pěkně plně – za ty tři poslechy sa to naučili celé zpaměti...“

Omlouvám se za poněkud delší entrée, ale tatovo povídání mně po celý život nejde z hlavy. Dlouho jsem měl za to, že je to pouze půvabná letitá vzpomínka na setkání dvou zcela rozdílných muzikantských světů. PRVÝ z nich je světem hudebního ŘÁDU, přesně napsaných NOT a jejich PŘESNÉ INTERPRETACE, jednotného a udávaného RYTMY a předem dané a zaznamenané DYNAMIKY. DRUHÝ – to je říše TALENTU a INTUICE, říše DOKONALÉ PAMĚTI nápěvných linií i harmonických funkcí (včetně vedení basy), pohotovost bleskově zachytit tempové změny a celou širokou paletu NÁLAD a VÝRAZŮ muziky, vnímané pouze sluchem a srdcem. Tady stačí už pouze přidat PÍLI a VYTRVALOST – a výsledek je plně srovnatelný s dosaženými cíli PRVÉHO světa.

PRVÝ z nich je světem hudebního ŘÁDU, přesně napsaných NOT a jejich PŘESNÉ INTERPRETACE, jednotného a udávaného RYTMY a předem dané a zaznamenané DYNAMIKY. DRUHÝ – to je říše TALENTU a INTUICE, říše DOKONALÉ PAMĚTI nápěvných linií i harmonických funkcí (včetně vedení basy), pohotovost bleskově zachytit tempové změny a celou širokou paletu NÁLAD a VÝRAZŮ muziky, vnímané pouze sluchem a srdcem. Tady stačí už pouze přidat PÍLI a VYTRVALOST – a výsledek je plně srovnatelný s dosaženými cíli PRVÉHO světa.

A tak mě napadlo – co tak OBA SVĚTY SPOJIT či PROPOJIT? Přidat k talentu ŘÁD – to je to mukačevské vojenské, zaručí nám to, že náš muzikant bere svůj nástroj do rukou KAŽDODENNĚ, že nikdy nemusí přemýšlet, JAK CO ZAHRÁT, ale JAKÝ TOMU DÁT VÝRAZ, že nebude NIKDY dávat přednost čemukoliv před MUZIKOU.

A naopak – přidat k řádu TALENT a INTUICI, tam vidím naše mukačevské Romy, kteří stávali po tři neděle pod pódiem, aby si třibili hudební PAMĚŤ a dokázali zpaměti zahrát – a dobře zahrát! – třeba i skladbu ze světa artificiální hudby. O té folklorní samozřejmě ani nemluvě...

Právě takovým propojením JE – či alespoň by ve zcela dokonalé podobě MĚL BÝT – brněnský ONDRÁŠ, jehož orchestr lidových nástrojů ušel na cestě k PROLNUTÍ obou našich světů už obrovský kus cesty. Občas jsme šli i společně – a tak jsem potkal řadu výrazných folklorních osobností „jánošíkovských“ i „ondrášovských“. Alespoň pár jmen jako Jirka Kašpar, Martin Zeman, Kamil Šperlín, Karlík Martiš, Dalibor Pláček a samozřejmě Robo Lacko a Lajko Kováč, s nimiž jsem jako hudební režisér a kontrabasista v jednom prožil muzikantský ráj při nahrávání gramodesky UPRÉ ROMA. Koho jsem opomenul, ať promine...

Všichni tomu svému ONDRÁŠI, či dříve JÁNOŠÍKU, nesmírně mnoho DALI, všichni také nesmírně mnoho získali – a získávají. Nemohu popřít, že mým ideálem tvůrčího hudebního tělesa byla dlouho právě velká cimbalovka, organizovaná na VOJENSKÉM principu a řádu – to je to DENNÍ setkávání s milovaným „instrumentem“ a tímto setkáváním nabytá jistota hry.

Z ideálů jistě všichni časem slevujeme, a ti opravdu dobří se k nim alespoň přiblíží. Ovšem – celoživotní SNAHA po dosažení toho ideálního v nás být musí, právě ona je toho přiblížení zárukou.

Totíž: víme přece, že nejjistější způsob, jak zabít sebekrásnější sen je – uskutečnit jej... Takže – raději „nejbližší blízkost“!

A tak přeji ONDRÁŠI dobrou cestu k ideálu, a dlouhý pobyt na tomto světě, aby tu byl takový orchestr POŘÁD. Přeji mu zapálené a přitom erudované muzikanty, které jsem už před lety označil zkratkou „FF“ – znamenající jak duševní fortissimo, tak také „FUNDOVANÉ FANDY“.

Přeji mu, aby tu nesmírnou výhodu moci hrát denně to, co má rád, využil dobře k tomu, aby byl nejlepší... MÁ NA TO!

Jan Rokyta, Ostrava, cimbalista, etnograf

Spolupráce s VSPT Jánošík – VUS Ondráš

Když jsem přišla v roce 1978 ze severu Moravy do Brna, o folkloru jsem toho moc nevěděla. V Závodním klubu Královopolské strojírně na Palackého třídě, kam jsem nastoupila do zaměstnání, jsem se postupně seznamovala s mně neznámou hudební oblastí právě prostřednictvím VSPT Jánošík, který byl nejlepším z mnoha souborů a kroužků zájmové činnosti, které zde působily.

K úzké spolupráci se souborem došlo v době, kdy jsem převzala funkci ředitelky kulturního zařízení, a to od běžné pracovní agendy až po přípravu velkých oslav k výročí Jánošíka.

Již více než 25 let obdivuji mistrovství, elán a zaujetí tanečníků, zpěváků a hudebníků tohoto souboru, jehož představení, která stále pravidelně navštěvuji, jsou pro mne vždy silným zážitkem. Často si při obdivném pohledu na scénu, kde vystupují, říkám, že kdybych se podruhé narodila, tak chci být členkou Ondráše a umět to, co oni předvádějí. Je to k neuvěření, ale soubor si stále zachovává svoji velmi dobrou úroveň, i když se jeho členská základna každoročně obměňuje.

Soubor přežil změnu politického uspořádání našeho státu, i když pod názvem jiného zbojníka – Ondráše, i mnohé reorganizace. A nyní ho čeká oslava padesátého výročí!

Myslím, že za to vše patří velké poděkování Čendovi Komárkovi a panu Jaroslavu Juráskovi, kteří dokázali téměř 30 let udržet přes mnohé problémy i nečekané zvraty kontinuitu souboru! Navíc se během těch dlouhých let také dokázali obklopit těmi správnými lidmi, bez jejichž spolupráce by soubor nikdy nebyl tím, čím vždy byl a je, a to vynikajícím folklorním souborem.

U příležitosti 50. výročí založení přeji VUS Ondráš, aby se mu i nadále dařilo rozdávat radost a pohodu.

Libuše Sedláčková,
ÚMČ Brno-Královo Pole

Milí Ondráši,

ten, který Vám píše, je ještě o kus starší než Váš soubor, a tak Vám logicky blahopřeje nikoliv k „dožití se kmetského věku“, ale naopak k mladistvému elánu, který Vás neopouští.

Měl jsem štěstí (v tomto případě to není zdvořilostní fráze) si s Vámi zahrát, byť nemnohokrát, ale zato vždy s radostí. Z řady žánrů, které jsem v životě poznal zblízka, má právě náš folklor nepopsatelnou úžasnou sílu. „Dobří pozitivní baterky“ vnitřní energie posluchačům, což jsme si potvrzovali navzájem s mnoha dalšími, co seděli v hledišti.

Takže i Vy jste léčitelé a posilujete naše duše tím, že nám přes ušní bubínky orosujete uvažující pocity radosti. Věřím, že tomu tak bude i ve Vašich příštích padesátkách.

To Vám i posluchačům přeje Váš

Bohumil Smejkal, Brno, profesor JAMU, houslista

VUS Ondráš (VSPT Jánošík) – 50 let

Se souborem Jánošík jsem se na scéně setkal poprvé kdysi před dvěma desítkami let v Trenčíně na finále ASUT, kde sbíral jednu cenu za druhou. Obdivoval jsem, že právě na Slovensku je ceněno jeho tvůrčí umění a vysoká úroveň. Bylo mi líto, že jen málokdy se tehdy jako vojenský folklorní soubor mohl představit na civilních pódii. Na své první vystoupení ve Strážnici si ještě dlouho po těch letech počkal! A dnes jeho vystoupení patří trvale k ozdobám a vrcholům většiny našich folklorních festivalů...

Po opakovaném setkání v Trenčíně jsem se již o dění kolem Jánošíka a později Ondráše zajímal více. Seznamoval jsem

se se systémem organizace práce i celkového zajištění, později se mi dostalo cti nahlédnout trochu pod pokličku toho „ondrášovského uměleckého vaření“. V mnoha směrech bylo inspirující, motivující a podněcující. Nejen výsledným efektem a profesionalitou na scéně, ale také kvalitou všeho, co se kolem souboru odehrávalo. Nebylo ničeho, co by jen trochu naznačovalo podcenění situace a úkolu; z práce každého ze zainteresovaných byla vždy cítit a hlavně vidět odpovědnost za svěřený úsek a s tím související odvedení práce na maximum. U ředitele a týmu vedení, u primáše a jeho hudebníků, u vedoucího taneční složky a všech tanečnic a tanečníků, u techniků, u moderátorů, nakonec i u řidičů, u všech dalších, kteří na svých úsecích spolupracují...

Obdivoval jsem tento tvůrčí a pracovní souborový elán a systém a těšil mne, i když s hlubším poznáním jsem seznal, že i on má trochu nedostatků a vedení muselo řešit problémy, které u amatérů tak obvyklé nejsou. Je to tím, že Jánošík–Ondráš je v mnohém jiným typem folklorního uměleckého kolektivu, jehož výsledky umělecké, prezentační a výchovné práce jsou již desítky let trvale vynikající.

Dnes je Ondráš v naší republice i v zahraničí trvale a vysoce ceněným profesionálním kolektivem. Pominu problémy, které v posledních letech prožívá se změnami v armádě. Chci se zmínit o tom, že VUS Ondráš nejen pro mne, ale také pro vedení, vedoucí a členy dalších našich folklorních souborů je vzorem úspěšné dlouholeté umělecké činnosti. Nemylte se, není to jen tím, že má profesionální pracovníky, hudebníky či tanečníky. Jeho členové a zaměstnanci mají k folkloru trvalý vysoce emotivní vztah a především profesionální a odpovědný přístup, organizaci práce, tvorbu uměleckých plánů, využití technického zázemí, schopnosti realizovat nejnáročnější plány a neustupovat při prvním problému. Namítnete: mají ovšem více finančních prostředků! Je to pravda, ale jim úměrně mají také vysoké tvůrčí, prezentační a umělecké cíle. Ze vzorů jejich práce a výstupů si může každý vzít tolik, na kolik jeho síly nebo prostředky jeho kolektivu stačí. Podněty z práce Ondráše budou vždy pro práci každého souboru jen přínosem. Sám jsem to poznal a mohu jen doporučit.

Blahopřeji souboru Ondráš i jeho členům ke krásnému výročí a přeji klid pro práci i další zdokonalování a rozšiřování uměleckých a výchovných výstupů.

František Synek, Svatobořice–Mistřín, etnograf, folklorista

Hodně zanícených muzikantů a tanečníků

Když jsem dostal nabídku přispět do publikace k půlstoletí souboru, přepadla mě hned pochybnost, jestli na to mám vůbec právo. Patřím totiž, asi na rozdíl od většiny oslovených, k lidem, na jejichž bedrech nestála existence Jánošíka a později Ondráše ani den, natož celých padesát let.

Nachomýtl jsem se k němu (to je přesný výraz) po obnově činnosti někdy v roce 1977 spíš ze služební povinnosti než ze zájmu. Co tedy máme já a Jánošík alias Ondráš společného? Kromě odhodlání brát bohatým (sponzorům) a dávat chudým (divákům a v mém případě čtenářům) je to věk – mně bylo padesát na sklonku loňského roku, souboru bude letos. A také lásku k lidovým hudebním kořenům – nebýt krátkého putování s Jánošíkem po jeho vystoupeních, možná bych si nikdy nekoupil desky Jaroslava Hutky, jihočeských Minnesengrů nebo superfolkových Crosby, Stiles, Nash & Young, nejspíš bych neviděl a neslyšel Nikolu Šuhaje v podání sourozenců Ulrychových a Javorů, neobdivoval písně v podání Jiřího Pavlici a Hradišťanu atd.

Můj život by byl chudší. A ještě něco mě s Jánošíkem nadlouho spojilo – jsem možná jediný, komu kontakt se souborem výrazně ovlivnil budoucnost, aniž by pro něj něco významnějšího udělal. Kdybych nepotkal Čendu Komárka, určitě bych nesdílel už 23 let společný osud se svou nynější ženou. Občas mu sice za to v duchu spílám, ale v podstatě jsem jemu i Jánošíku vděčný.

A proto do dalšího půlstoletí souboru přeji nejen hodně zanícených muzikantů a tanečníků, ale také více tak „poznamenaných“, jako jsem já.

Miloš Vávrů, Brno, kulturní pracovník

Ondráš padesátiletý?

Není mnoho uměleckých souborů, které jsou známy za hranicemi obce nebo okresu. Je málo souborů, které vystupovaly za hranicemi a reprezentovaly Českou republiku. Stejně tak není mnoho uměleckých souborů, které oslavily padesát let své činnosti.

O to více jsem hrdý na to, že mohu poblahopřát Vojenskému uměleckému souboru Ondráš Brno, jedinému uměleckému souboru vojenskému, který v roce 2004 slaví padesát let od svého vzniku.

Měl jsem možnost navštívit pěknou řádku koncertů a veřejných vystoupení, slavnostních programů k různým výročím... Stejně ale nejvíce vzpomínám na ty obyčejné večery, kdy nám Ondráši hráli jen tak, k pobavení, k dobré náladě a pomáhali nám zapomenout na běžné každodenní starosti. Ty nejkrásnější vzpomínky mám na příběhy, zpívané s láskou a radostí, na vánoční koledy, na lidové písně u skleničky dobrého moravského vína. A tak mi dovolu, abych popřál všem členům Vojenského uměleckého souboru Ondráš Brno hodně zdraví, štěstí, pohody, mnoho tvůrčího elánu. Spolu se všemi příznivci lidové tvorby se těšíme na dalších padesát let výborné hudby, zpěvu a tance. „Velebný kmete“ – na viděnou a na slyšenou při dalších vystoupeních.

Z Vilnius, hlavního města Litevské republiky, pozdrav posílá Petr Voznica (genmjr. v záloze), mimořádný a zplnomocněný velvyslanec České republiky

PŘEHLEDY

ZŘIZOVATELÉ – NADŘÍZENÉ ORGÁNY VSPT JÁNOŠÍK/VUS ONDRÁŠ

1954 až 1957	Posádková správa 43 Olomouc
1958 až 1976	61. radiotechnický prapor Brno
1977 až 1990	2. radiotechnická brigáda Brno
1991	76. protiletadlová raketová brigáda Brno
1992	2. provozní prapor Brno
1993	2. divize PVO Brno

V dalším období následují velmi rychlé změny, proto bez uvedení let:

- ☞ Velitelství letectva a PVO Stará Boleslav
- ☞ Velitelství 4. sboru PVO Stará Boleslav
- ☞ Osobní odbor Generálního štábu AČR Praha
- ☞ Všeobecný odbor Generálního štábu AČR Praha
- ☞ Odbor vnitřní správy Generálního štábu AČR Praha

1997 až 2003	Velitelství vzdušných sil Stará Boleslav
2003	Odbor zabezpečení Generálního štábu AČR Praha
2004	Velitelství sil podpory a výcviku Stará Boleslav

ZAKLADATELÉ A PŘEDSTAVITELÉ SOUBORU

Založení VSPT Jánošík
v Olomouci 1954 až 1957

Čupka Michal
Kováč Juraj
Kováč Michal
Molent Ján
Růžička Josef
Šebök Eugen
Teššiny Ján

VSPT Jánošík
Brno 1958 až 1992

Cihlár Zdeněk
Drbola František
Duda Václav
Hlbočan Tibor
Juran Jaroslav
Jurášek Jaroslav
Komárek Čestmír
Kopka Aleš
Kováč Michal
Krásný Vojen
Kříž Pavel
Mílek Karel
Szabó Tibor
Žák Jan

VUS Ondráš
Brno 1993 až 2004

Cihlár Zdeněk
Jurášek Jaroslav
Komárek Čestmír
Krkoška Aleš
Majkus Jiří
Švorčík Miloš

PRIMAŠI ZA 50 LET ČINNOSTI SOUBORU

ARVAJ František	Lučenec	LIBIÁK Martin	Zvolenská Slatina
BRINDZÁK Peter Trenčín		MACHAČ Jiří	Ostrava
DAŠKO Alexander	Čierny Balog	MARTIŠ Karel	Pavlov
GAJDA Jan	Strážnice	MIKULKA Petr	Uherské Hradiště
GAŇA Michal	Brno	MOLENT Ján	Šumiac
GRAFFE Lubomír Brno		ORAČKO Ján	Spišská Nová Ves
HANUŠ Štěpán	Praha	PALKOVIČ Vojtech Košice	
HIMIČ František	Prešov	PISAŘÍK Čestmír	Třeboň
HOLLER František	Bratislava	POMPA Ladislav	Spišská Nová Ves
CHYLA Aleš	Ostrava	PRIEČINSKÝ Juraj	Bratislava
JASTŘEMBSKÝ Zdeněk	Ostrava	ROČÁK Miroslav	Trenčín
KATONA René	Bratislava	SMUTNÝ Aleš	Veselí nad Moravou
KOVÁČ Robert	Levice	ŠUHAI Břetislav	Ostrava
KRÁL Petr	Žlutava	TOKÁR Eduard	Strážske
KRÁSNÝ Vojen	Brno	ULIČNÝ Peter	Bratislava
KULČÁR Juraj	Skalica	ZAJÍC Lubomír	Praha
LAKATOŠ Tibor	Prešov		

DIRIGENTI – VEDOUcí HUDEBNí A PĚVECKÉ SLOŽKY VUS ONDRÁŠ BRNO OD 1. 11. 1992

MARTIŠ Karel	Pavlov	GAŇA Michal	Brno
--------------	--------	-------------	------

ÚČAST NA FESTIVALECH A SLAVNOSTECH V LETECH 1989 AŽ 2004

Armádní soutěž umělecké tvořivosti	Ostrava, Kroměříž, Vyškov
Brno – město uprostřed Evropy aneb Festival zábavy pod Špilberkem	Brno
Celoarmádní festival hudby a zpěvu	Kroměříž
Celoarmádní folklorní festival	Martin
Celoarmádní folklorní festival	Trenčín
Czech International Air Fest	Hradec Králové, Brno
Divadelní Bechyně	Bechyně
Lidové slavnosti Dny chleba	Pardubice
Erbovní slavnosti	Brno
Letní folklorní večery „F SCÉNA“	Brno
Festival kultury vzdušných sil	Pardubice, Ostrava
Festival tanečního sportu vzdušných sil	Jičín
Folklore	Brno
Folklorní festival Praha	Praha
Folklorní festival Hudecké dny J. Kobzíka	Břeclav
Folklorní slavnosti Myjava	Myjava
Horehronské dni spevu a tanca	Helpa
Jihočeský folklorní festival	Kovářov
Folklorní slavnosti Jízda králů	Vlčnov
Letecký den GRAND PRIX	Brno
Letecký den velitele vzdušných sil	Brno
Folklorní slavnosti Lidový rok	Velká Bystřice
Frenštátské folklorní slavnosti – Frenštátské slavnosti	Frenštát pod Radhoštěm
Folklorní slavnosti Slezské dny	Dolní Lomná
Mezinárodní dětský folklorní festival písní a tanců	Luhačovice
Mezinárodní festival vojenských hudeb	Kroměříž
Mezinárodní folklorní festival	Brno
Mezinárodní folklorní festival	Frýdek-Místek
Mezinárodní folklorní festival	Klatovy

Mezinárodní folklorní festival	Karlovy Vary
Mezinárodní folklorní festival	Písek
Mezinárodní folklorní festival	Strážnice
Mezinárodní folklorní festival	Svatobořice–Mistřín
Mezinárodní folklorní festival	Šumperk
Mezinárodní folklorní festival	Východná
Mezinárodní folklorní festival – Liptálské slavnosti	Liptál
Mezinárodní folklorní festival – Rožnovské slavnosti	Rožnov pod Radhoštěm
Mezinárodní armádní folklorní festival – Rožnovská valaška	Rožnov pod Radhoštěm
Mezinárodní folklorní festival – U nás na Náchodsku	Červený Kostelec
Národopisný festival Kyjovska	Milotice
Podhorácké folklorní slavnosti	Zuberec
Prostějovské hanácké slavnosti	Prostějov
Středočeský folklorní festival – Tuchlovická pouť	Tuchlovice
Lidové slavnosti – Vyškovské vinobraní	Vyškov
Zamagurské folklorní slavnosti	Červený Kláštor
Zlínské besedování	Zlín

Po-
prvé byla
myšlenka usku-
tečnit cyklus letních
folklorních večerů s názvem
„F SCÉNA“ zrealizována v roce 1998.
Jedná se o největší projekt Folklorního sdru-
žení JÁNOŠÍK Brno, samozřejmě ve spolu-
práci s Vojenským uměleckým souborem
ONDRÁŠ Brno a dalšími institucemi města Brna.
Nad každým ročníkem přebírají záštitu význam-
né osobnosti veřejného života.

Na rozdíl od klasického festivalu, který trvá
zpravidla dva až tři dny, je „F SCÉNA“ časově
rozložena do delšího období. Jednotlivé ročníky
se konají vždy od konce června do konce čer-
vence, tedy v době, kdy je i turistická sezona
v plném proudu.

„F SCÉNA“ je organizována jako série celo-
večerních představení jednotlivých folklorních
souborů, které vystupují vždy od čtvrtka do so-
boty v krásném prostředí historického centra
Brna na nádvoří Staré radnice.

První ročník „F SCÉNY 98“ započal tradici
konání této akce v Brně a vedle Ondráše, který
jako spolupořadatel účinkuje v rámci každého
ročníku, měli diváci možnost zhlédnout folklor-
ní soubor Kunovjan z Uherského Hradiště, Gau-
deamus z Prahy a Šmykňu z Ostravy.

Na druhém ročníku vystupovaly soubor-
y Lipa z Bratislavy, Mladina z Plzně a Olša-
va z Uherského Brodu. Patnáct celovečerních
představení „F SCÉNY 99“ zhlédlo odhadem
na 2500 diváků. Velkou satisfakcí pro Ondráš
jako pořadatele je fakt, že mnoho diváků na Sta-
rou radnici přišlo i několikrát.

V roce 2000 se počet diváků ještě zvýšil
(cca 3000) a vždycky bylo téměř plné hlediš-
tě. Důvodem byl zcela jistě domácí – brněnský
soubor Javorník a slovenský soubor Stavbár
ze Žiliny. III. ročník letních folklorních večerů
„F SCÉNA 2000“ byl věnován 10. výročí činnosti
Folklorního sdružení České republiky.

IV. ročník letních folklorních večerů „F SCÉNA 2001“ se uskutečnil stejně jako ten předchozí pod záštitou primátora města Brna RNDr. Petra Duchoně a tehdejšího velitele vzdušných sil Armády České republiky generálporučíka Ing. Ladislava Klímy. Možnost vystoupit na letní scéně Staré radnice v Brně dostaly tentokrát soubory Břeclavan z Břeclavi, slovenský soubor Podpolanec z Detvy, s velkým ohlasem se setkala vystoupení souboru Clog America z USA a divácky úspěšné bylo i společné vystoupení VUS Ondráš s taneční skupinou Sarry 1900 z Francie.

Stále rostoucí zájem diváků především o první zahajovací představení přiměl pořadatele k tomu, aby alespoň pro tento večer hledali nové – větší prostory. Díky nabídce Kulturního a informačního centra Brna a Muzea města Brna se zahájení „F SCÉNY 2001“ přesunulo do areálu nádvoří hradu Špilberk, kde tehdy uváděný divadelní program VUS Ondráš Příběhy tancem vyzpívané zhlédlo přibližně 900 diváků (počet diváků IV. ročníku – cca 3000). Jako host vystoupil finský soubor Hannat ja heikit – účastník MFF Strážnice 2001 a závěr tohoto slavnostního večera patřil Baroknímu ohňovému divadlu, které uspořádala umělecká agentura Rex z Brna. Na základě ohlasů ze strany všech zúčastněných můžeme s potěšením konstatovat, že téměř „noblesní“ prostory hradu Špilberk podtrhly a dotvořily krásnou atmosféru chvíle, kdy byl slavnostně zahájen další ročník „F SCÉNY“.

Při organizaci jubilejního V. ročníku jsme navázali na započatou tradici z předchozího roku a slavnostní zahájení „F SCÉNY 2002“ se uskutečnilo za velké návštěvnosti znovu na nádvoří hradu Špilberk. Vystoupil VUS Ondráš Brno, cimbálová muzika Soláň a tanečníci z Rožnova pod Radhoštěm a soubor Romafest – Maros z rumunské Transylvánie. V následujících víkendech „F SCÉNY“ své umění předvedl soubor Soláň, Jánošík ze Zvolena, Dolina ze Starého Města, taneční pohybové divadlo Bufo z Prahy a závěrečný víkend patřil VUS Ondráš. Tato představení zhlédlo přibližně 3200 diváků.

V rámci „F SCÉNY 2003“, která se konala ve dnech 19. 6. až 19. 7. a 11. až 13. 9. 2003, se uskutečnilo celkem 21 celovečerních představení. Ze zahraničí do Brna zavítal soubor Grojcowanie z Polska, slovenský folklorní soubor Kopaničiar, bulharský soubor Balkánská mladost a vystoupil i zaoceánský mexický soubor Veracruz. Domácí folklorní scénu tentokrát reprezentoval Slováký soubor Kyjov z Kyjova, Dětský folklorní soubor Ostravička z Frýdku-Místku, Valašský soubor písní a tanců Rusava a samozřejmě nechyběl ani VUS Ondráš z Brna. Návštěvnost tohoto ročníku „F SCÉNY“ dosáhla rekordního počtu – cca 4100 diváků. Záštitu nad VI. ročníkem převzal (ostatně jako už každoročně) primátor města Brna RNDr. Petr Duchoň a náčelník Generálního štábu AČR generálporučík Ing. Pavel Štefka.

Za zmínku jistě stojí i poslední představení „F SCÉNY 2003“, kdy na nádvoří Staré radnice společně vystupovali a diváky bavili členové VUS Ondráš Brno a členové Valašského souboru písní a tanců Rusava z Bystřice pod Hostýnem. Tento slavnostní závěrečný večer byl pojat jako benefiční koncert a výtěžek ze vstupného byl věnován na pomoc občanům povodněmi postižené obce Sloup v Moravském krasu. Sloupský starosta Ing. Josef Mikulášek ve zmiňovaný večer převzal z rukou ředitele FOS Jánošík Brno Čestmíra Komárka a tehdejšího ředitele VUS Ondráš pplk. Mgr. Miloše Švorčíka symbolický šek v hodnotě 46 237 Kč.

Sedmý ročník „F SCÉNY“, který se konal v termínu od 24. června do 24. července 2004, byl věnován oslavám 50. výročí založení Vojenského uměleckého souboru ONDRÁŠ Brno (dříve Vojenský soubor písní a tanců JÁNOŠÍK). Divákům se představily také ty folklorní soubory, které nejvíce s Ondrášem spolupracují: folklorní soubor Kunovjan z Uherského Hradiště, Javorník z Brna a Gymnik z Bratislavy. Jako speciální host ze zámoří vystoupil mexický soubor Tonalamatl z Mexico City.

2004 FASCENA

ZAHRAŇIČNÍ ZÁJEZDY

27. 5. až 30. 5. 1957	Polská lidová republika
28. 8. až 3. 9. 1957	Německá demokratická republika
1. až 22. 10. 1958	Svaz sovětských socialistických republik
6. až 12. 8. 1962	Německá demokratická republika
7. až 19. 8. 1963	Německá demokratická republika
7. až 13. 9. 1964	Maďarská lidová republika
15. 1. 1965	Polská lidová republika
2. až 8. 10. 1981	Německá demokratická republika
19. 5. až 1. 6. 1988	Polská lidová republika
14. až 19. 9. 1988	Polská lidová republika
3. 7. 1990	Rakousko (poprvé na Západ)
1. až 2. 12. 1990	Spolková republika Německo
29. 4. až 5. 5. 1991	Francie
6. až 7. 2. 1993	Slovenská republika
22. 7. až 7. 8. 1994	Francie
12. 5. až 31. 5. 1995	Belgie
8. až 15. 10. 1995	Izrael
15. až 18. 3. 1996	Chorvatsko
6. až 15. 6. 1996	Francie
22. až 23. 6. 1996	Slovenská republika
8. až 9. 12. 1996	Rakousko
1. až 9. 5. 1997	Belgie
10. až 12. 5. 1997	Rakousko
28. 6. až 2. 7. 1998	Francie
17. 7. až 4. 8. 1998	Nizozemsko
10. až 13. 9. 1998	Nizozemsko
9. až 19. 4. 1999	Francie
21. až 28. 4. 1999	Spojené státy americké
6. až 10. 6. 1999	Belgie
4. až 7. 7. 1999	Velká Británie – Wales
26. až 28. 10. 1999	Spolková republika Německo
13. až 21. 6. 2000	Nizozemsko
27. až 30. 9. 2001	Francie
4. 2. až 22. 3. 2002	Japonsko
9. až 15. 7. 2002	Spolková republika Německo
28. až 30. 10. 2002	Spolková republika Německo
9. 4. až 21. 5. 2003	Spojené státy americké
26. až 29. 6. 2003	Spolková republika Německo
25. 8. až 8. 9. 2003	Francie
20. až 22. 10. 2003	Nizozemsko
27. až 29. 10. 2003	Francie
5. až 11. 4. 2004	Litva

* k 30. 6. 2004

ONDRAŠ – SARRY (1991 AŽ 2004)

Po pádu totalitního režimu vedení tehdejšího čistě amatérského Vojenského souboru písní a tanců Jánošík Brno začalo hledat první kontakty se zahraničím. Díky pracovníkům Besedního domu Královopolské strojírny a Magistrátu města Brna vycestoval na jaře roku 1991 VSPT Jánošík do Francie, do pěkného městečka Sarry poblíž města Châlons-sur-Marne.

Při prvním společném setkání a na společném vystoupení zjistili členové Jánošíka, že tato taneční skupina se jmenuje „Sarry 1900“ a zpracovává tance z 19. století. Bylo to velké překvapení, ale upřímné přijetí a fantasticky připravený týdenní pobyt smazal veškeré pochybnosti o navázání hlubšího přátelského vztahu.

Městečko „Ráj“, jak mu někteří členové souboru říkají, má 2000 obyvatel, většina členů taneční skupiny Sarry vlastní pěkný rodinný domek. Při každém pobytu souboru si rodiny „rozebírají“ jednotlivce do svých domovů. Od první návštěvy uběhlo již 13 let. Od té doby se podařilo navázat velmi úzké kontakty a zejména vedení obou souborů mezi sebou často pravidelně komunikuje. Výjimkou nejsou ani soukromé návštěvy mezi jednotlivými členy obou souborů. Vždy, když soubor cestoval po Evropě a projížděl Francií, měl „dveře otevřené“ a členové souboru měli možnost přespat u rodin této taneční skupiny v městečku „Ráj“. Velkou zásluhu na vytvoření tohoto neformálního přátelství má i starosta městečka Sarry.

Ani po rozdělení ČSFR a přejmenování souboru se na tomto přátelství nic nezměnilo, jen byl trochu problém vysvětlit důvod změny názvu. Důvod, že „Jánošík se při rozdělení republiky stal cizím státním příslušníkem“, členové francouzské taneční skupiny v té době nebrali příliš v potaz.

V roce 1992 a 1997 navštívila taneční skupina „Sarry 1900“ Brno. Vedení souboru se snažilo připravit pro své přátele co nejpříjemnější prostředí. Ubytování bylo jiné než u nich, nebyla jiná možnost, než skupinu ubytovat ve slušných penzionech, kterými posádkové ubytovny jistě jsou. Snahou bylo rovněž ukázat hostům

z Francie hlavní historické památky města Brna a jeho blízkého okolí.

Členové Ondráše byli v roce 1994 a 1999 na dvou týdenních pobytech v městečku Sarry, ze kterých existuje mnoho společných zážitků a prožitků. V červenci 2001 přijali francouzští přátelé pozvání při příležitosti 10. výročí vzájemné spolupráce. Členové správní rady Folklorního sdružení Jánošík Brno a vedení souboru Ondráš připravilo pro své milé hosty celotýdenní pobyt v naší zemi. Přivítání a shledání bylo slavnostní a srdečné a 12. července pak v rámci projektu „F SCÉNA 2001“ vyvrcholily společné oslavy desetileté spolupráce společným koncertem na podiu nádvoří Staré radnice. Pobyt členů francouzské skupiny pokračoval návštěvou skanzenu v Rožnově pod Radhoštěm a jejich dvěma samostatnými vystoupeními. Společně se členy Ondráše pak navštívili zámek ve Vranově nad Dyjí. Ve vinném sklepě v Lechovicích byla zorganizována ochutnávka vín, neboť městečko Sarry leží ve vyhlášené vinařské oblasti – v kraji Champagne a vinné révě a dobremu „moku“ tam všichni velice dobře rozumí. Přáním taneční skupiny bylo tentokrát více času strávit v Praze. Navštívili například reprezentační

prostory Pražského hradu a uchvátla je večerní prohlídka české metropole.

Nejkrásnějším dárkem na rozloučenou bylo opětovné pozvání do Francie, které se uskutečnilo na přelomu srpna a září 2003. Jako vždy byl připraven náročný, ale zajímavý program – spousta výletů i celosouborových představení. Součástí pobytu byla i návštěva Paříže. Pro většinu zúčastněných byla největším zážitkem

prohlídka vinných sklepů, kde je uloženo právě šampaňské Mercier. Členové Ondráše bydleli opět ve známých rodinách. Pobyt to byl velmi příjemný, hostitelé byli jako vždy ohromně vstřícní a přátelští.

Tato vzácná spolupráce a přátelství pokračuje i nadále a všichni se již těší na společné setkání v Brně v roce 2005.

TANCE – VÝBĚR ZAJÍMAVÝCH CHOREOGRAFIÍ A PROGRAMOVÝCH BLOKŮ

Choreografie 1954 až 1975

Název	Choreografie	Hudba	Rok
Horehronská veselica	Tibor Hlbočan	Vojen Krásný	1954 – 1968
Večar na valale	Tibor Hlbočan	Norbert Studnický	1954 – 1968
Veselica z Detvy	Tibor Hlbočan	Vojen Krásný	1954 – 1968
Pod Poľanou	Tibor Hlbočan	Vojen Krásný	1954 – 1968
Romano kanibe (Cikánská láska)	Dušan Struhár Milena Kanýzová Tibor Hlbočan Jiří Tomáš	Vojen Krásný	1954 – 1968

Název	Choreografie	Hudba	Rok
Verbovačka na východe	Jozef Bakšay	Jan Málek Norbert Studnický	1954 – 1968
Karičky	Mirka Antonová	Vojen Krásný	1954 – 1968
Zbojnícky tanec	Tibor Hlbočan Pavol Šúry	Ivan Polák	1954 – 1968
Bunkoš	Jiří Tomáš Tibor Hlbočan	Vojen Krásný	1954 – 1968
Šórový tanec z Horehronia	Juraj Kováč		1955
Medvedko	František Babela Juraj Kováč		1955
Kecsédös	Barbora Čumpelíková		1956
Kresák	Robert Miho		1956 – 1957

Umělé tance převážně s vojenskou tematikou

Název	Choreografie	Hudba	Rok
Kvitnúce jaro	Mirka Antonová	Evžen Zámečník	1954 – 1968
Veselá vojna	Tibor Hlbočan	Ivan Polák	1954 – 1968
Na vycházce			1954 – 1968
Mierová suita	Tibor Hlbočan Jozef Bakšay	Norbert Studnický	1954 – 1968
Tanec družby	Tibor Hlbočan	Jan Málek	1954 – 1968
Vojenský tanec	Jozef Bakšay Tibor Hlbočan	Norbert Studnický	1954 – 1968
Na palubě			1957 – 1961
Armáda míru			1957 – 1961
Špion v kasárnách			1957 – 1961
Vlnobití			1957 – 1961
Študentský tanec			1957 – 1961

Choreografie 1976 až 2004

Název	Choreografie	Hudba	Rok
Tance z Horehroní	Michal Kováč	Vojen Krásný	1976
Parobské cifrovačky	Miroslav Pisarčík Jozef Súkeník	Vojen Krásný	1976
Regrút	Miroslav Pisarčík Jan Čumpelík	Vojen Krásný	1977
Na tej Detve	Ján Pivoluska	Martin Chupáč	1979
Zemplínska veselica	Pavol Bútor	Marian Járek	1980
Zbojník	Jozef Kozub	Božena Dušková	1982
Podpolianske milkovanie	Juraj Lisoň	Martin Zeman	1987

Název	Choreografie	Hudba	Rok
V Kubrej	Roman Štaininger Gábika Šatková	Jiří Machač	1987
Goralské pérko	Ján Mračna	Juraj Priečinský	1987
Fogáši	Vladimír Marušin	Ján Saloka	1988
Po zemplínsky	Vladimír Marušin	Ján Saloka	1988
Tance z Liptova	Jozef Kozub	Jaroslav Jurášek	1989
Myjavskí kohúti	Juraj Žiška Daniel Čvikota	Aleš Smutný	1989
Milostné zo Spiša	Radko Čillík Andrea Marková	Viliam Gurbaľ	1991
Vlci a baránok	Martin Krajňák	Viliam Gurbaľ	1991
Do karičky	Andrea Marková	Viliam Gurbaľ	1992
Valašské točené	Pavel Ptáček Pavel Trčka Roman Navrátil	Jaroslav Jurášek	1993
Na pomezí	Petr Zábojník	Martin Kovář	1993
Špicpolky	Jitka Šafaříková	Jaroslav Jurášek	1994
Podšable	Ivo Mikuš	Jiří Pavlica	1994
Svatební veselí	Miloš Plachý	Jaroslav Jurášek	1995
Zo Šariša na Zemplín	Vladimír Marušin	Ján Saloka	1995
Dřeváčkový	Jitka Šafaříková	Otakar Pokorný	1996
Mateníky	Eva a Radek Rejškovi	Jaroslav Jurášek	1996
Holubička	Jitka Šafaříková	Miroslav Juchelka	1996
Furiant	Eva a Radek Rejškovi	Antonín Špaček	1997
Pohlednice ze Sedmihradska	Ervín Varga	Antonín Špaček	1999
Straňanští obrázci	David Mikula	Antonín Špaček	1999
Sedlcké z luhačovského Zálesí	Ladislav Peřestý	Jaroslav Jurášek	1999
Po myjavsky	Lenka Kraváčková Yvona Čizmárová	Karel Martiš	1999
Sikulský verbunk	Ervín Varga	Antonín Špaček	1999

Programové bloky a celovečerní programy

Název	Rok	Poznámka
Spev mieru	1963	celosouborové vystoupení
Rodná zem	1964	celosouborové vystoupení
Znej pieseň radostná	1965	celosouborové vystoupení
Kvitnúce jaro	1966	celosouborové vystoupení
Z tej doliny na tú	1967	celosouborové vystoupení
Mojou dedovizňou	1968	celosouborové vystoupení

Název	Rok, místo	Poznámka
Hraje, tančí a zpívá Jánošík	1977	celosouborové vystoupení
Mládí tančí a zpívá	1979 – Janáčkovo divadlo	koncert k 25. výročí
Kytice ze Slovenska	1981	celosouborové vystoupení
Vitajte a zaspomínajte	1984 – Janáčkovo divadlo	koncert k 30. výročí
Naše korene	1989 – Mahenovo divadlo	koncert k 35. výročí
Horami, dolinami	1989 – Janáčkovo divadlo	koncert k 35. výročí
Obrázky zo Slovenska	1991	celosouborový program
Stálice folklorního nebe	1993 – divadlo bří Mrštíků	koncipovaný program
Souboj primášů	1994	koncert ke 40. výročí
Z hor a dolin	1994	koncert ke 40. výročí
Z Čech, Moravy a Slovenska	1994	vystoupení malých forem
Ondráš dětem	1994	vystoupení malých forem
Den přeslavný jest k nám přišel	1994	vánoční koncert
Primášovy housle	1995	hudební koncert
Muzikanti, co děláte	1997	hudební koncert
Pozdrav Moravě	1997	celosouborový program
Žijí v písni	1998	vzpomínkový program
Z písně do písně	1998	hudební koncert
Návraty	1999 – Mahenovo divadlo	koncert k 45. výročí
Píseň písni ustýlá	1999 – Mahenovo divadlo	koncert k 45. výročí
Příběhy tancem vyzpívané	1999 – Janáčkovo divadlo	koncert k 45. výročí
Raduj se všecko stvoření	1999	vánoční koncert
Špičky folklorní scény	2000	celosouborový program
Žijí v písni	2000	hudební koncert
Hvězdo jasná	2000	hudební koncert s chlapec- kým sborem Boni Pueri
To nejlepší	2000	celosouborový program
Radostná novina	2003	vánoční koncert
Žijí v písni	2004	vzpomínkový program
Naše kořeny – Naše korene	2004	vzpomínkový program
Čertovinky	2004	lidové taneční divadlo
Z Čech až na konec světa	2004	hudební koncert

Programové soutěžní bloky na ASUT od roku 1976

Název	Rok, autor	Poznámka
Kytice ze Slovenska	1977 – Čestmír Komárek Jaroslav Jurášek	koncipovaný program
Obrázky zo Slovenska	1978 – Čestmír Komárek Karel Mífek	koncipovaný program
Mládí tančí a zpívá	1979 – Petr Pinkas Čestmír Komárek	koncipovaný program
Nemišlel ja, že ja vojak budzem	1980 – Čestmír Komárek a kolektiv	východní Slovensko
Za dedinou pod lipkami	1981 – Jozef Mala a kolektiv	Myjava
Pod máje	1982 – Jozef Mala Jaroslav Jurášek	Terchová
Sliačanská bursa	1983 – Jozef Kozub Jaroslav Jurášek	Liptovské Sliače
Svadobné obrázky z Horehronia	1984 – Jozef Mala Jaroslav Jurášek	Horehroní
Letné a zimné večarky	1985 – Vladimír Marušin Ján Saloka	Šariš
Vandrovali hudci	1986 – Čestmír Komárek, Jaroslav Jurášek a kolektiv	Horehroní, Liptov, Šariš
Po parobsky	1987 – Milan Podžuban Julius Selčan	Zemplín
Svatba na pomezí	1988 – Miloš Plachý Jaroslav Jurášek	Kopanice
Horami, dolinami	1989 – Čestmír Komárek a kolektiv	koncipovaný program
Guroľ, jo se guroľ	1990 – František Gálik Juraj Priečinský	Goral

HUDEBNÍ A OBRAZOVÉ NOSIČE VUS ONDRÁŠ BRNO

Nosiče VUS Ondráš Brno (dříve VSPT Jánošík) jsou vydávány převážně prostřednictvím vydavatelství FOS Jánošík Brno.

1.	EP	Jánošík	1983
2.	MC	Obrázky zo Slovenska	1991
3.	CD, MC	Z hor a dolin	1994
4.	CD, MC	Den přeslavný jest k nám přišel	1994
5.	CD, MC	Muzikanti, co děláte	1997

FILMOVÉ A TV DOKUMENTY A PROGRAMY ULOŽENÉ V ARCHIVU VUS ONDRÁŠ BRNO

Název pořadu	Natočil	Studio	Rok
S puškou a valaškou	AF	Praha	1955
VSPT Jánošík	ČST	Brno	1965
Tridsaťročný Jánošíkovci	ČST	Bratislava	1984
Vandrovali hudci aneb Slovenské rytmy	ČST	Brno	1987
Muzikanti, hrejte: Medailon muziky Jánošík z Brna	ČST	Brno	1986
Copak je to za vojáka	ČST	Praha	1988
Horami, dolinami	ČST	Brno	1989
Hraje, zpívá a tančí Jánošík	ČST	Brno	1989
Jánošík hraje, zpívá a tančí	ČST	Brno	1989
Odjezd na ASUT Trenčín	ČST	Brno	1990
Nestárnoucí Jánošík	ČST	Bratislava	1989
Trenčín Dolinečka	ČST	Bratislava	1989
Pohov volno pro královnu	ČST	Praha	1991
Die Peter Alexander Show	ZDF, ORF		1993
Kultura 95: Jubilanti	ČT	Brno	1995
MFF Brno 1995	ČT	Brno	1995
Setkání Kunovjanu a Ondráše na MFF Strážnice	ČT	Brno	1999
Náš venkov	ČT	Brno	1999
Pozdrav tisícročíu – 47. folklórny festival Východná 2000	Slovenská televízia	Košice	2001
Keď som maširoval 3. rota prijímač	Kabelová televízie Přerov	Přerov	2001
Bez limitu: VUS Ondráš	ČT	Brno	2002
Na vlastních nohou	ČT	Praha	2003

Rožnov 2004

CELKOVÁ BILANCE VYSTOUPENÍ OD ROKU 1977

ROK	POČET AKCÍ CELKEM	POČET AKCÍ V ZAHRANIČÍ	POČET DIVÁKŮ
1977	46	nesledováno	13 500
1978	47	nesledováno	15 800
1979	57	nesledováno	16 200
1980	95	nesledováno	29 000
1981	105	nesledováno	32 000
1982	106	nesledováno	58 400
1983	140	nesledováno	36 000
1984	103	nesledováno	42 800
1985	105	nesledováno	31 500
1986	105	nesledováno	40 200
1987	193	nesledováno	49 235
1988	208	nesledováno	50 440
1989	147	nesledováno	33 775
1990	100	nesledováno	20 395
1991	125	nesledováno	53 789
1992	142	nesledováno	59 480
1993	155	nesledováno	42 308
1994	180	nesledováno	63 636
1995	200	33	142 381
1996	147	15	36 938
1997	185	11	46 982
1998	197	35	58 674
1999	178	17	58 224
2000	220	10	57 322
2001	196	12	116 331
2002	225	39	75 834
2003	268	97	132 359
2004*	76	6	32 776
Celkem:	4051	275	1 446 279

* k 30. 6. 2004

AKTUÁLNÍ ČLENSKÁ ZÁKLADNA

Současné vedení

ředitel souboru:
zástupce ředitele:
náčelník úseku zabezpečení:
velitel roty:
náčelník provozu:
výkonný praporčík:
technik specialista:
zástupce ředitele pro umělecký provoz:
umělecký vedoucí souboru:
taneční pedagog:
styk s veřejností:
odborná personalistka:
dramaturg pro tanec:
dramaturg pro hudbu:
hudební režisér:
asistentka zástupce ředitele pro umělecký provoz:
externí spolupracovníci:

pplk. KRKOŠKA Aleš
mjr. MÜLLER Petr
kpt. BAHENSKÝ Zdeněk
kpt. ŠUŠLÍK Karel
pprap. OŠMERA David
pprap. ZAPLETALOVÁ Lenka
pprap. HAŠKA Otakar
KOMÁREK Čestmír
JURÁŠEK Jaroslav
HURÁKOVÁ Pavlína
JAKUBČÍKOVÁ Blanka
MADĚROVÁ Hana
PAVLÍČEK David
SMUTNÝ Aleš
ŠPAČEK Antonín
ŠPAČKOVÁ Miloslava
HAVLÍČEK Zdeněk, JURÁŠKOVÁ Dagmar,
KRAJŇÁK Martin

HUDEBNÍ A PĚVECKÁ SLOŽKA

Orchestr lidových nástrojů

dirigent a vedoucí:
housle:

klarinet:
cimbál:
viola:
violoncello:
kontrabas:

GAŇA Michal
GRAFFE Lubomír, GRAFFOVÁ Jarmila, IMRICH Josef, JAVORKOVÁ Věra,
KRÁL Petr, PALÍK Ondřej, PTÁČEK Pavel, SOTOLÁŘ Lukáš, ŠEVČÍK Michal
svob. PEPRNÍK Martin, VENTRČA Martin
HOLOUBEK Petr, HOREHLEŘ Antonín, KRIGOVSKÁ Martina
GILL Roman, FILIP Jiří, KAŠPAR Jiří
LACKO Róbert
KOVÁRNÍK Radim, POPELKA Ondřej

Dívčí sbor

EICHLEROVÁ Kateřina, FÁBRYOVÁ Kateřina, HUDEČKOVÁ Jarmila, KONEČNÁ Vendula,
KRISTOVÁ Kateřina, POSPÍŠILOVÁ Michaela, RYBNÍKÁŘOVÁ Anna Marie, STARŮSTKOVÁ Pavla,
TOMANOVÁ Lubomíra, VACENOVSKÁ Zdeňka

TANEČNÍ SLOŽKA

choreograf a vedoucí:
korepetice:

DANAJOVIČ Rudolf
svob. PEŇÁZ Rudolf, ŠUPINA Pavel

BENEŠOVÁ Lucie, BUCHTÍKOVÁ Radka, svob. ČERNOTA Michal, ČERVENKOVÁ Zuzana,
DANĚK Petr, FABIŠIKOVÁ Lucie, FARMAČKA Petr, FARMAČKOVÁ Miroslava, FRÝBORT Tomáš,
FRÝDKOVÁ Michaela, HEŘMANSKÁ Lucie, svob. HOCHMAN Radek, HOREHLEŘOVÁ Radka,
svob. HRNČÍŘ Petr, HUSÁK Jan, CHRBJÁT Lukáš, svob. JAKŠÍK Zdeněk, KADĚRKA Libor,
KAPUSTKOVÁ Lucie, KAPUSTKOVÁ Petra, MĚŠTÁNKOVÁ Jana, svob. MAREČEK Libor,
MOKRÝ Radek, MIKULKA Josef, MOTYKA Vítězslav, MRKVOVÁ Monika, NEMEC Michal,
NOVÁKOVÁ Simona, ONDRÁČKOVÁ Miluše, PISKAČKOVÁ Zlata, PODZEMNÁ Dagmar,
REZEK Martin, svob. ŘEZNÍČEK Martin, SCHICK Pavel, SYNKOVÁ Lucie,
svob. ŠIMEČEK Ladislav, svob. ŠKRABAL Jiří, ŠPAČKOVÁ Miloslava, ŠUBOVÁ Monika,
ŠVAJDA Lukáš, ŠVAJDOVÁ Alžběta, TANCOSHOVÁ Lenka, TRACHTOVÁ Dominika,
UHŘÍČEK František, VAĎUROVÁ Michala, ZIGLEROVÁ Zuzana

TECHNICKÉ ZABEZPEČENÍ

svob. BALÁK Pavel, svob. BROM Tomáš, voj. BUCHTA David, voj. BUMBÁLEK Miroslav,
svob. CIHLÁŘ Jiří, voj. DUDEK Jiří, svob. DURDÁK Pavel, voj. GALČAN Přemysl, voj. HAMRLA Jiří,
svob. INGR David, svob. JAMBOR Ivo, svob. JOCHMAN Pavel, svob. KOZLOVSKÝ Robin,
svob. MALANA Ján, svob. MARKOVIČ Ludvík, svob. MELNIČÁK Ondřej, svob. MIČÁN Michal,
voj. ONDROUŠEK Jiří, voj. ROZSYPAL Jiří, svob. RYŠKA David, svob. VANĚČEK Roman,
svob. VLAHA Petr

OBSAH

Úvod	3
Proč právě Jánošík a Ondráš?	4
Jak tradice Vojenského souboru písní a tanců Jánošík začala	5
Jánošík se stěhuje do Brna	14
Novodobá historie souboru Jánošík	23
Z Jánošíka Ondráš	49
Zdravice	72
Přehledy	85
☞ Zřizovatelé	85
☞ Zakladatelé a představitelé souboru	85
☞ Primáši a dirigenti	86
☞ Účast na festivalech a slavnostech v letech 1989 až 2004	86
☞ F SCÉNA	87
☞ Zahraniční zájezdy	92
☞ Ondráš – Sarry (1991 až 2004)	93
☞ Tance – výběr zajímavých choreografií a programových bloků	94
☞ Hudební a obrazové nosiče VUS Ondráš Brno	98
☞ Filmové a televizní dokumenty a programy uložené v archivu VUS Ondráš Brno	99
☞ Celková bilance vystoupení od roku 1977	102
☞ Aktuální členská základna	102

JÁNOŠÍK – ONDRÁŠ 50 let vojenského uměleckého souboru

Vydalo Ministerstvo obrany České republiky – Agentura vojenských informací a služeb
Adresa: Rooseveltova 23, 161 05 Praha 6
<http://www.army.cz>
Redakce účelové tvorby (RÚT AVIS)
Odpovědní redaktoři: Jaroslav Roušar (šéfredaktor RÚT) a Jarmila Xaverová
Výtvarné řešení: Andrea Bělohávková
Doplňující ilustrační snímky: Marie Křížová a Radko Janata
Dáno do tisku 17. srpna 2004
Tisk: Česká unigrafie, a. s., Praha 10

Kopírovat, překládat a rozmnožovat publikaci bez souhlasu vydavatele je zakázáno.
NEPRODEJNÉ

